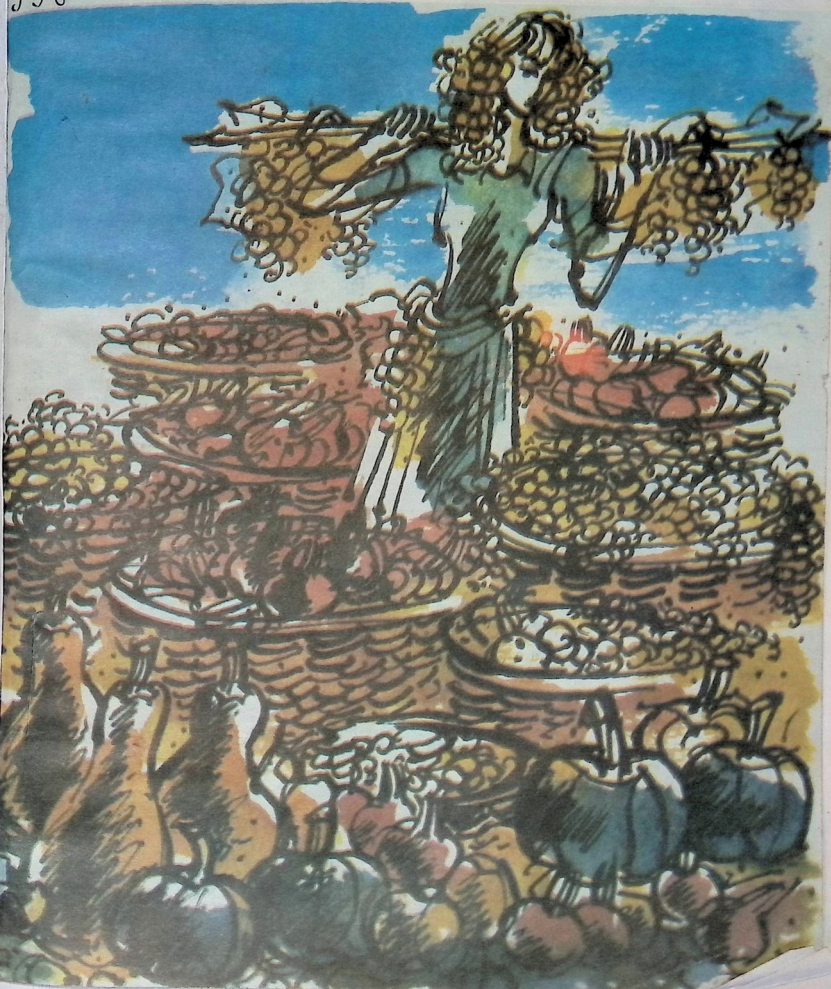

საქართველო

140
996

49

ნომრის შინაარსი

„ნაკადულის“ საინფორმაციო სააგენტო 1

ტელევიზორი: ჩვენი მეგობარი თუ 2

წყალქვეშა გვირაბის საიდუმლო. დიმ. ლობუანიძე (გაგრძელება) 4

ვინ როგორ დადის (ბუნების კარი) 9

კატა ფანჯარაში ზის. ელიზაბეტ ფენსეტი (ფანტასტიკური მოთხრობა) .. 10

კითხვა თქვენი — პასუხი ჩვენი 13

გინდ დაიჯერეთ, გინდ არა (უჩვეულო, საოცარი, იდუმალი) 14

სიტყვის კონა 19

თეატრი რთული ფენომენია. ს.წულაძე (წერილი 2) 20

მინც როგორი იყო ტატო? 22

გრეის ო'შეილი, მეკობრეთა დედოფალი (კომიქსი. დასასრული) 24

რა არის ბანკი? ვინ არის ბანკირი? ჯ.ხუბულური 26

ცსრაკლიტული 27

ვუმკუჟინალოთ ნიგნს 28

მოდით, ვიმეგობროთ 29

ასირებული მონარქები 30

ინილო-ბინილო 31

დეტექტიური თავსატეხი 32

მთავარი რედაქტორი მანანა გულამიძე
 მხატვარი-წედაქტორი გაიძე თედოსიძე
 პასუხისმგებელი მდივანი ძეგუაძე დავით

დაიბეჭდა გამომცემლობა „სამშობლოში“
 რედაქციის მისამართი: 384096, თბილისი, კოსტავას ქ.№14
 ტელეფონები: 93-31-81, 93-18-84
 ფასი სახელმწიფოებრივად
 ინდექსი: 76157

ფ ა ქ ტ ი

„ნაკადულის“ საინფორმაციო სააგენტო

სოჭის ქართული დიასპორის მოთხოვნით რუსეთის ამ საკურორტო ქალაქის ორ სკოლაში 1 სექტემბრიდან ქართული ენის სწავლება დაიწყო.

* * *

თბილისში დაფუძნდა ახალგაზრდული ორგანიზაცია „მოძაველის თაობა“, რომელიც 15-20 წლის იმ ქალიშვილებს და ქაბუკებს აერთიანებს, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და ინგლისში რომ მიიღეს საშუალო განათლება. „ახალ თაობას“ გადწყვეტილი აქვს აქტიურად ჩაებას ქვეყნის საზოგადოებრივ და კულტურულ ცხოვრებაში, პოლიტიკა არ შედის მისი ინტერესების სფეროში.

* * *

ინგლისში გამართულ ევროპის ჩემპიონატზე ჩოგბურთში 16 წლამდე ასაკის ქაბუკებს შორის ბრწყინვალე წარმატებას მიაღწია 15 წლის ირაკლი ლაბაქვი, რომელმაც ყველა მეტოქე დაამარცხა და კონტინენტის ჩემპიონის წოდება მოიპოვა. ირაკლი ამჟამად საქვეყნოდ ცნობილ

ლაიმენის საჩოგბურთო სკოლაში იმაღლებს ოსტატობას (ამ სკოლაში აღიზარდა მსოფლიოს ერთ-ერთი უძლიერესი ჩოგბურთელი ბორის ბეკერი). ქართველი ჩოგბურთელის თამაშით მოხიბლულმა გერმანულმა პრესამ „ახალი ბეკერი“ უწოდა მას.

* * *

ამ ზაფხულს თბილისში, საყმაწვილო სატელევიზიო რესპუბლიკურ ცენტრში გაცვლითი პროგრამით მყოფი მეფმისის ასეთივე სასწავლო ცენტრის მოსწავლეებმა და მათმა ქართველმა მასპინძლებმა ოთხ ძირითად თემაზე იმუშავეს ერთად: საქართველოს ისტორია, ქართული ტრადიციები, ქართველი ახალგაზრდობა, თბილისიტოლერანტობის ქალაქი. ქართველი და ამერიკელი მოზარდების ნამუშევარი აშშ-ს ტელევიზიით იქნება ნაჩვენები. ამერიკელები ახლა თავისთან, მეფმისში, ელიან თავის თბილისელ თანამოსაქმეებს.

* * *

ზაფხულის ორი ხალისიანი კვირა გაატარებს აფხაზე-

თიდან ლტოლვილი და სოციალურად დაუცველი ოჯახების შვილებმა, სულ 40 ბავშვმა, თბილისის №2 დამხმარე სკოლა-ინტერნატის ტერიტორიაზე მოწყობილ გამაჯანსაღებელ ბანაკში „იმედი“. თითოეულ მათგანს საშუალება ჰქონდა მონაწილეობა მიეღო ასფალტზე ხატვის კონკურსში, კონცერტებში, საღამოებში, ექსკურსიებში.

* * *

ექვსი ახალი სახელმძღვანელო მიიღეს წელს ქართველმა მოსწავლეებმა: „ხელოვნება“ (I კლასისათვის), „რელიგია და კულტურა“ (V კლასისათვის), „სახელმწიფოსა და სამართლის საფუძვლები“ (IX კლასისათვის), ნიგში საქართველოს ახალი კონსტიტუციაც არის შესული, „სამყარო“ (V კლასისათვის).

* * *

ზაფხულის არდადეგებზე თბილისის მე-5 გიმნაზიის შექვეყნებასა და ავთანდილ კირვალიძემ მამის მხარდამხარ იმუშავა ნარიყალას ციხის აღდგენაზე.

ტელევიზორი: ჩვენი მეგობარი თუ...

კარგა ხანია, რაც ტელევიზორი თამამად შემოვიდა ჩვენს ცხოვრებაში, შემოვიდა და სამუდამოდ დაიკავა ყველაზე საუკეთესო ადგილი ჩვენი ბინების ინტერიერში, თავის ნებაზე აგვაგებინა თავისუფალი და არა მარტო თავისუფალი, დროის რეჟიმი, ოჯახის წევრთა ურთიერთობები, უშიშრად გაეჯიბრა ნიგნს, თეატრს, კინოს...

შერე დადგა დრო, როცა მშობლები შეშფოთდნენ— ბავშვების ნაწილი ცისფერ ეკრანთან ათენ-ალამებს, აღარც ჭამა ახსოვს, აღარც გაკვეთილები, აღარც ნიგნი თუ სპორტი. ასეთ გოგო-ბიჭებზე არც შეგონება სჭრის, არც მუქარა, ისინი გამოთავყანებაზე უყურებენ განურჩევლად ყველა გადაცემას, როცა ერთი არხი დაამთავრებს მუშაობას, ახლა სხვაზე გადართავს, არხი კი მოგებსენებათ, უამრავი გაჩნდა და ასე დაუსრულებლად. ძალიან ბევრ ოჯახში მშობლებსა და შვილებს შორის გააფთრებული ღიმი მიდის ტელევიზორის გამო, ზოგი მშობელი, როცა ვეღარაფერს ანაშებს, იქამდეც კი მიდის, რომ თვითონ აფუჭებს ტელევიზორს.

ნუთუ მართლა მტრად გაუხდა ტელევიზია ჩვენს ბავშვებს? ნუთუ მართლა აჯობა ტელევიზორმა ნიგნს? იქნებ ჩვენ თვითონვე ვართ დამნაშავენი, თუნდაც იმიტომ, რომ ტელევიზორის ყურების ელემენტარული კულტურა არ გაგვაჩინა არც დიდსა და არც პატარას?

გადავწყვიტეთ ამ საკითხებზე დავეყნოთ საუბარი, ხოლო რა-

თა საუბრისათვის გარკვეული ბიჭი მიგვეცა, თქვენი თანატოლებისათვის წინასწარ დარიგებული ანექტები მოვიშველიეთ, მსჯელობაში მონაწილეობის მისაღებად კი მშობლები და მასწავლებლებიც მოვიწვიეთ.

ანექტის კითხვები:

1. დაახლოებით რამდენ ხანს უყურებ ტელევიზორს დღეში? რომელ გადაცემებს უყურებ უფრო ხშირად?

2. რომელი წიგნი წაიკითხე ბოლოს, ახლა რომელს კითხულობ?

3. რომელს ანიჭებ უბირატესობას — წიგნს თუ ტელევიზორს?

ანექტის პასუხები:

ბიორბი სურბულაქი, თბილისის №1 ექსპერიმენტული სკოლა, VI კლასი:

1. იმის გამო, რომ კომპიუტერს ვთამაშობ საკმაოდ დიდხანს, ტელევიზორისათვის დრო თითქმის აღარ მრჩება.

2. მომწონს სპორტული გადაცემები, სიამოვნებით ვუყურებ კალათბურთის მატჩებს და კარგ ვიდუფილმებს.

3. ბოლოს წავიკითხე რ. პაგარდის „მონტესუზას ასული“, ახლა არაფერს ვკითხულობ.

ტელევიზორი საერთოდ არ მიყვარს, მირჩენია კარგი ნიგნი.

ზოია მანაშაძე, ქუთაისის მე-10 სპორტული ლიცეუმი, XI კლასი:

1. ტელევიზორთან შემოძლია

ვიყო ძალიან დიდხანს, თუ საინტერესო რამ გადაის, მაგალითად, ფილმები, მუსიკალური გადაცემები.

2. ახლახან დავათავრე დესპინე გელოვანის ნიგნი „შორეული ლანდები“.

3. უპირატესობას ნიგნს ვანიჭებ, იმიტომ, რომ ნიგნი უფრო საინტერესოა, ვიდრე ტელევიზორი.

ბიორბი ვიშნავსკი, თბილისის მე-61 საშუალო სკოლა, VI კლასი:

1. ტელევიზორს ვუყურებ, როდესაც თავისუფალი დრო მაქვს. მიყვარს საბავშვო, შემეცნებით-გასართობი პროგრამების და ფილმების ნახვა.

2. ბოლო ნიგნი, რომელიც წავიკითხე, არის მაინ რიდის „ოკეანეში დაკარგული“ და „ოცეოლა, სემენოლების ბელადი“. ახლა არაფერს ვკითხულობ.

3. ორივე ნიგნი იმიტომ მომწონს, რომ შეიძლება წავიკითხო ის, რაც არ არის ტელევიზორში, ტელევიზორი კი იმიტომ, რომ შეიძლება ვნახო ის, რაც ნიგნში არ წერია.

მალხაზ ჯაში, თბილისის 115-ე საშუალო სკოლა, X კლასი:

1. ტელევიზორს მანამდე ვუყურებ, სანამ მამაჩემის ხმას არ კავიგონებ, კმარა, მინდოდა, შენით მოგვეჩქრებინა ტელევიზორის გამორთვა, მაგრამ ვაჭყობ, ეს არ მოხდება და მკაცრად მირჩევს გაკვეთილებს მივხედო.

2. ამერიკულ ფილმებს ვუყურებ, მხოლოდ ისინი მიზიდავს.

3. ნიგნს ვერ ვეითხოვლობ, იმიტომ, რომ გაკვეთილებთან ერთად დრო არ მრჩება.

ტელევიზორი მირჩენვია, თუ ძალით არ მომაშორებენ ეკრანს. მირჩენვია იმიტომ, რომ უფრო სანტიმეტრებს, ვიდრე ნიგნი.

სოფიკო მინაშარაული, თბილისის მე-6 გიმნაზია, VI კლასი:

1. ტელევიზორთან დღეში ერთ ან ორ საათს ვატარებ, გააჩნია ხასიათს.

2. ვუყურებ ბავშვებისა და მოზარდებისათვის განკუთვნილ გადაცემებს, მომწონს საბავშვო სიმღერები. მულტიფილმები ისე აღარ მაინტერესებს, თუმცა ხანდახან პასტი ბუბუს ვუყურებ.

3. დავამთარვე ფილმ ვერნის „80 000 კილომეტრი წყალქვეშ“ და დავიწყე „კაპიტან გრანტის შეილები“ კითხვა.

ორივე საჭიროდ მიმაჩნია, ორივე მომწონს.

ზურაბ კვიციანი, თბილისის 189-ე საშუალო სკოლა, IX კლასი:

1. შემძლია უსასრულოდ ვუყურო ტელევიზორს, განუსაზღვრელ დროს ვუთმობ მას.

2. მიყვარს მულტიფილმები, მწვევიფილმები ფილმები.

3. სექტანიანი ნიგნების კითხვას ვერ ვასწრებ.

ტელევიზორი მირჩენვია თუნდც იმიტომ, რომ აქ მზა კადრებია, ერთ ნიგნს კი ორ საათში ვერ წაიკითხავ.

პუბლიკა

ნაწილი ქალანდაძე, ეკონომისტი: ჩვენს ოჯახში არ დგას ტელევიზორის ყურება-არყურების პრობლემა, ჩვენი შვილები ძირითადად შეემცნებოთ-გასართობ გადაცემებს (ასეთები კი სამწუხაროდ, ძალზე ცოტაა) უყურებენ, და კიდევ, თუმცა კარგა მოზრდილები არიან, 15 და 17 წლის, სიამოვნებით უყურებენ მულტიფილმებს. მე და ჩემმა მეუღლემ მატარაობიდანვე ძალიან მშვილდ შევაჩვიეთ ისინი მხოლოდ საბავშვო გადაცემების ყურებას. ახლა კი იმხელები არიან, რომ თავად არ გვიყვები რა არის საიმათო, და რა არა. საიმათო-მეთქი, რომ ვამბობ, იმას ვგულისხმობ,

თუ რით შეიძლება დაეხმაროს ესა თუ ის გადაცემა მათ — ცოდნის გამდიდრებაში, ვთქვათ, ნაღვლიანი განწყობილებისაგან თავის დაღწერაში და ა.შ. მათ სხვა რამე აინტერესებთ: სთხოვლობენ ნიგნებს, მისდევენ სპორტს, უყვართ მუსიკა, ამხანაგებთან ან მოშობლებთან ერთად ქალაქგარეთ გასვლა. ჩვენც ყველანიარად ვუწყობთ ხელს ამ ინტერესების შენარჩუნება-განვითარებაში. მეოცნი თავის ქება გამოიმიჯდა, მაგრამ მიმაჩნია, რომ საეჭვო მართო ტელეპროგრამებში არ უნდა იყოს, არამედ აუდიტორიაში, ბავშვების კულტურაში. ვფიქრობ, კულტურული ადამიანი არასდროს არ უყურებს ზედინზედ ყველა გადაცემას განურჩევლად.

თეიმურაზ ტაბატაძე, დიასახლისი:

შეიძლება ითქვას, რომ ხელნართული ბრძოლა მაქვს განაღებული, ტელევიზორის გამო. ჩემს შვილს შეუძლია დღე დაღამე იჯდეს ტელევიზორთან და თვალის მოუცილებლად უყუროს ეკრანს, არაფერი ახსოვს, საჭმელსაც ტელევიზორთან დადგამს თევშით და უაზროდ ყლბაპებს... უყურებს ამ უგემოვნო, ძალადობის მოთხვევლ ფილმებს. რამდენადაც ვთქვათ, სპორტულ ორთაბრძოლებს, წესების გარეშე ბრძოლებს რომ უწოდებენ... ნიგნს ხომ ხელში ვერ ააღებინებ. რამდენადაც ვიცი, ასეთ დღეშია ჩვენი მშობლები უმრავლესობა. ალბათ, ადრეულ ასაკში დაეუშვით შეცდომა, ადრევე უნდა ჩაგვეგონებინა ჩვენი ბავშვებისათვის, რომ არ შეიძლება ასოლოტურად ვყვლაფრის ყურება... კი, მომცემს სიტყვას, არ ჩავრთავ ტელევიზორს, მაგრამ სკოლიდან რომ მოვა, მაშინვე რთავ, და ჩხუბის შემდეგ შეიძლება დამოვართვეინო, მაგრამ საღამოს ჩემზე გვიანდა ყურება, ფილმი იქნება, თუ სხვა რამ გადაცემა და...

ნათქვამი მურადაშვილი, თბილისის 115-ე სკოლის დირექტორი:

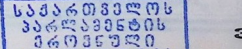
მართლა წარმოადგენს თუ არა ტელევიზორი საფრთხეს ბავშვ-

ბის მარნიოული აღზრდისათვის ან იქნებ ეს მხოლოდ ცალკეულ ოჯახებს ემუქრება? მრავალარხიანი, ფერადი, დიდი თუ მცირეტელევიზორი თანამედროვე ტელევიზორია ხვალ კიდევ უფრო სრულყოფილი იქნება. და გამოდის, რომ მაშინ ეს საფრთხე კიდევ უფრო გამძაფრდება. იცი, ეს პრობლემა მეტ-ნაკლებად ჩემს ოჯახშიც დგას. მე იმის მომხრე ვარ, რომ ჩვენმა ბიჭებმა შერჩევით უყურო გადაცემებს, ჩემი მეუღლე საერთოდ ემტრება ტელევიზორს, ბიჭები კი, ალბათ, ნება რომ მივცეთ, ძალზე ბევრ დროს დაუთმობენ ტელევიზორს.

მე მაინც იმ აზრის ვარ, რომ მთავარი ტელეპროგრამების ყურების კულტურის აღზრდა-გამომუშავებაა. პირველ რიგში ოჯახი უნდა ზრდიდეს არა უბრალოდ მაყურებელს, არამედ დამოუკიდებელ, მოაზროვნე პირვნებას, რომელსაც გარკვეული ტელეგადაცემები აქტიურობის, შემოქმედებითი საწყისის განვითარებაში, ცოდნის გამდიდრებაში, თვალსაზრისის გაფართოებაში დაეხმარება.

ცალკე მინდა შევეხო მოზარდების, საშუალო და უფროსი სასკოლო ასაკის მოსწავლეებისათვის განკუთვნილ გადაცემებს სიმძირეს. ტელეეკრანს მიჩნეულ მოზარდებს არავინ ესაუბრება იმაზე, რაც მათ აღელვებს, აინტერესებს. ზოგ გადაცემას, ხელოვნურად დადგმულ დისპუტებს, დიალოგებს ერთგვარად ბანალური ხასიათი აქვს. ამ ასაკის ბავშვებს სხვაინარი გადაცემები, სხვაინარი საუბარი სჭირდებათ, ალბათ უფრო მეტი ფანტაზია, ძიება საჭირო...

სამწუხაროდ, ვამჩნევ ერთგვარ დაპირისპირებას ნიგნი-ტელევიზორი, მოსწავლეებს ყურება უფრო ესაღისებათ, ვიდრე კითხვა, იმას კი ვერ ხვდებიან, რომ ჩვენ ბავშვებისაგან ვთქვათ, ამა თუ იმ ფილმის ნახვის შემდეგ მხოლოდ ასეთ კომენტარს თუ გაიგონებ: „აუჰ, ბიჭო, ის ტიპი რა მაგარი იყო, არა?“ „ნახე, როგორ დაბრდიდა?“ თავად ფილმის, რეჟისორის, ოპერატორის თუ მხაიხიობის ნამუშევრის შეფასება კი არავის მოხდის აზრად.

წყაღმკვება გუარულის

საიდუმლო

საკაპანაპანა
მედიტორია

დიმიტრი ლოპანიძე
მხატვარი ედუარდ ამბაპაძე

კარზე სამჯერ თანბრად და-
კაკუნეს. ზურამ და ნიკა ერთმან-
ნისთვს გადახედეს. საქმიანობას თა-
ვი ანებებს და უხმოდ, თვალებით
დავეკითხნენ ერთმანეთს, შენ ხომ არ
იცი, ვინ უნდა იყოსო, რადგან არა-
ვის ელოდნენ და არც არავის მოს-
ვლა მიიტანავებოდათ, გადანავიგეტეს
ხმა არ გაუღოთ, ვითომ სახლში არ
იყვნენ. მაგრამ რამდენიმე წუთის
შემდეგ კაცუნი განმეორდა, ისევ სამ-
ჯერ და ისევ თანბრად.

— როგორ გგონია ვინ უნდა
იყოს? — უჩურჩულა ლაზარემ ზურ-
რას. სანამ ზურა რაიმეს ეტყობდა,
გარედან ძახილი მოისმა:

— ნიკა ვარ, ლაზარე!
— ნიკა კი არა, ვინც გინდა
იყავი, რა გინდა, რისთვის მოხვე-
დი?! — მწყრალად ჰკითხა ზურამ.

— დევის კლდე და დევის ხერე-
ლი! — მოისმა გარედან პასუხად.
— ბიჭო, ამას ჩვენი პაროლიც
სვლენია. — ჩაილაპარაკა ლაზარ-
ემ და ზურას თვალით ანიშნა, გა-
უღვი.

ზურა უხარულად ადგა, კარი
გაადო, ნიკა შემოუშვა და ისევ ჩა-
კეტა.

— გულმა არ მომიტონია, ვი-
ფიქრე, რაც უნდა იყოს, მეგობრე-
ბი არიან-მეთქი... ხომ იცი, საქ-
მეში ორს მინც სამი სჯობია და...
მღვიმის გამოსაკვლეად. უჩემოდ
ნასვლა იქნება? — ეშვავური ღი-
მილით თქვა ნიკამ და ჯერ ერთს
გადახედ, მერე — მეორეს.

ლაზარემ საკამოდ ციკად მო-
უჭრა:

— მე არ ვიცი, ვის გარეშე შე-
იძლება ნასვლა და ვის გარეშე არა,

ლალატე ვიყო?

— რა ვიცი, ნიკა, რა ვიცი, თავი-
დან ბეგო, ქეშანა, გივი და სხვები
შენსაეთი ირწმუნებოდნენ, ოღონდ
მღვიმეში ჩაგვიყვანე და დანარჩენი
ჩვენ ვიცითო, მერე კი ყველანი დაფ-
რთხნენ...

ნიკას არც მეგობრების დახვედრა
სწყევნია და არც საყვედური.

— ებ ყველაფერი კარგი, მაგრამ
საქმე როგორ მიდის?

— დიდებულად! — გამოცოცხლ-
და ლაზარე, — თითქმის ყველაფერი
მზადა გვაქვს. — ნერაქვი, ძალიყინი,
ნიჩაბი, ურო... ხომ იცი, კედლის მონ-
გრევა დაგვიკრძალა და...

— ძალიან კარგი! — ხალისიანად
თქვა ნიკამ, — მაგრამ ხელცარიელი
არც მე შეგვადგება, ძალიყინი
მოვოტანე, უკეთესს ვერ ინატრებ, ისე-
თი, გვირობამაყვანები რომ ხმარობენ...

— აუჰ, ბიჭო, გამოგვადგება და
მერე როგორ! — მოუნონა ზურამ.

— თითქმის ყველაფერი გვაქვს, მაგ-
რამ სინათლის გარეშე ვერაფერსაც
ვერ გავაკეთებ... ხომ არ დაგვიწყნ-
დათ, რომ მიწისქვეშეთში უნდა ვი-
მუშაოთ?

— უსინათლოდ რატომ ვეძინებო,
ლაზარე? მე ხომ მოვიტანე ხელის ფა-
რანი, ჩინურია, ისეთი უშუქი აქვს,
უკუნს გაბარლევს.

— ზურა, შენი ფარანი მართლაც
დიდებულაა, მაგრამ მარტო მიგის ძაბ-
რა ვერ ვიქნებით, რა იცი, რამდენ
ხანს მოგვიწევს მიწის ქვეშ ყოფნა!

ნიკამ რადიციის თქმა დააპირა, მაგ-
რამ ამ დროს გარედან კაცუნი მოის-
მა.

— ეს ვინდა არის, შენ მოყვავ ვინ-
მე?! — ჩურჩულით ჰკითხა ზურამ ნი-
კას და თან ლაზარეს გადახედა, შენ
ხომ არ იცი, კიდევ ისე გვესტუმრაო.

— არა, ბიჭო, ვინ უნდა მომ-
ყოლოდა?! — ასევე ჩუმად იმართ-
ლა თავი ნიკამ.

ამ ჩურჩულში რომ იყვნენ, ეს-
მას ხმავე გაისმა:

— რას გარწმუნო, ხომ ვიცი,
რომ შინა ხართ!

— ვამ, ბიჭო, ამას ხომ ვერსად
დავმალდები და ვერც რაიმეს გამო-
აპირებ! — წყრომით ჩიბბუტრყუნა
ზურამ.

— დედაჩემი შინ არ არის! —
გასძახა პასუხად ლაზარემ.

— მე დედობა სალომესთან არ
მოვსულვარ, თქვენთან მიქვს საქ-
მე!

— ლაზარემ უხმოდ ანიშნა ზურ-
რას გაუღვი და ზურგჩანთა სა-
ნოლქვეშ შეატურა.

— ნეტავ, ზურგჩანთას რას მა-
ლაკ, ისედაც მშვენივრად ვიცი, რომ
იმ მღვიმის გამოსაკვლეად აპირ-
ებოდა ნასვლას, — უსაყვედურა ლა-
ზარეს ესამა, — თუელი კვირაა
თვალს გადავებთ.

ბიჭებმა ერთმანეთს გადახედეს,
ერთი, ემა უყურებო.

— ნამოვალ რა თქვენთან ერ-
თად, ხელს არ შეგიშლით! — შეე-
ვედრა ესამა. ისეთი სახე ჰქონდა,
იჩქებმა იფიქრეს, უარი რომ ვუთ-
მარათ, მშვიდრი ბაქმევიით აბლაღ-
დებდა და რაღა გვეშველებო. ბო-
ლოს ნიკამ უთხრა:

— გოგო, რომ აჩიგრებებია, ნა-
მიყვანებო, ნამოყვანეთო, იცი, ტბა
რა ციკია?! შენ კი არა, მღვიმის
გამოცდის ბესომ, ქეშანამ და ოთარ-
მაც კი ვერ გაუჭმდებ, დაფრთხნენ
და განზე გაგვიდგნენ!

— მე კი არც სიმძლისს მქში-
ნია და არც საფრთხის გაუბრ-
ვიარ! — ჯიუტად განაცხადა გოგო-
ნამ და იმის ნიშნად, რომ მისი
გადაწყვეტილება საბოლოო იყო,
ლაზარეს გვერდით ჩამოჯდა. გულ-
ში იმედოდ ჰქონდა, რომ ის მისი
გადაწყვეტილება საბოლოო იყო,
ლაზარეს გვერდით ჩამოჯდა.

— მო, მართლა, კინაღამ დამა-
ვინყდა, ნახეთ, რა მოგიტანეთ, მე-
მხატვის ფარანი! — გაახსენდა ბო-
ლოს.

ბიჭებმა ფარანი ჩამოართვეს და
გულდასამით დაათვალიერეს.

— სად იშოვე? — ჰკითხა ლა-
ზარემ.

— მამაჩემია. ვიფიქრე, მი-

ნის ქვეშ სომ სიბნელე იქნება და თუთლი დავჭირდება-მეოტი, სომ დაგჭირდება?
— როგორ არ დავჭირდები?
— ფრანო კი კარგად მოგიფიქრებია, მაგრამ აი, ცოც წყალ-ში როგორ გამოხვალ? — კვლავ გაიხსნა ნიკა.

— თქვენ ოღონდ წყავანაზე უარს ნუ მეტყვიით და წყალში გა-მოსვლა არ გამოქირდება, მამაჩე-მის რეზინის შარვალი ამოვიღე, ჩაივარდა და წელს ზეითიაც რომ მომწვევს წყალი, ოდნავადაც არ დაქვევდება.

— ებე, ამას ყველაფერი წინას-წარ მოუფიქრებია, მოდი ახლა და ნუ წაიყვან! — მოლბა ნიკა და ოღილით გადახდა მეგობრებს.

— ერთი ეს ქიკა წყალს რომ სვამს, ალბათ მამინაც ეინია, არ დავიხარებო... დევების ტბის, გან-საკუთრებით კი დევიმეში რომ წა-დარია და შიგ ტბის წყალი შავად ეკვარება, იმის დახახვანე, მეექ-ვება, შიშით გული არ გაუსკდეს. ახლა თუ წყალში დაყვინთავც დეს-ჭირალი... — მაინც თქვა ზურამ.

— წალარ ვიღებოთ, გადაწყე-და, რომ შვილისამ მოსაკვლევად ოთხივე წავალ. დევიმეში შესაღ-წვევად წყალში ჩაყვინთავ არც ერთს არ მოგვიწყობს. — მოულოდნე-ლად განახდა ლაზარემ.

ყველა გაკვირვებით მიაჩერდა მას.

— ავი ჩაყვინთეთ და... — გა-ოცდა ნიკა.

— პო, მაგრამ ორი დღის წინ კლდეც და ტბაც მართლმ მოვიზა-სულე. ყველაფერი ერთხელ კიდევ შეუდგამოთ დავათვალეოთ და მეშობვეით აღმოვაჩინე, რომ დე-ვეების კლდის სამხრეთ კედელს მთელ სიგრძეზე ვინრო ბილიკი მიუხვება.

— ბილიკი?
— კი.

— თუკი ასეთი ბილიკი მართ-ლაც არსებობს, გარეშად რატომ არ ჩანს?! — დაჭყვდა ნიკა.

— ტბის წყალი ფრავს, — აუზ-სნა ლაზარემ, — მეც შემთხვევით წავაწყენ და ძალიან გამოვიკრიდა. თუ იმ ბილიკს გავეყვებით, წყალი მუხლამდეც არ მოგწვდება.

— ლაზარე, ეს კლდე და მღვი-მე ხომ საუფრთხევების წინათაც არ-სებობდა?! — ფიქრიანად იკითხა ზურამ.

— ალბათ, აბა, ან ეს ამხელა კლდე და ისიც, რაც მის გულშია, მხოლოდ სომ არ გაჩენილა?! — გა-უკვირდა ლაზარეს, ნეტავ, ამას რას შეივითხებაო.

— მოლა, თუ ეს კლდე და მღვი-მე გუწმ არ გაჩენილა და იმ მღვი-მეზე მართლაც ასე ადვილად მი-სასკვლავი ბილიკიც არსებობს, მას ჩვენამდეც ხომ შეამჩნივდა ვინმე?! — იქნებ შეამჩნიეს და ნახეს კიდევ, — დაეთანხმა ლაზარე —

მაგრამ რადგან საინტერესო ვერაფე-რი იპოვეს, ქეშანას და სხვა ჩვენი ბიჭებისა არ იყოს, იმედგაწილებო-ლები წამოვიდნენ და ის მღვიმე და ის ბილიკიც სამუდამოდ დაივიწყეს.

— მამ, თუ იმით საინტერესო ვე-რაფერი აღმოაჩინეს, ჩვენ რაღა უნდა ვინახოთ, იქნებ, არც ღირდეს ამდენ წავებებად, პა?!
— დონის — მტკიცედ მოუჭრა ლა-ზარემ, — მე დარწმუნებული ვარ, ჩვენ ისეთ რამეს მივაგნებთ, რისთვისაც სხვებს ვერ მიუგნებიათ... ის კი არა, მე მაინც, რომ ჩვენამდე მივარდო არა-ვის შეუღლებია.

— მაინც რატომ გგონია? — ახლა ნიკა ჩაერია საუბარში.

— ჯერ ერთი, იმიტომ, რომ ის ბილიკიც და სარკმელიც, ეცემობა, სულ მუდამ წყლით იყო დაფარული. მარ-ტო წელს გამოჩნდა, წყალი დამარს ამ სიღვებში, დაინია და... ავი უფრო-სებით დაბეჭითებით ამტკიცებენ, ასე-თი ცხელი ზაფხული თუ მეზტი არა, ასი წელი მაინც იქნება, არავის ახ-სოვსაც და არც ტბასა და მდინარეში დაუკლია წყალს ასეო.

— ეგ მო, მაგრამ...
— ამას გარდა, დევების კლდე-სთან მიხალუბა ტბის მხრიდან ხომ იმითეთვე ვარძალულია, აქაოდა, ეს ადგილი ნაძრახიაო.

— ისიც საფიქრალია, რატომ კრძა-ლავენ უფროსები კლდესთან მიხალ-უბას ტბის მხრიდან და ის ადგილი ნაძრახად რად გამოუცხადებიათ? — შრავალმშენებლოვნად იკითხა ესამბ.
— იმიტომ, რომ ამ მორევეთი არა-ვინ დაშინრავალიყო. — მიუგო ნიკამ.
— მარტო ამიტომ?
— აბა, სხვა რატომ?!
— ესმა ბართალია, მე მუხამ, ეს საიდუმლო გვირახთან უნდა იყოს და-კვირებული. — მიუხვდა ესამს ლა-ზარე. — ეს მღვიმე შეწყვეტიანგან და-მარსული ციხიდან გამოსასკვლავი სე-ილუმო გვირახის ბოლო უნდა იყოს. ვინმე შემოსევეით რომ არ წაწყ-დომოდ ციხისავეთ მიმავალ გვირახს და შემდეგ ეს საიდუმლო მტრებს არ შეეცყოთ, კლდესთან მიხალუბა ყვე-ლას აუარძალა და ეს ადგილი ნაძრა-ხად დაეცხადებინა. — ბოლომდე გამ-შვანდა ფიქრი ლაზარემ.

ერთხანს ყველა ჩუხად იყო, მერე ზურამ იკითხა:

— გამგონის, რომ გასამგზავრე-ლად მშაბა ვართ?
— კი, მშაბა ვართ, — დაუდას-ტურა ლაზარემ.

— როდის გავდივართ შინიდან?
— დაახლოებით ნიკამ.

— ხალ დილაუთინია, თვლით რომ არავინ მოგვეკრას და ხელი არ შეგვი-შალოს.

...
— ესმა, აქეთ მოანათე ეგ ფრანო, ასე რამ გამოგამტერა, რომ აღარაფე-რი გესმის, რამდენჯერმე დაეციახს, ესამ-მეოტი და ფიქრებიდან ვერ გა-მოგყავანს! — მოესმა მღვიმის თეა-

ლიერებით გართულესმას ლაზარეს ნაწყინი ხმა და შეცხუნებულმა იქით მიამხუტა, საითაც ლაზარემ ურჩია.

ლაზარე გამეტებით სცემდა წე-რატეს. მღვიმის კედელი, მაკარე იყო, უჭირდა რეინას მოს სიღრმე-ში შეხედვა, მაგრამ ლაზარე არ მოშობდა და კედელს გუნდ-გუნდოდ სცივოდა მისი ნაშალი. თუმცა კი გინდ-ნელა, მაგრამ ჭრილი მაინც ნაჩივრდებოდა.

— ვითომ აქეს ამ კედელს მეო-რე მხარე? — ეცვით იკითხა ზუ-რამ.

— მეორე მხარე ყველაფერს აქეს და რაღა ამ კედელს არ ექნება, — მიუგო ლაზარემ, ისე რომ ნერაქ-ვის ცემა არ შეუწყობია.

— რა ვიცი, ამ კედელს რომ არაფერი ეტყობა?! რაღაც ეცვით მე-პარება, ამ ჩვენს შრომას აზრი ჰქონდეს...

— აბა, აბა, წუნწი არ გავიგო-ნო! ესამას აფრთხილებდი, მიბნე-ლეს ვერ გატყობდი და... მე გგო-ნია, მეც უფრო მაღელ გატყობდი ვიდრე ესმა.

— მე არც ვწუნებ და არც გულის გატყვას ვაპირებ, მაგრამ...
— ეტვი იგივე წუნწი და გუ-ლის გატყვას არ არის?!
— შეიძლება, მაგრამ მოდი და ნუ შეგაპარება ეცვით, როცა დი-ლას აქეთის სამ-სამი კაცი ვანგ-რევთ, ქანცი გაგაჭმრან და ერთი მტრით მოლეს ნავინიეთ ნინ.

— არაფერია, ზურა, მოაკარე ის ერთი მტერი იყო, ახლა საუქმე უფრო ადვილად წავა! — დაიამე-და მეგობარი ნიკამ.

ესმა ხმას არ იღებდა, ფარნით კედელს ანათებდა, მთელი მისი გუ-ლიუსერი კი მღვიმის ერთი ამო-ჩენებული კედლისკენ იყო მიჯაჭ-ვული. იმ კუთხეზე მქო ცუბად აღწევდა და გოგონა კარგად ვერ ხედავდა, კედლის სიღრმედან წყარ-ი გამოდიოდა, თუ ტბიდან შე-მოკრებული წყალი ბრუნდებო-და უკან.

„ფრანო რომ ერთი წუთით იქით მიმამხუნებინა, ავიღებდი გა-ვიკებდი, ეცვებდი თუ კედლის სიღ-რმოდან მართლად გამოდის წყა-რო! — გაიფიქრა და ფარნის იქით მინათება დაამარა, მაგრამ ვერ გა-ბედა, რომ შეეცდებ, ბიჭების და-იკონას რა გადაურჩება, უშალ მეტ-ყვინა, შიშისგან მოჩვენებები და-გენყირო...“

კედელს გვირახიდან დეიტყო ლა-ზარეს შრომის კვალი, ნათხარი თანდათან სიღრმეში წავიდა.

— ლაზარე, გვეოფა. ცოტა ხანს დაისვენე, ახლა ჩვენ შეგანაცლე-ბით! — შესთავაზა ნიკამ.

ლაზარემ მართლაც შეწყვიტა მუშაობა, ზურამსა და ნიკას გვერ-დით ჩამოჯდა და ესამს მიუბრუნ-და:

— სომ არ მოგეწყინა?
— არც მომეწყინა და არც დაე-

დღივლივარ. — უმასხუა გოგონამ და ფარანი მღვიმის კუთხისაკენ მიამბურნა.

— რა იყო, ესმა, წელანდელს აქეთი ერთ კუთხის ამტერდები, რა ნახე ისეთი?

— კიდევ რომ დამცინოთ, გიქვევებო, მაინც უნდა გიხსროთ, აბა ერთი შეხედეთ, იმ კუთხეში, მგონი, წყარო მოუნახავს.

ლაზარე ფეხზე წამოდგა, ესმას ფარანი გამოართვა და იმ კუთხეს მიადგა, საითაც ესამე მიუთითო.

— ბიჭებო, მოდი თქვენც შეხედეთ, კედლის ძირიდან წყარო მოუნახავს. — სიხარულით იყვირა ლაზარემ. — ეს კი შეიძლება იმას ნიშნავდეს, რომ კედლის უკან სივარცელა, იქით კი სხვა მღვიმეა, სხვა ოთახები და ეს ნიშნავს წყაროდ სწორედ იქიდან მონანწყარებს!

— ყოჩაღ, ეს რა მახვილი თვალი გქონია! — შეაქო ნიკამ ესმა.

— წყარო რომ ნამდვილად გამოდის, ეს ცხადი და უაქვოა, მაგრამ ახლა ისიც გაუგოთ, აქვე, კედლის ძირას ამოდის მინიდან წყარო, თუ სადმე შორს, მღვიმის სიღრმეში აქვს სათავე.

— მეჩვეა, როგორ გავიგოთ? — იკითხა ზურამი.

— სულ ადვილად. ნიკა, ერთი, შენი ბურღი მომანოდე, წყაროს სადინარში შევაცუროთ. თუ რკინა ადვილად წავიდა სიღრმეში, ე.ი. წყარო შორიდან მოედინება და ამ კედელს იქით სივარცელა. — აუსხსნა მეგობრებს ლაზარემ.

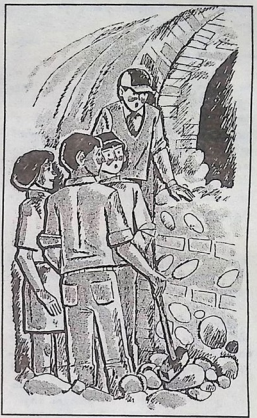
— სწორე! — ხალისით დეთანხმა ნიკა და ბურღი მიანოდა. ლაზარემ წყლის სადინარში შეაცურა იგი, რკინა თავისივედ შევიდა შიგ. მეგობრებმა კმაყოფილებით გადახედეს ერთმანეთს. ლაზარემ ბურღი გამოსწია და სულ ადვილად გამოაძრო.

— მოდი, მოდი, ესმა, მომინათე, გაავრცელოთ შუშობა! — ლაზარემ ბურღი შუბივით ესროლა კედელს. ბურღი კედელში ჩაერჭო და ზედ შერჩა.

— ზურამ, მოდი, რა და ბურღის ბოლოზე ხელი მაგრად ჩააჭიდე, რომ კედლიდან არ მოსხლტეს, — უთხრა ლაზარემ მეგობარს, თითონ კი უროს დასწვდა და ბურღის რამდენჯერმე ზედიზედ დაბარა. თაქვე უროს ცემა ცის ჩამორგრევისავით გაისმოდა. როგორც ღურსინანი ხეში, ბურღი ვერ წინ-წელა მოინედა წინ და მინის ბარეთ დარჩენილი ნაწილი თანდათან მოკლებდებოდა. მეზე, თითქოს უროს დარტყმით მიყვებულ ტკივილს ვეღარ გაუძლო, ხანროლი ისარივით გასხლტა, კედელში უხმოვდ შეეჭურდა და მოულოდნელად სადღაც გაუჩინარდა. მაშინვე კედლის მერე მხრინდა რკინის ქვაზე დაეცა ის ყურდრილი გაისმა. მღვიმეში მყოფი გოგონები შეხედეს ერთმანეთს. თავიდა კარგად ვერცერთი ვერ მიხ-

ვდა, თუ რა მოხდა, ასე უცხად სად დიკარგა ბურღი. ყველაზე უმაღლესი ლაზარე გამოერგა და გახარებულმა მთელი ხმით იყვირა:

— მიგაგინო, რასაც ვეძებოთ, მიგაგინოთ ახლა ხომ მაინც დიჯერებო, რომ იმ კედლის იქით სივარცელა! ასე რომ არ იყოს, ბურღი ასე ადვილად ვერ გაიჭრებოდა მინამაქი თქვენი არ ვიცი, მე კი ეჭვი აღარ მაქვარა, რომ ჩვენ სწორედ იმ გვირახს მიგაგინო, რომელიც მეწყვირისგან დამაბრუნებ ციხესთან და კვლესისთან მიგ-

ვიყვანს! — აღფრთოვანებული ლაზარე მეგობრების პასუხს აღარ დალოდებია, იქვე დაგდებულ უროს დასწვდა და რამდენჯერმე მთელი ძალით დაბარა იმ ადგილს, საიდანაც ბურღი გაუჩინარდა.

კედლი ვერ ოდნავ გაიბზარა, შემდეგ წელ-წელა, თანდათანობით შორიდა და ბოლოს სადღაც უკუნეთში გადაიქცა. დაბარეულ და მოლოდინებულ მინის სარკველი საზარდად პირდაუჩენილი სიბნელე გამოჩნდა.

ხომ მოუთმენლად ელოდნენ კედლის განგრევის და იმის გატეხვას ძალიან სწყუროდათ, რა იყო ამ მღვიმის იქით, მაგრამ როგორც კი სურვილი აუხრებლად და თვალათლივ დაინახეს, რომ მათ მიერ გამოჭრილი სარკველის მიღმა ნამდვილად სივარცელე იყო, შეერთნენ, მოულოდნელად ოთხივე გაუხედაობის შიშმა აიტანა.

იღვნენ სარკველთან და ვერ გადაენწყობილ, გამჭვრელივან უგრავში და გვირახს გაყოლოდნენ, თუ უკან დაბრუნებულს იყვნენ. პირველმა ისე ლაზარემ სძლია თავს. ესმას ფარანი გამოართვა, უსიტყვოდ გადადგა სარკველთან და მის წინ გარისმულ ბარესა და უურს შუქს ამონვილი მახვილივით მოუღერა. ფარნიდან გამოვარდნილმა ელვარე სინათლემ უგრავი

ჩამოწოლილი სივარცილე გაჭრა, გვირახის სიღრმე ნათლად გაიარა, თუმცა კედელზე ბოლომდე ვერ მიადგინა. ვიქურ მიმავალ სინათლეს გვირახის სიღრმედ დამტრული მოთიბილი სინათლის ოხლი ტყავად აღუვდა წინ, რათა თავის სამყოფელში შესვლის დასაწყისში მისთვის მიეცა, მაგრამ სინათლის მიხსლოებისთანავე ძალადამოცილი უკუნი მოხდა დალია.

ფარის შუქზე აელვარებულმა კედლებმა თვალი მოსჭრეს ლაზარეს, მოეჩვენა თუ ნამდვილად იყო, თავიდა კარგად ვერ გაარჩია: მინისქვეშა დარბაზს სხვადასხვა სისქის და სიმძლის სვეტები შედგებოდა.

მინისქვეშეთში გაუჩინარებული ლაზარეს ხმა რომ ვერ გაიგონა, მეორეულმა ესამე რამდენჯერმე ხმამალა გასახმა, ლაზარეო!

— აქ ვარ, ესმა! — გამოესმინა ბიჭი.

— როგორ ხარ?

— ძალიან კარგად!

— აბა, ხმას რატომ არ იღებდი აქამდე?!

— ჩემი ხმის ამოღება რად გინდოდა, აქეთ გადმოდიო და ნახეთ, რა დარბაზებია!

ესმა, ზურამ და ნიკა სარკველი გადაჭრნენ. გოგონებები ოთხეულიერბდნენ იქაურბაბს. ლაზარემ ფარის შუქი რამდენჯერმე მიმოატარა მინისქვეშეთში. გვირახი საკმაოდ მაღალი და განიერი ჩანდა. ხოლო რადიემე დაგვიდა, თითქოს ვინმეს საგანგებოდ აღუმარათვისო, იატაკიდან ჭერამდე თაქმიზენილი სხვადასხვა ზომის სვეტი იდგა.

— ეტეებე! — მთელი ხმით იყვირა ნიკამ. გვირახის კედლებმა სადღაც შორს ნიღვს მისი შეხიზილი, ნაშში მოატარეს ჭერი, იატაკი და კედლები და ისევე უკან დააბრუნეს.

— კარსტული მღვიმეა, ეს სვეტები კი სტალაქტიტები. — თითქოს კლასში იყო და მასწავლებელს გაკვეთილს უყვებოდა, ისე თქვა ესმა, როცა მღვიმის თვალღირებას მორჩა.

— მართალია, ეს მღვიმე თუ გვირახი კარსტული უნდა იყოს. სვეტებიც სტალაქტიტები, მაგრამ ჩვენთვის ყველაზე მთავარი მაინც ის არის, ეს გვირახი ციხესთან და კვლესისთან მიგუყვანს თუ არა.

— მერედ, როგორ გავიგოთ?!

— იკითხა ნიკამ.

— მაგის გატეხვას რა უნდა, — გაიცინა ზურამ. — ნავიციო წინ და მანამდე ვიაროთ, სანამ ბოლოში არ გავლდეთ და ვნახოთ, სადც მიგუყვანს!

— რაც მართალია, მართალია, ზოგჯერ გონიერი სიტყვის თქმაც გეხერხება! — აზრი მოუნონა ნიკამ და მერე ლაზარეს მიუბრუნდა: — ჰე, კაცო, თუ ეთანხმები ამ ჩვენი

გენიოსი ზურას ნათქვამს, ფარანი ხელში გიჭირავს და გაკვირებინა ლაზარმა ფარანი თავს ზევით ასწია, გზა-სავალი უფრო რომ დანახა და მეგობრებს წინ გაუძღვა. თავქვეზე დამკვიდრებული წყაროს წყალი, თითქოს ვინმეს ემალებოდა, გვირაბის კლდეს მივრული, უხმოდ მიიპარებოდა და სიხარულში იყარებოდა.

— მოდი, დავლიოთ დავ გავიკოთ, როგორია ეს წყალი, — წინა-დაღბა ნამოყვანა ნიკამ.

— გწყურია? — ჰკითხა ზურამ. — მწყურია კიდევ და თანვე მანინტურის დასაღვლეად ვირგა თუ არა.

— თუ გწყურია და თანვე გინტურისებო კიდევ, როგორი გემოსია, უნდა მიხვიდე და დალიო, — ურჩია ზურამ.

ნიკამ ესმას სისხვა ზურგჩანთას ნუ მომხსენებინებ, გართვა ჯიბეში ჭიქა, ამოიღო და მომხმარებო. სიქამ ესმას ნიკას ჭიქას მიანდოდა, ლაზარმა მეგობრებს შესთავაზა:

— თქვენი არ ვიცი, მე ცოტა დავლილე კიდევ და გვარიანდაც მომშვიდა. მოდიოთ რა, სადმე აქვე ჩამოვჯდეთ, ვჭამოთ და წყალიც დავკვლიო. ამასობაში დავისვენებო, კიდევ და საქმესაც უფრო ხალისიანად გააკეთებთ. აჰ, რას იტყვი?

— მწყურია წინადაღბა. რაც შინიდან გამოვყოფო, პირში ლუქმა არც ერის არ ჩავკვიდო. — მხარია აუბა ლაზარეს ზურამ.

ესმამ დიასახლისობა ითვა. მიწაზე გაზნოთ დაღვიბა, ზედე შინიდან ნამოღებული ჯური, ლაზარმა დაჭრილი ძეხვი და მოხარშული ღორი დაწყო, თან ლაზარეს მინოდებუი ზაჭაჭურები მიაკოლო და ბიჭები სუფრისთან მიიწია.

მეგობრული მადიანად ყუფდნენ ჭამას. აღმოჩნდა, რომ ყველას ძალიან მოშეებოდა. ერთხანს მადიანად ილუქებოდნენ და ხმას არ იღებდნენ.

ნიკამ ხელში შერჩენილი მოხარშული ღორის ნაჭერი რომ მოაბოავა და ზედ ლავაშის ყუფაც დააყოლო, გამყოფილებით თქვა:

— ახლა კი ნამდვილად დავლევდი ჭიქა წყალს!

— მერე, რატომ არა სვამ? მე შენ გითხრა შორია თუ რა? — მიუტო ზურამ.

ნიკამ ნამოდგომა დააპირა, მაგრამ ესმამ დასწრო, დიასახლისი მე ვარ და მე მოვგმსახურებოთო. ჭიქას ხელი დავაგელო და წყლის მოსატანად გაემურა. ლაზარემ გზა გაუხატა.

ერთგან კლდის ქიმი წინ ნამოდვილეყო, წყალს ქვის რბილი ქანი ჩაჭრა და მასში როგორც ღარში, ისე მოედინებოდა და ჩხრილით ეცემოდა მინახე. ესმამ ჭიქა შეუდგა, აავსო და სუფრაზე მიიტანა.

— აბა, რომელს შეტად გწყუ-

რიათ, პირველი ვინ დაგემოვნებს, რა წყარო მოედინება მინისქვე? — იკითხა და ბიჭებს გადახედა.

— ნიკას მიაჩრთე, ესმა, რამდენი ხანია მაგ წყლის წყურვილი ახრჩოდა. — თქვა ზურამ და ეშმაკურად ჩაიცივნა.

ნიკა მიუხედა, რომ ზურას მისი გამოცდა უნდოდა. მისკენ არც გაუხედეს, ის უფროა ესმას:

— ესმა, ჭიქა მომხმარედი, თორემ ზურამ რომ პირველმა დალიოს, ვინ იცის, რა წყალია, შეიძლება, უხეფურად მოინაშლოს და თქვას, ნიკამ იცოდა, რა წყალი იყო და განგებ დამაღვინია, ამ დღეში რომ ჩავედინოლიყავიო. — მერე ზურას მიუბრუნდა:

— სწორეა, ზურა, სიფრთხილეს თავი არა საცვიდა. ზომ შეიძლება, ეს წყალი ნამდვილად უყვარჯის იყოს, მოინაშლო და მოკვდე... მერე ნიხურის ზომ არა ხარ, გაიასხე ხელადა მოხვიდე? ზურა ერთობადა გაცხარდა:

— შენ გგონია, მოინაშლარს შემინია და პირველი იმიტომ არ ცხვამ? ესმა, გაეცივებ დედის სულს, მომხარედე ეს ჭიქა და ნახოს თითოთ მშობრამ, რომ ზურას არაფრისაც არ ეშინია!

ის იყო, ზურა ესმას ხელით მიწოდებულ წყალს უნდა დასაწებოდა, რომ ნიკამ დახსნო და ახვარა წყლით სასუქ ჭიქა სულმოთქმელად გამოვლიდა.

— როგორია? — ჰკითხა ლაზარემ.

— დიდებულის! — მოწონებით თქვა ნიკამ, — შემირცხვენია ამასთან მისსურას სეობაში მინისზევით რაც წყაროებია!

ესმამ ახლა ლაზარეს მიანოდა ჭიქით წყალი.

— ნიკა, არ შემედახარა, ნამდვილად დიდებულნი წყალის! — კმაყოფილებით განაცხადა ლაზარემ.

ერთი ჭიქა ზურამაც დალია. მართლ ესმას არ დაუღვევია, ჯერ არა მწყურია და თუ მომწყურდება მერე დავლეყო. სუფრა ააღავა, ბიჭებმა ზურგჩანთები აიკიდეს და გზას გაუდგნენ. უხმოდ მიდოდნენ. რატომაც ეგონათ, რომ გვირაბის ბოლოდ ჯერ კიდევ შორს იყო, მაგრამ ვერაუდები არ გაუმართლდა. გვირაბი უფროდ დამაშორდა და გაოცებულ მოგზაურებს წინ სალი კლდის განვიერი კედელი გადაედობოდა. უზარმაზარ ღორის წინ სავალი გადაეკეტა. ლაზარემ რამდენჯერმე მიანათა ფარანი კლდის ძირსა და რადგან მყარი კლდის მეტი ვერაფერი შენიშნა, იმედგაცრუებულმა უხმოდ გადაებდა მასზე არანაკლებ ნინამხდარ ამხანაგებს.

— გამოდის, რომ მოვედით. — თითქოს სხვათაშორის თქვა ზურამ.

— პო, სად გამოდის. — იმავე კილით მიუტო ნიკამ.

— მგონი, რომ მართლა ასეა. — ფიქრისად დაეთანხმა მეგობრებს ლაზარემ.

— რა კენათ, როგორ მოვიქცეთ?

— იკითხა ნიკამ. სამივე ლაზარეს მიიჩრთა. მაგრამ, ეტობოდა, ვერც არც მან იცოდა, როგორ უნდა მოქცეულიყვნენ, იდგნენ ისე მდგომარეად განბოლებულნი. ბოლოს სიჩქარე აუტანია რომ გზად, ლაზარემ ყოყმანით თქვა:

— რადგან წინ გზა აღარ არის, უკან უნდა გავბრუნდეთ.

— როგორ, სულ ეს იყო ჩვენი მოგზაურობა? — იკითხა გუნებმა ნამხდარმა ესმამ.

— აბა, შენ რა გგონია, ქვეყნულში ხომ არ ჩაკიდოდიო. შეგაგზავნა არანაკლებ გულგატეხილმა ზურამ.

— ქვეყნულში ჩაღვლეა არც მიუფიქრია, მაგრამ ამ მოგზაურობიდან სულ სხვა შედეგს ველოდი. — შენ, რა, ეს შედეგი ხუმრობა ხომ არ გგონია. რაც არ უნდა იყოს, ასეთი გვირაბი და მღვიმე კი მოკვდა! — როგორც საკუთარი თავის, ისე მეგობრების განახმენებულად თქვა ნიკამ.

— პო, მაგრამ თავიდან მე სულ სხვა რამის იმედი მქონდა. — თვისას არ იმედი ექნა.

— გაიხუდო, გოგო, სხვა იმედი კი არადა, მე კედლის წარვთა რომ დავინწყეთ, ისიც კი არ გეგონა, მღვიმეს სადმე გაგვრელება თუ შეეძლება. შენ კი იძიხი, თავიდან სხვა რამის იმედი მქონდაო! — ეტყობოდა, რა სასტიკად ეცუდა იყო კმაყოფილი ამ მოგზაურობით.

— აჰ, აქ რაღას ვუდგავარო, გავბრუნდეთ უკან. თორემ ვინ იცის, ჩვეს საძებნელად გამოსული სოფლის მთა-ბარს არის მოედებული! — ჩაიცივნა ნიკამ.

— დაგებრუნდეთ, ნიკა, მაგრამ ვერ ნარმოადგან, როგორ ვიყავი დიდებულნი, რომ ეს გვირაბი პირდაპირ მწყურისება რეაის წლის წინ დამარხულ ცისხა და ეკლესიასთან მიგაკვივდა! — გულდაწყვეტილი თქვა ლაზარემ და გვირაბის ბოლოს ვერაუდად დამართულ კედელს ფარანი ერთხელ კიდევ მიანათა, თითქოს სჯეროდა და არც სჯეროდა, რომ ყველაფერი ამით დამთავრდა.

ანადად დავლევდი დავლეყოი შეუქი ასხლტა და კედლის კიდეზე პირდაფხენილი სიხნულნი გაუმჩინარდა.

— ბიჭებო, მგონი კლდით რაღაც ხერვლი უნდა იყოს! — იყვირა გახარებულმა ესმამ და იქით გინია, მაგრამ ლაზარემ არ გაუშვა.

— სად მიიღხარ, ესმა?!

— მივად, ვნახავ, ხერვლი ნამდვილად არის თუ მომეგნება.

— მოიცადე, ყველა ერთად ვნახავთ! — უფროა ლაზარემ და მეგობრების წინ გაუდგა.

ფრთხილად მიიხედა წინ. და ნარჩენები ფეხდაფეხ მიყვებოდნენ. გვირაბის კედლებთან არცელი ფარანის შეუქი დავბოლოდ სვეტებზე აღმართულ სტალაქტიტებზე იმსჯეროდა და მინისქვემა სამყაროში იფანტებოდა. გვირაბის ფსკერის ზე-

დაბირი მოულოდნელად შეიცვალა, გაორგოროდროვდა. მოგზაურები ფრთხილობდნენ, სადმე არ ჩაიჭიხნოთ. ღაზარე დარწმუნებული იყო, რომ ეს გვირავი უფეხვად იმ ციხესა და ეკლესიასთან მიიყვანდა, ქიტესა ბაბაზე რომ უამბო. გულის სიღრმეში კი ისიც სავარაუდოა, რომ თუ ეკლესიამდე მიიღწევენ, თამარის საფლავსაც უთუოდ იპოვიდნენ.

ამასობაში კლდეში გამოკვეთილ ხერხლავე მთიხლოვდნენ. ღაზარემ ფარანი მინათა, მაგრამ ხერხელისა და გვირავის გამყოფი კლდის იქით ვერაფერი დინახა. მაშინ დიხანრა, ქვა აიღო და მთელი ძალით ისროლა. ქვა უჩინარ საწყეროში ტრის მოხვდა, ასხლდა და სადღაც ხმაური გამოჩინარდა. მეგობრებმა უხმოდ გადახედეს ერთმანეთს.

— მჭირი, მოვედით. — თქვა ბოლოს ღაზარემ.

— სად? — უკმაყოფილოდ შეიცხადა ესმაძე.

— როგორც ჩანს, გვირავის ბოლოში, როდის იქით ყურ და გაუვლელი კედელია. — აუსხნა ღაზარემ.

— საიდან იცი, რომ იქით მხოლოდ ყურ და გაუვლელი კედელია? — არ თმობდა ესმაძე.

— ამას ის ცოდნა უნდა, ხომ გაიგებენ ნასროლი ქვა როგორ მალე შეასვდა კედელს!

— შე კი მეგონა, რომ ეს მეორე გვირავი მაინც მიკვეთიანდა ციხემდე და ეკლესიამდე... — გულდაწყვეტით ჩაილაპარაკა ესმაძე.

— ჩვეუც ასე გავგონა, მაგრამ როგორც ჩანს, იმდენი გაგვიცრუვდა. — მიუგო ზარამ.

— რაც არის არის, აქ დაყოვნებას აზრი არა აქვს, ჯობია, ახლვე გავბრუნდეთ უკან, ამ გვირავის აღმოჩენით დავკმაყოფილდეთ, სხვც დიდი რამაა — სცადა მეგობრების დაშვებება ნიკამ.

— უკან გაბრუნებას ყოველთვის მოვასწრებთ, რადგან აქამდე მოვსაღვართ, ბარემ იმ ზერელშიც გავეჭრეთ და გვირავის ის ნანილიც დავათვალიეროთ. — უთხრა ესმაძე.

— რაც აქ ვნახეთ, ამაზე მეტი სანახავი არც იქ იქნება და დროს ტყუილად დავკარგავთ. — თავისას არ იმღიოდა ნიკა. — პა, შენ რას

იტყვი, ღაზარე?

— რა უნდა ვთქვა, რადგან გინდათ რომ წავიდეთ, წავიდეთ. — უხალისოდ დღეთხანმა ღაზარე, თუშეცა იქურობა არ ეთმობოდა.

ნახევრად ჩაბნელებულ მინისქვეშეთი საუფურავანი სიჩუქე ჩამონოლილიყო, რომელსაც მხოლოდ იქვე კლდის ნაწარლიდან გამოძინარე წყაროს ჩხრილი აცოცხლებდა.

— პა, რაღას ყოფმანობთ, ნავედით! — შეახსენა მეგობრებს ნიკამ.

— წავედით. — მხარი აუბა ნიკას ზურამაც.

— ერთ-ორ ნუთს დამელოდეთ, წყალი მომყურდა, დაველეთ და წავედით! — სთხოვა ბიჭებს ესმაძე.

— ეე, ნახა რა ამავე წყლის დაღვევის დრო! — აბუზღუნდა ზურა. — პა, მიდი, რაღას უდგებარ, დალიე და გაგებრუნდით!

— რა იყო, ზურა, ხანძარი თუ ცარგული გვეცემა თავზე? ამდენი ხანია აქ ვართ და ათი ნუთი ვეღარ მოგითხარია, წყლის დაღვევას რა დიდი დრო უნდა? — წყენით მიუგო ესმაძე ზურას და ღაზარეს სთხოვა, ერთი ქვე ფრინთ გზა გაინათო.

ღაზარე უშალ იმ მხარეს შებრუნდა, სადც კლდის ნაწარლიდან წყარო გადმოდიოდა. ფარნის შუქი კლდის პირდაპირ ეცემოდა და წყაროს სითავე შორიდანვე გარკვევით ჩანდა.

— ესმა, ჭიქა ნაიღე, როგორ გინდა წყალი დალიო? — მიაბახა წყაროსკენ მიმავალს ღაზარემ.

— ჭიქა არ მინდა, პეშვით დავეღე! — უკანმოუხედავად დაამშვდა მეგობარი ესმაძე. როგორც კი კლდის მიუახლოვდა, მოთქრილი წყაროს პეშვი შეუშვირა, წყურვილი რომ მოიკვლა, სათავეს თვლილ შეაღწო და სასტად დადარჩა. გაოგნებულს ვეღარ გადუნეყვითა, კლდესთან უფრო ახლოს მისულყო თუ უკან გამობრუნებულიყო და ყველაფერი ამხანაგებისათვის ეთქვა.

— ღაზარე, ახლავე ყველანი აქ მოედით და თქვენ თვითონ ნახათ, რა ტყუილად გაგარგინებთ დროს! — სამიხრთი მისკენ გაემუხრნენ.

— აბა, დროზე ამოედრდე ისეთი რა ნახე, რომ შენც გაიფიქრე და ჩვენც დაგვაფეთე? — მისვლისთანავე მკითხა ზურამ.

— ესმას ზურასთვის ყური არ უთხრებია, პირდაპირ ღაზარეს მიუბრუნდა:

— ერთი, ეგ ფარანი უფრო ახ-

ლოს მოაშუქე ამ კლდეს და თუ ნახხი ჩემზე ნაკლებად გავაოცებთ, მაშინ რამდენიც გინდოდეთ, იმდენი მისაყვედურეთ, არ გეწყინება. — ღაზარემ ფარანი კლდე მიუშუქა და გაოცებისგან სამიხრთე შირი დადართ. კლდეზე რამდენიმე ნახევრადამოწმვარი საწითელი მოჩანდა. ესმაძე ერთხანს აცალა ბიჭებს, მერე კი კმაყოფილი ხშირ კითხა:

— აბა, რას იტყვიო?

— საინდელი საიდან?

— ხომ არ გვეჩვენებო?

— თავიდან მეც ვგრე მეგონა, მაგრამ ხელი რომ შევხე, თითქმის გავესრისე, საბოლოოდ დავრწმუნდი, რომ კლდეზე თაფლის სანთლებია მიგობნიო.

— ეს ყველაფერი კი სინამდვილეა, მაგრამ სანთლები საიდან გაჩნდა? — იკითხა ზურამ.

— გამოდის, რომ აქ ჩვენამდე სხვებიც ყოფილან! — ფიქრინად ჩაილაპარაკა ნიკამ.

— თანაც არაერთხელ, — უშალ დემონთან ნიკა. — ხომ ხედავ, რამდენიმე სანთელია შემორჩენილი.

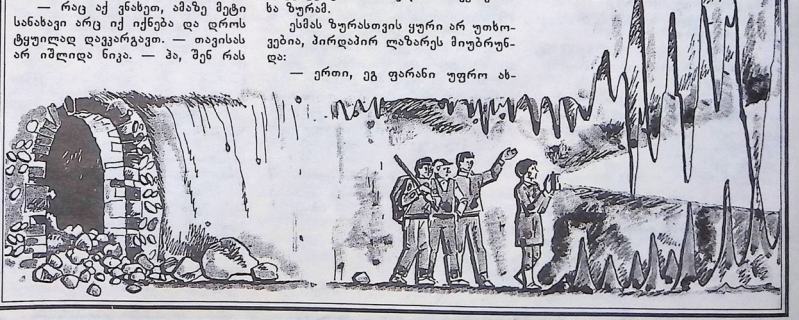
— ჩვენამდე რომ სხვებიც ყოფილან, ამას სანთლებს გარდა აი, ეს თონის ფილავე აღდასტურებს. — თქვა ღაზარემ და წყაროს ზემოთ კლდის ქიმზე შეუმოღგული მტკრით დაფარული ფილა ჩამოიღო.

— ახლაც იტყვიო, ქიტესა ბაბუს მონათობიო ზღაპარი და ვახტანგ გორგასალის მიერ აგებული ციხე და ეკლესია მენყურს არ დაუმარხასო?!

— ღაზარე, ამ გვირავში რომ აღამიანებო ყოფილან, ამაში საცქერო აღარაფერი, მაგრამ ციხესა და ეკლესიამდე ასე დაბეჯითებით ღაპარაკი ჯერ ნადრევიო. — სიფრთხილ გამოიჩინა ნიკამ.

— ერთი ამ გვირავის გაგრძელებეც ვნახეთ და მაშინ მითხარი, ნადრევიო თუ არა! — რღაცნაირი ჯიბრით მიუგო ღაზარემ და მეგობრებს კლდეში გამოთხრილი ხერხელისკენ გაუძღვა.

დასასრული შედეგა ნომერი

ვინ როგორ დადი

პროგრესული
გეოლოგია

დაკვირვებები, რომელიც ცხოველთა როგორ დაის ან საერთოდ თუ დადის?

ცხოველთა უმრავლესობის თიხა ფეხ აქვს, ეს საშუალებას აძლევს მათ, საყმაღარ მყარად იდგნენ. მწერებიც კი კიდურის მეშვეობით გადაადგილებიან, რობოტებს რვა კიდური აქვთ კიბორჩხალებს — ათი, შრავალელებს... მაინც რა ფეხისებზეა შრავალ ფეხში? ალბათ აფეხურები, 16-22 ან იქნებ 24 ფეხით? ნურას უკაცრავად მტკიცებელ შრავალელებს — სკოლპენდრას 44 ფეხი აქვს, ინდოეთის კოკანის უდიდესი სივრცეში მთავარ გულ სივრცის კუნძულზე მობინადრე კიესაიცი კი, თქვენ წარმოიდგინეთ, 278 ფეხის მეშვეობით გადაადგილდება. ესეც თქვენი შრავალელებია არა, ამ უცნაურ კიესაიცი უმარაფებს სახელწოდება უფრო მოუხდებია.

ახლა ბუნების კიდევ ერთი საოცრება გავხსენოთ — სამხრეთ ამერიკის ტროპიკული ტყეების მკვიდრი ზარმაცია. ეს დიდ ტრანს ცხოველთა გამუდმებით ხეზე ცხოვრობს. მის თათებზე გრძელი, მსხვილი მაკვლებული ბრჭყალები აღჭურვილი 2-3 თითი აქვს. ამ თითებით ზარმაცია ჰორიზონტალურ ტოტს ეყრდნობა ჭვენილ და და ასევე მდომარეობის ბიჭვრების სიცოცხლის უდალს ნაწილს. ზარმაცის შეუძლია ასე პოხის შეუცვლელად „ასერინოს“ ხის ტოტებზე. მაშინვე არ იშვია და არაიცი არ ჩამოვლი, კაცმა რომ თქვას, მან საიარულიც კი არ იცის.

ამფობებში ხერხემლიანთა შორის პირველებშია მიატოვს წყალს და მხოლოდ და მკვიდრდნენ, საიარული კი ჯერაც ვერ უსწავლიათ. თანამედროვე ამფობების წინაპარებს ტრიტონს ჰგავდნენ, თოხიან ბევრად უფრო მოზრდილები იყვნენ. თუმცა მათ თიხ-თიხი თათი ჰქონდათ, მათ გადაადგილებას საიარული არ უძლებდა, ისინი უფრო დაბოროტდნენ, მძიმე უხსტლად და უკუს კი მაშინვე მითითდნენ. ბუნება და მორაობენ ხმელეთზე თანამედროვე ტრიტონების.

სასაცილოა, მაგრამ ვჯობა საუკეთესო მოსაარულად ამფობებია შორის გამოჩენილი. როდესაც სადრთიხე ემუქრება, გამოხე შო

ხტულა-ხტულად შველის თავს, ნაღირობისას კი თიხ ფეხზე დაიკრძობილი დადის. ნეტავ იცნობთ, რა სანახავია იგი ამ დროს, ამა რა იქნება — გრძელი უკანი და მოკლე წინა თათები — რა სარინარ საიარულზე შეიძლება ლაპარაკია...

ცხოველების ნაწილს უკანი თათებზე ღდრება და ის კი არა, საიარულიც შეუძლია, მაგრამ ასეთებს ავტომატურად საყუთარი სტეულის წინასწარობის შენარჩუნება უნდა შეეძლოს. დიდებულად აცხებენ ამას პატარა მაშის კურდღლები, რომლებიც გარდა იმისა, რომ დახტაინ უკანი თათებზე შემდგარი, უსწრაფესად დაბრბინ კიდევ, სამაგიეროდ, ნება-ნება საიარული არ ძალუბთ.

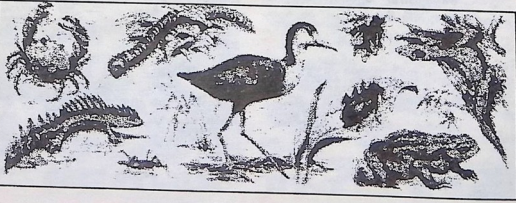
სამხრეთ ამერიკის ტროპიკულ ტყეებში, მდინარეებისა და სხვა წყალატეულების ნაპირებზე საოცარი ხელოვნება, ბასილესწყობა ბინადრობენ. ისინი მთელ სიცოცხლს წყალზე დახორციელებას და ბუნებრივ ტოტებზე ატარებენ, ხიფათის შემთხვევაში წყალში ხტებიან, თუმცა, კაცმა რომ თქვას, ცურვა სულ არ იციან. წყალში რომ აღმოჩნდნენ, ბასილესყობა გამალებით უტყავალებზე თავის გრძელ უკან ფეხებს წყალს და ფეხტობრივად მირბის წყლის ზედაპირზე. ამასთან სტეულის წინა ნაწილი ზემოთ აწევს, გრძელი კუდი კი მოაკლულია. როგორ ახერხებს ხელოვნურ წყალზე სიბრბინარობა და მაღალი იოლად. ჭოჭოტი ხუთთითიანი, დიდ ტერფიანი თათები საშუალებას აძლევს მას დიდი სისწრაფე განაფითაროს და მნიშვნელოვანი ამქვე ძალა შექმნას, რომელიც ასე, როგორც წყალქვე მფარითაან კატარალებს, საშუალებას აძლევს მის, სწრაფი მოძრაობის დროს კორბუსი წყლის ზედაპირზე ხევიტეობოს. წყალზე სიბრბინობა კიდევ ერთ საოცარი არსებას შეუძლია. ეს აკაინა გახსლება, უჩვეულოდ გრძელი თათებით აღჭურვილი მაღალ ფეხებზე შემდგარი დიდ ფრინველი. თავისუფლად დაბრბის აკაინა წყალსაცემების ზედაპირს და დროდღრო რადაცას ჩაუხსისკარტებს. არა, ახლა მთლად ასეც კი არ არის საქმე. მართლაც წყლის ზედაპირზე კი არ დაბიჭებს აკაინა, ასე მხოლოდ შორიანზე შეიძლება მოკვდინოს მის

მართა ამ ადგილებში შეუძლია წყალზე ტყაპიტუბა, სადაც მისი ზედაპირი წყალმცენარეთა ფოთლებით არის დაფარული. გრძელი თათების წყალში ფრინველი ერთდროულად რამდენიმე ფოთოლს ეყრდნობა და ისე გადაადგილდება.

საერთოდ, იამაინასათვის მიუწვდომელ ადგილებში სტირნობის საშუალებას ცხოველებს უნდა აქვთ „ფეხსაცემელი“ აძლევს. ჭახვი ავილით. რა ჭეულებსა და ფრიალოებზე დაბრბის იგი, მყინვარების რა კილდ-ნაპირებზე დაბრბის უნდა. ამაში მის ლეკვებს ენაარება, ბასრი, ალუსილობოლებიანი ჩლიჭების წყალშითის ეს მშვენიერი ცხოველი ლიბ ყინულზეც იკილბებს ფეხს და პატარა კლდეც.

რიალთში უნდა, ვჯობა განახლება, როგორც გათლებით დარბიან საძაგელი ტრაკალები კაცვლით მოპირაკეთებულ ადგილებზე. გლეჯ ხედაპირზე. ეს კი ალბათ არ იცით, რომ მოთლიდან ან უღნე ვიწრო ყელისაან მინის ქალიდან ტრაკაინ ვრავრითი ვერ გამოლწვს. თათების ბუნებრივად მისი აცსეთი წინააღმდეგობა არ არსებობს, ისინი თავისუფლად დაბრბინ ვერტიკალურ კედლებზე და ჰერ შიცი. ამ მწერის თითოეულ თათზე, ასეთი მის ფეხი აქვს, თუმცა რესი ბრჭყალი გააჩნია, რომელიც უკანის მხრივ 2-3 ბალიში — საწოვარია განალკებული, სწორედ მათი წყალშითის გრძობაზე თავს ასე ლადა ნებისმიერ ზედაპირზე ბუნებია. ალბათ, მიგატყვევით ვურადლება უკანი თათებზე შემდგარი მაიმუნებისათვის. შიმახ ზეფს, გორიბებს, ორანგუტანებს, გიბონებს აშკარად გრძელი ხელები და მოკლე ფეხები აქვთ. ცხადია, ეს შემთხვევითი არ არის. ხეია ტოტებზე სასწრაფოდ ხელებს უფრო მეტი მოეთხოვება. ხელებზე ჩამოკიდებული გიბონი, ერთი ტოტიდან მეორეზე გადაფრენისას, ხან მარცხენა ხელით ედალუქება მათ, ხან მარჯვენათ. ფეხები ამ დროს უშვად არის და მაიმუნს იგი მუცელთან აქვს აკეცილი. ზოგჯერ ცხოველი ტოტიდან ტოტზე გადაადგილებისას ძალზე დიდ სიჩქარესაც ავითარებს და საოცარი კარობატულ ტრიუკებსაც ასრულებს. მაგრამ ვაი, რომ ხელებზე ასეთი მოგ ზაურთობა მაიმუნებს ზოგჯერ საცოცხლის ფასად უჯდებათ. მსოფლიოს მრავალ მუხუდში არსებული გიბონების ჩონჩხები იმაზე მეტყველებს, რომ მაიმუნებს შორის ძალზე ხშირია ტრაკატიბიზმი.

ზის...

ელიზაბეტ ფენსეტი

ფანტასტიკური მოთხრობა

ფანტასტიკური მოთხრობა

— გაიმეორეთ ჩემთან ერთად, — თქვა მასწავლებელმა, — „კატა ფანჯარაში ზის“, სამი-ოთხი...

— „კატა ფანჯარაში ზის“, — მორჩილად გაიმეორა ყველამ, გარდა სინდისა.

— სინდი! — მის პელიმ გოგონას მიაპყრო მზერა, — რატომ ყველასთან ერთად არ იმეორებ?

— იმიტომ, რომ ეს სულელური ლექსია, მის პელ, — უპასუხა გოგონამ. — იქ, სადაც მე დავიბადე, კატები ფანჯრებში არ სდებიან, ისინი ძალიან დიდები არიან, სამი მეტრის სიმაღლისა და ყველანი ფერადები არიან, ცისარტყელასავით.

კლასში ხარხარი ატყდა.

— შენ სულ არ მიგონებ, სინდი, — შენიშნა შენუსებულმა მასწავლებელმა. — ალბათ დირექტორს უნდა შევიჩვიო შენი ამბავი. გაკვეთილი დამთავრებულია, — მიმართა მან კლასს.

ბავშვები სინდის შემოუსვივნენ და ყველანი სათამაშოდ გაცვივდნენ.

მის პელი ერთხანს ასე იდგა სკოლის ფსიქოლოგის კაბინეტის წინ, ვერ გადაეწყვიტა შესულიყო თუ არა. ბოლოს გააბედობა მოიკრიბა, სმაპალა დააკაუნა და შევიდა.

მისტერ ელიმ დაჯდომა შესთავაზა და აღელვებული მის პელი სკამის კიდველ ჩამოჯდა.

— იცი, პირველ კლასში ერთი ჯიუტი გოგონა მყავს, — დანიყო მასწავლებელმა, — არ ვიცი, რა მოუსვსერსო. დღეს უფირ თქვა ლექსის გამეორებაზე, სომ იცი, არ, ლექსი „კატა ფანჯარაში ზის“... ასე მითხრა, კატები ფანჯრებში არასოდეს არ სხედანო. ყოველ შემთხვევაში იქ, სადაც მე დავიბადეო.

ფსიქოლოგი ცდილობდა სიცილი შეეკავებინა.

— ის კი არ უთქვამს, მაინც სად დავიბადეო? — ჰკითხა მან აღელვებულ მასწავლებელს.

— არა, მაგრამ ასე ამბობს, ჩემს სამშობლოში სამმეტრიანი კატები იყო!

მისტერ ელი შეფიქრიანდა.

— თავს როგორა გრძნობ, მის პელი?

— საუცხოოდ!
— შინ ყველაფერი რიგზე გაქვით?

— იცი, რას გეტყვით? — შესძახა მასწავლებელმა, — მე ჩემ მოსწავლეზე სალაპარაკოდ მოვედი, და არა ჩემზე. თუ არ გინდათ, დამეხმარეთ, უთქვენოდ მოვეუფლი სინდის. კარგად ბრძანდებოდეთ!

— გოგონა კარგად სწავლობდა, — გაუბედავად დაიწყო მის კლაუდიმ, მესამე კლასის მასწავლებელმა, — ახლა კი ურჩობს და ყველაფერს უკუღმა აკეთებს.

— უკუღმა? — ჩაევიტა ფსიქოლოგი. — ეი. რა, უკან-უკან დადის და მარჯვნიდან მარცხნივ წერს?

— არა, მაგრამ... აი, მაგალითად, ბავშვებს დესანერად მივეცი თხზულება თემაზე „ჩემი სასლი“, იმ გოგონამ კი, იცი, რა დამიწერა? ფანტასტიკური მოთხრობა! ინებეთ, აი, მისი რვეული.

ფსიქოლოგმა გულდასმით წაკითხა რამდენიმე გვერდი.

— ჰო, — ჩაილაპარაკა მან, მერე გაჩუმდა, — მაგრამ ეს ხომ...

— დიას, სწორედ ასეთა! — შესძახა მის კლაუდიმ. — მე მოსწავლეებს ვთხოვ გულწრფელები ყოფილიყვნენ, ზღაპრები კი არ შეეთხზათ!

— თქვენ ფიქრობთ, რომ გოგონას ზედმეტად აქვს განვითარებული წარმოსახვის უნარი? — ჰკითხა მისტერ ელიმ.

— საესებით შესაძლებელია. იცი, როგორ მოვიქციე, ეს ნაუღლებანი რომ წავიკითხე?

— როგორ?

— ახალი თხზულება მივეცი დესანერად, ისეთი, ამ გოგონას ფანტაზიას გასაქანი რომ მისცემოდა. — სწორი გადაწყვეტილებაა.

— არა, არ არის სწორი. აი, ინებეთ! — და მის კლაუდიმ კიდევ ერთი რვეული გაუწოდა ფსიქო-

ლოგს.
მისტერ ელიმ რამდენიმე სტრიქონი წაკითხა და თავი ასწია.

— რა, მოსაწყენია? — ჰკითხა მის კლაუდიმ. — მეც მოსაწყენი მერყენა. მე ვთხოვე იფანტაზიორეთ, უხილავი პლანეტა წარმოიდგინეთ-მეთქი, ეს გოგონა კი ადგა და ჩვენი დედაძინა აღწერა.

— და, რაო, თვითონ როგორ ხსნის ამას?

— ასე ამბობს, სწორედ დედამინაა უცხო პლანეტაო.

— რას ბრძანებთ? იცი, რა, მის კლაუდი, მომეცით თხზულება „ჩემი სასლი“, მინდა გულდასმით წავიკითხო, იქნებ რაიმე საკულო ხსნოს მივაგნო.

პარმული მის ტრიმბლი იდგა.

— მე ისტორიასა და ხატვას ვასწავლი, მისტერ ელი, — თქვა მასწავლებელმა — და იცი, ერთი ბავშვი მყავს კლასში... ისტორიის გაკვეთილებზე ეს გოგონა პირდაპირ მათვებს თავისი ცოდნით. გულწრფელად გეტყვით, დიდი ხანია, მე და მას აღვიღებთ გაცვლილი უნდა გვექრდეს.

— რას ბრძანებთ, როგორ გეკადრებთა?! — ყასიდად შეიცხადა ფსიქოლოგი.

— დამიჯერეთ, ექიმო, ეს ასეთა, მას შეუძლია ჩამოთვალოს ინგლისის ყველა მუზეუ, მოყოლებული აღფრედ დიდის დროიდან. ერთხელ ისიც კი მითხრა, ვინ იქნება მომდევნო მონარქი ჩვენს ქვეყანაში ასი წლის შემდეგ და ისიც, შემდგომში ვინ იმეფებს. ხანდახან ასე გმორბა, რომ ამ გოგონას შეუძლია მომავალში ჩაიხედოს და გაიგოს, რა იქნება ათასი წლის შემდეგ!

— საოცარია! — შესძახა მის ტერ ელიმ.

— სათვის გაკვეთილზე კი, — განაგრძო მის ტრიმბლიმ და ვარაუდები ჩაჯდა, — ეს გოგონა ძალზე უცნაურ პეიზაჟებს ხატავს, უჩვეული ფერებს ხმარობს, საოცარ სახლებსა და ისეთ ადამიანებს ხატავს, რომლებიც ჩვენ არ ვგვხვან, და კიდევ უზარმაზარ კატებს ხატავს. რა თქმა უნდა, ყოველ მოსწავლეს შეუძლია ის დახატოს, რაც უნდა... მაგრამ ისეთი შეგრძნება მაქვს, თითქოს რაღაც

ისეთის თქმა უნდათ ჩემთვის, რასაც ვერ მიხვდები...

— მის ტრიუმბლს, — აღელდა ფსიქოლოგი, — თუ შეიძლება, მოთხარით, რა ჰქვია იმ მოსწავლეს?

— სინდი, — უპასუხა მასწავლებელმა, — სინდი ელიანა.

მისტერ ელი შეერთა. აზრი, თავში რომ მოუვიდა, მისი ახალი ფანტასტიკური მოთხრობისათვის უფრო ვარგაოდა...

— მე ახლა კლასში მივდივარ, — შეწყვეტინა ფიქრი მის ტრიუმბლს, — თუ გნებავთ, შეგიძლიათ წამოწყვეთ.

გოგონა კუთხეში იჯდა, ფანჯარასთან. წითური იყო, ლამაზი. მან შემოსულს თვალებში შეხედა და ექიმ ელის იდუმალების მწვავე შეგრძობა დაუფლდა.

— განარჯობა, სინდი, — უთხრა ექიმმა. გოგონამ გაუღიმა.

— მე მომწონს შენი ნახატები, — განაგრძო ფსიქოლოგმა, — თხზულებებიც საუცხოოა. აი, მის პედი კი გამაყრადოდა შენზე.

— მე ძალიან ვწუხვარ, — უპასუხა სინდომ, — მაგრამ მისი მეთოდები უსაშველოდ დაძველდა. ისე სწავლება, მის პედი რომ გვასწავლის, აღარ შეიძლება, ამ რეაგენტაზე კი. მე კიდევ იმდენი რამ უნდა გასწავლო. თვითონაც ბევრი არ მაქვს სასწავლი. დრო არ მყოფნის და ერთდროულად რამდენიმე ადგილზე მიზღვება ყოფნა.

— განა შენ აღნებავს არ არსებობს ისეთი კატეგორია, როგორც დროა? — ჰკითხა მისტერ ელიმ.

— არა. ჩვენ დედამიწის მკვიდრო არ გვაგონო... მაგრამ მითხარით, როგორ მისვლით ვინა ვარ?

— მე ფსიქოლოგი ვარ.

გოგონამ გაოცებით შეხედა მის ტერ ელის.

— მის პედი მიამბო შენზე, მის კლასში შენი თხზულებები წამაკითხა, მის ტრიუმბლს კი გადაწყვიტა შენი თავი გაეცნო ჩემთვის.

— ფსიქოლოგი, — ფიქრთან და გაიფორა გოგონამ, — საინტერესოა.

— მე მწერალიც ვარ, — დასძინა მის ტერ ელიმ, — მთლად ილბლიანი ვიქვამ, მაგრამ იმედი მაქვს, რომ როდისმე ბედი გამიღობებს.

— აუცილებლად გაგიღობებთ ბედი, — ისე თქვა სინდომ, თითქოს დანაშაულებით იცოდა ეს.

— მართლა? იცი, მე საუცხოო მოთხრობა ჩავიფიქრე. შეიძლება შენზე და შენს პლანეტაზე დავწერო?

— რატომაც არა, შეიძლება. —

ლიმოლით უპასუხა სინდომ, — როდონ ასეთ შემთხვევაში ჩვენი სკოლის სადურგლო სახელოსნოში უნდა შეიხვედით.

— გისმენთ! — მაკერად მართა სკოლის დირექტორმა მის პეღის.

— სულ კი ამ გოგონას ოინება, — დაიწყო მის პეღიმ, — მასწავლებლებს, საშუალო რამეებს ამბობს... კატები სამი მეტრის სიმაღლის არიანო...

— გასაკვირი არაფერია, მის ასაკში ყველა ბავშვი ამბობს სისულელეს.

მის პეღიმ კვლავ დაალო პიერი, მაგრამ ამ დროს კარზე დააკაკუნდა. ოთახში მის კლასი შეიშინდა.

— მეგონი, უდროო დროს მოვივლი.

— თქვა მან და გაბრუნება დააპირა, მაგრამ ამ დროს კარი ყურთამდე გაიღო და მის ტრიუმბლი შემოვიდა.

— დაბას... — წარბი შეიკრა დირექტორმა, მის სიმში, — როგორც ჩანს, ეს მეოთხედი ადვილი არ იქნება. აბა, მიაბებთ, რა სდება.

— მე უნდა ვიცოდე ამ გოგონების ვინაობა, — მაკერად თქვა მან, მას შემდეგ, რაც ყველას მოუსმინა. — მითხარით მათი სახელები.

— სინდი ელიანა, — ერთხმად უპასუხეს მასწავლებლებმა და გაოცებით გადახედეს ერთმანეთს. პირველი მის პედი მოეგონა.

— ერთი წუთით! — შესასა მან, — არაფრით არ შეიძლება სინდი მესამე კლასში სწავლობდეს, ის ხომ სულ ექვსი წლისაა!

— არა, გოგონა რვა წლისაა, — შეისიტყვა მის კლასში.

— ათისა! — შეჰყვირა მის ტრიუმბლს.

— მე მაინც ვერ გავიგე, რომელ კლასშია ეს სინდი ელიანა? — იკითხა დაბნეულმა მის სიმში.

— რა თქმა უნდა, პირველში, თქვა მის პეღიმ.

— მესამეში! — აღშფოთდა მის კლასში.

— რას ამბობთ, გოგონა მესამე კლასში სწავლობს! — შესასა

მის ტრიუმბლს.

მის სიმის თავგზა აებნა.

— მომიხინეთ, ასლავე დაყურევკე მივივან.

დირექტორმა მღვიან კალიმივლის სკოლის საერთო ყურნალი ხელიდან გამოსტაცა და მოუთხრელად დაუწყო ფურცვლა.

— ნამდვილად ვაგვიძვებო. აქ საერთოდ არ წერია არავითარი სინდი ელიანა.

— რას ბრძანებთ, მის მის? — კაბინეტში მისტერ ლი შემოვიდა, შრომის მასწავლებელი, — ვინ არ არის ჩაწერილი, რა ბრძანებთ?

— სინდი ელიანა! — უპასუხა საგონებელი ჩავარდნილმა დირექტორმა.

— კი მაგრამ, სინდი ჩემს კლასში სწავლობს. ნეტავ განახათ, რა უჩვეულო შესწავლის მაკეტებს აკეთებს ფანერისაგან ან რა უცნაურ ცხოველებს ხერხავს ბენვა ხერხით!

— გაშაგებინეთ, ბოლოს და ბოლოს რამდენი წლისაა ეს გოგონა? — ჩაილაპარაკა მის სიმში და გაოგნებულმა შეხედა კოლეგებს.

— თორმეტის, — უპასუხა მისტერ ლიმ, რა არის რომ?

— მე გგონია, — თქვა დირექტორმა, — დროა ყველამ ექიმ ელის მივმართოთ!

— ექვსი წლის სინდი, რომელიც უარს ამბობს გაიმეოროს ლექსი კატაზე, ფანჯარაში რომ მის, რვა წლის სინდი, რომელმაც ორი უცნაური თხზულება დაწერა, ათი წლის სინდი, რომელმაც ჩინებულად იცის ისტორია და შეუძლია მომავალი იწინასწარმეტყველოს. ეი. სკოლაში სამი სხვადასხვა გოგონაა თუქცა... ვითომ სხვადასხვები არიან? შეიძლება, რომ სამივე ერთი და იმავე ადამიანს წარმოადგენდეს? არ ვიცი... ალბათ შეიძლება... სადღაც, სხვა სამყაროში... — მისტერ ელი გაჩუმდა.

— გულწრფელად რომ გითხრათ, მე სხვას არც ველოდ თქვენგან... — ამოიხარა დირექტორმა.

— თუ გინდათ ჩემი აზრი იცოდეთ, — ჩაილაპარაკა მის კლასში, — ყურნი მათხოვეთ. მე მეგონი, ყველა ეს სინდი ერთი და იგივე ურჩი გოგონა, რომელიც ყველას გვაცუქნავდა. შეუძლია ხან ექვსი წლისად მოგვაჩვენოს თავი, ხან ათი წლისად და სარგებლობს ამით...

— სისულელეა! — განყრა მის სიმში. — წინშეწავლა არ აქვს მამადნი სინდი ჩვენ სკოლაში. მოგვარია, რომ ყველანი გვაბამპულობავენ, ყოველ შემთხვევაში სამი მათგანი ტყუის, როცა ამბობს, რომ მათი გგონია ელიანა. ასლა აქედები და ცხრილს შევცვლი, სადი-

ის შემდეგ ის კლასები, რომლებშიც ის გოგონები არიან, ერთდროულად იმეცადინებენ, მაშინ გამოჩნდება, სინამდვილეში რამდენნი არიან.

— ჩვენ ერთ არსებასთან გვაქვს საქმე, — ვიუტად გაიმეორა მისტერ ელიმ, — ოღონდ ამ არსებას ძალუძს რამდენიმე სახით გამოგვეცხადოს. ისე, რომ ოთხივე კლასში თითო სინდი რომ აღმოვჩინოთ, ეს კიდევ არ იქნება იმის დადასტურება, რომ ის...

— რა ის? — დაცინვით ჰკითხა მის სიმომ.

— რატომაც არა? რატომ ვერ იჯერებთ, რომ სინდი სხვა პლანეტიდან ჩამოფრინდა, რათა იქაურთოს შესახებ გვიამბოს და რაღაც გავსწავლოს?

— პირადად ჩემთვის მას არაფერი უსწავლებია, — განაცხადა მის პელიმ.

— კმარა! — ჩაერია დირექტორი. — სადილის შემდეგ მე თვითონ შევად იმ კლასებში, სადაც სინდი ჩნდება.

მასწავლებლები ელოდნენ, დღეადნენ, ხმას არ იღებდნენ. მის სიმომც კი ჩაცხარა.

სინდი ოთხივე კლასში აღმოჩნდა. მისი მწვანე მცინარე თვალების გახსნებაც კი ნერვებს უშლიდა დირექტორს, თუმცა კი იგი დარწმუნებული იყო, რომ მხოლოდ ტყუპი დები ნახა და სხვა არაფერი. გოგონები ერთად შემოვიდნენ და დირექტორის წინ გამჩქარდნენ. სიმაღლით თუ გაარჩევდით ერთმანეთისგან, თორემ დანარჩენში სულ ერთნაირები იყვნენ.

— კეთილი ინებეთ და ამისხენით თქვენი, რბილად რომ ვთქვათ, უჩვეულო საბეჭდილი, — გამოუცხადა დირექტორმა გოგონებს. — სასებით ცხადია, რომ თქვენ დები ხართ. თქვენი გვარი დაგვისახელოთ.

— ელიანა, — ერთხმად უპასუხეს გოგონებმა.

— სკოლის უფრნალში ასეთი გვარი არ არის.

— ახლავე გაიხსენით, — თქვა თორმეტი წლის სინდიმ, — საქმე ის გახლავთ, რომ ჩვენ ეს-ეს არის ჩამოყვდილი სხვა... ქვეყნიდან და ვერცერთ სკოლაში ვერ ჩავირიცხეთ, ვერ მოვასწარიო, მეცადინეობა უპვე დანწყებული იყო. ამიტომაც გადაწყვიტეთ, უბრალოდ გვეყოლიებოთ.

— უბრალოდ გვეყოლიებოთ გავკეთილებზე? — მის სიმომ მოიღუშა, — კეთილი და პატიოსანი. მაინც სინდი რომელია თქვენში?

მისტერ ელიმ სუნთქვა შეიკრა. თორმეტი წლის სინდი მის წინ

ნადაგ ნაბიჯი.

— მის სიმ, ჩვენ უბრალოდ ვიხუმრეთ, გვაპატიეთ, თუ შეიძლება. სინდი მე მქვია.

ფსიქოლოგმა ნაღვლიანად შეხედა გოგონებს, მათ თვალი მოარიდეს მას.

— ძნელი სათქმელია, სადამდე მიგვიყვანდა ეს თქვენი ხუმრობა, ჩვენ რომ ამისთვის ბოლო არ მოგველო, — ცივად გამოსცრა მის სიმომ. — გადაეცით თქვენი მშობლებს, რომ მათ სპეციალური ნებართვა უნდა მიიღონ, თუ უნდათ, რომ თქვენ მომავალშიც ისწავლოთ ჩვენ სკოლაში. გასაგებია?

— დიას, მის სიმ.

გოგონები ისე გავიდნენ კლასიდან, რომ მისტერ ელისაკენ არ გაუხედავთ.

— სამუსხაროა... — ჩაილაპარაკა მისტერ ლიმ. — ჩემი სინდი ისე გარდად მუშაობდა ბუნვა ხერხით...

— ახლა ჩემი როგორ ხატავდა! — შესაძა მის ტრიმბლიმ.

— ჩემსას კი ისეთი წარმოსახვის უნარი ჰქონდა! — ხელები გაასახავდა მის კლაუდიმ.

— აი, ჩემი კი უბრალოდ უხეში გოგოა, — მკვახედ მოსჭრა მის პელიმ.

მისტერ ელის არაფერი უთქვამს. ვერ იყო კარგ გუნებაზე. აბარა იქნებოდა, ის ხომ ცდილობდა მასწავლებლები დარწმუნებინა, სინდი ელიანა უცხოპლანეტელია. უფრო მეტიც, თვითონვე დაიჯერა ეს და ახლა ისე გარბობდა თავს, თითქოს უღალატესო.

მისტერ ელიმ დერეფანში გავიდა. მასწავლებლებმა დამცინავი მზერა გააყოლეს. მის დანახვაზე ათი წლის სინდი გაჩერდა და გაუღიმა.

— როგორ გამასულელოთ! — ჩუმად ჩაილაპარაკა ფსიქოლოგმა, — საინტერესოა, რისთვის დაგჭირდათ ეს?

— არავისაც არ გაუსულელებიხართ, — არ დაეთანხმა გოგონა, — უბრალოდ მე თქვენ დირექტორს სიმართლეს ვერ მოვეუბნე.

ვებოლი.

— მაინც რატომ?

— იმიტომ, რომ მაშინ ჩიჭილება ის ამბავი, რომლის დანერახვებზე თქვენ ოცნებობდით. ნამდვილ ამბავს ფანტასტიკად ჩიჭიერ გაასახედ და...

— მაშასადამე, შენ მაინც ერთი არა ხარ?

— ამ წუთში ერთი ვარ. მომავალ შეხვედრამდე, მისტერ ელიმ — გოგონა შებრუნდა და წავიდა. მერე მოიხედა და ხელი ასწია. ექიმმა ელიმ უშალ ოთხი ხელი და ოთხი სინდის მომღიმარე სახეები დაინახა.

— გაიმეორეთ ჩემთან ერთად, — თქვა მის პელიმ, — „კატა ფანჯარაზე ზის“, სამი-ოთხი... დანწყებითი კლასების მასწავლებელი ისევ ჩვეულებრივად ატარებდა გაკვეთილს.

დები ელიანები აღარ დაბრუნებულან სკოლაში, წავიდა მისტერ ელიც, რომლის ახალი წიგნი სულ მალე უნდა გამოცემულიყო.

— „კატა ფანჯარაზე ზის“ — მორჩილად იმეორებდნენ მოსწავლეები. მარტო ერთი გოგონა დუმდა, კუთხეში რომ იჯდა, ფანჯარასთან.

— კაროლინა! — მკაცრად მიმართა მის პელიმ, — რატომ არ იმეორებ ლექსს?

— ჩემ სამშობლოში კატები ფანჯარებზე არ სხედან, — მიუგო გოგონამ. მის პელიმ გაფითრდა.

— ჩვენი კატები სამი მეტრის სიმაღლისა, — განაგრძო კაროლინამ, — და ცისარტყელასავით ფურადები არიან.

მასწავლებელს ცარცი ხელიდან გაუვარდა. შურდულივით გავარდა კლასიდან. ისე მიჰქროდა დერეფანში, გეგონებოდა, მოჩვენება მისდევსო. სკოლის ფსიქოლოგის კაბინეტთანაა შეედა. სული მოითქვა, დაკავუნა, შევიდა და... გაოცებისაგან პირი დააღო. მის წინ დივანზე ერთმანეთის გვერდით ისხდნენ მის კლაუდი, მის ტრიმბლი და მისტერ ლი. მაგიდასთან კი მწვანეთვალეობა, სახემღიმარე მის ქალიშვილი იდგა, რომელიც მის პელიმს აშკარად სადაც ჰყავდა ნახა.

— მოხარული ვარ თქვენი ნახვისა, მის პელი, — თქვა ქალიშვილმა, — მე სინდი ელიანა გახლავართ, თქვენი ახალი ფსიქოლოგი.

თარგმნა

სილონია ჯავახიშვილი

პითხვა თქვენი

რა არის ექსლიბრისი?

ნიპა ბილაშვილი,
საგარეჯო

სიტყვა ექსლიბრისი მომდინარეობს ლათინურიდან — ex libris — ნიგნებიდან. ეს არის მხატვრულად გაფორმებული ნიშანი, იარღი-

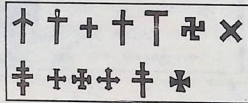

ყი, პატარა გრაფიურა, ან ლითოგრაფია, რომელიც მიკრულია ნიგნის ყდის შიგნითა მხარეზე და ნიგნის მფლობელს გვაცნობს, გვიამბობს რას წარმოადგენს იგი, როგორი ბიბლიოთეკა აქვს მას. საილუსტრაციოდ გთავაზობთ დიდებული ბიბლიოთეკის მფლობელის, ძველი თბილისის მომდერლის, პოეტ იოსებ გრიშაშვილის ექსლიბრისს.

მე და ჩემმა მეგობარმა უცხოური ქურნალების ფურცლისას ყურადღება მივაქციეთ იმას, რომ თურმე ჩვენთვის ცნობილი ე.წ. ქართული წმ. ნინოს და ბერძნული ჯვრების გარდა, სხვანაირებიც არსებულა. თუ შეიძლება, აგვიხსენით რა ჯვრებია ეს?

ნანა ჯიბლაძე,
ქ.თბილისი

გთავაზობთ ჯვრების სხვადასხვა სახეობებს (მარცხნიდან მარჯვნივ, ზე-

და რიგი): — წმინდა ნინოს, ძველგვიპტური ყულფიანი ჯვარი, ბერძნული, ლათინური, T-სმაგვარი, სვასტიკა, წმინდა ანდრიას; (ქვედა რიგი) — მალტური, ლორენული (რუსული საპატრიარქო), სამყურისმაგვარი, სახრჩობელისმაგვარი, ღუზის-მაგვარი.

სიცოცხლის გაკვეთილი

მსოფლიოს ყველა ქვეყანაში წერენ მოსწავლეები თხზულებებს, პასუხობენ დაფასოვანებს, ასევე ყველა ქვეყანაში უშვებენ ისინი სასაბჭოლო შეცდომებს, ზოგჯერ სისულელეებსაც კი.

სწორედ ასეთი სისულელეებით დაინტერესდა ფრანგი იუმორისტი მწერალი ჟან-პარლი, რომელმაც შეკრიბა და ცალკე ნიგნად გამოცა ისინი. გთავაზობთ რამოდენიმე ნაწყვეტს ამ ნიგნიდან, რომელსაც „უწინგნურთა ბაზრობა“ ჰქვია.

* * *

დედამიწის მიზიდულობა ნიუტონმა აღმოაჩინა. იგი ყველაზე მეტად შემოდგომაზეა შესამჩნევი, როცა ხეებს ფოთლები სცეცია.

* * *

არქიმედემ, აბაზანაში რომ იჯდა და ბანაობდა, თავისი საპირი იძოვა და შესძახა: „ეერიკა!“

* * *

პასტერმა აღმოაჩინა ყვევილი, ცოფი და სხვა დაავადებები. იგი მთელი კაცობრიობის კეთილისმყოფელია. მან კიდევ მიკრობები აღმოაჩინა და ბულონსა და პასტერიზებულ რძეში გამოცაყავდა ისინი.

* * *

ძროხა ბევრს არ ჭამს, მაგრამ საკვებს ორჯერ ღეჭავს და ამიტომაც პყოფნის.

* * *

კატას ოთხი ფეხი აქვს: ორი წინა სარბუნად და ორიც უანა — დასამუხრუჭებლად.

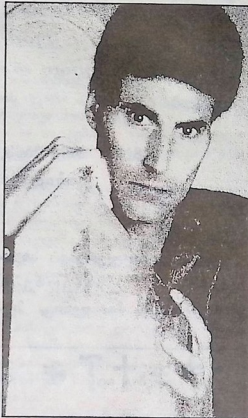
* * *

ზღარბი, გომბეშო და მერცხალი მწერების ჭამაში ეს მარებიან მებაღეებს.

პასუხი ჩვენს

ური გელერის ამბავი მართლაც ძნელად დასაჯერებელია. აბა რა იქნება, როცა მას შეუძლია თვითმფრინავით ფრენისას თითქმის შეუცდომლად მიუთითოს სად თქრო მოიპოვება, სად ალმასები, ნავთობი თუ ქვანახშირი... შეუძლია გააჩეროს საოკეანო ლაინერი, ჩაერიოს ცნობილი საათის ბიგ ბენის მუშაობის რიტმში, ისროლოს დაუტენავი ტყვიამფრქვევიდან, მოღუნოს ჩანგლები და კოვზები... ვინ არის ური გელერი - ახალი ბარონი მიუნჰაუზენი, დიდი მეფოკუსე, სუპერმენი თუ მომავლის ადამიანი? მოდით, თავად ურის წიგნის ნაწყვეტები წავიკითხოთ და იქნებ მაშინ შევძლოთ პასუხის გაცემა. მაშ, ასე - ვთავაზობთ ნაწყვეტებს ური გელერის წიგნიდან „ჩემი ისტორია“.

ბინდ
ლაიჯერეთ,
ბინდ
არა...

ძალიან კარგად მესმის, რომ მკითხველს მართლაც ძალიან გაუჭირდება იმის დაჯერება, რასაც მე გიამბობთ, მანამ ვიდრე საკუთარ თავზე არ გამოცდის ამას. ზოგჯერ მე უბრალოდ მაეინყდება, რომ ბევრისათვის ჩემი სიტყვები უცნაურად და დაუჯერებლად ჟღერს, მე თვითონ კი დიდი ხანია შეეჩვიე იმას, რაც მეშარება. ლაპარაკია ფენომენზე, და ჩმთვის ეს უდავოა. ამიტომ მიმაჩნია,

რომ აუცილებელია მისი დაწერილებით აღწერა მეცნიერული თვალსაზრისით უკაცრული კონტროლის პირობებში, როცა ყოველგვარი ფოკუსიგამოირიცხება: საჭიროა იმის დამტკიცება, რომ თითოეულ ადამიანში ჩადებულია ძლიერი ენერჯია, რომელსაც შეუძლია ჩვენს გარეთ არსებულ ენერჯიასთან ურთიერთქმედება. სოლო ჩვენ ეს ენერჯიები უბრალოდ ჯერ არ შეგვიცნია. ადამიანები აუცილებლად უნდა გაერკვნენ ამაში. კარგა ხანს მე თვითონაც ძალზე ბუნდოვანი წარმოდგენა მქონდა ჩემი იჩის, უნარის ბუნების შესახებ. თუმცა, ამ წიგნს რომ ვწერდი, მტკიცედ ვიცოდი, რომ ჩემი უჩვეულო უნარის სათავე უთუოდ რაღაც ფანტასტიკურ გონებასთან არის დაკავშირებული.

ჩემში უჩვეულო ენერგეტიკული ძალების არსებობა ბავშვობაში ვიგრძენი. ხანდახან კინოსავით უკან დავაბრუნებ სოლმე საკუთარ ცხოვრებას და ჩემს ბავშვობას ვხედავ. ჩვეულებრივ, პირველი და ერთადერთი ყველაზე საუკეთესო კადრი, რომელიც მახსენდება, არაბული ბალია ჩვენი სახლის სიახლოვეს თელ-ავივიში. მშვენიერი ტოტებგაშლილი ხეები, მადალი ლითონის ღობე და მოცრო ტბა ძველი სახლის გვერდით, კარგა ხნის გაუკრეჭავი ბალახი ბაღში. მე ამ დროს სამი თუ ოთხი წლისა ვარ. ბაღის ზოგი კუთხე

ჩაბნელებულია, იმიტომ რომ დიდი ხეები სინათლეს არ ატარებენ. მე იქ ჩემ თავს ვხედავ. ანაზდად თითქოს ამ დარდილული ბალიდან ბნელი, ღრმა სამყარო ამოიზრდებაო და მე ამ სამყაროში ვმოძრაობ, ჩემს თვალწინ ვარსკვლავთა მირიადები, ირმის ნახტომია. ირგვლივ კი უცნაური ხმები და ხასხასა ფერებია. ისევ ჩემს ბავშვობაში ვბრუნდები. ვხედავ ჩემს საყვარელ ძაღლს, შშობლებს, სკოლას. ვხედავ, როგორ ვთამაშობ რაღაც იდუმალ, მხოლოდ ჩემთვის ცნობილ თამაშებს. ერთი პანანინა ფოთოლი ჩემს წარმოსახვაში უზარმაზარ ხედ იქცევა, ბალახი კი — ზღაპრულ ტყედ. ხოლო ყვავილები აქ უზარმაზარია, ამიტომაც მე ვიგონებ, თითქოს ეს რაღაც სხვა პლანეტის უჩვეულო ხეებია.

ერთხელ ძალიან უცნაური რამ დამეპარათა. კარგად მესმის, რომ ის, რასაც ახლა აღვწერ, უმრავლესობას პატარა ოთხი წლის ბიჭუნას ფანტაზიად, ალისას ზღაპრის ფრაგმენტად მოეჩვენება. მიუხედავად ამისა, ეს სიძარბოა. დიას, მე მართლაც ძალიან პატარა ვიყავი, მაგრამ ჩემმა მესხიერებამ იმ შემთხვევის უმცირესი დეტალები შემოინახა. ცხადია, მაშინ მე ვერ ვაცნობიერებდი, მაინც რა შემემთხვა. უბრალოდ იძულებული ვიყავი, ისე მიმეღო ყოველივე, როგორც მოხდა, მაშინ ჩემს თავს ჯერ არ ვუსვამდი იმ კითხვებს, დღეს რომ ვუსვამ. მაგრამ, ვფიქრობ, ყოველივე ამას გარკვეული მნიშვნელობა აქვს, ვინ იცის, იქნებ სწო-

რედ აქ არის ჩემი ფნორმების საიდუმლო.

საღამოვდებოდა, თუშეცა ბინდი ჯერ არ ჩამოწოლილიყო. მე მარტოდმარტო ვთამაშობდი ჩემს პატარა ბაღში, დროდადრო ჩამქინებოდა ხოლმე, მოგვხსენებათ, პატარა ბავშვებს სშირად ემართებათ ასეთი რამ. ანაზდად ყურებში ძალიან ძლიერი, გამკვივანი რეკვა ვიგრძენი, რომელმაც ყველა დანარჩენი ხმა ჩაახშო. ძალიან უცნაური შეგრძნება მქონდა. და თითქოს დრო ერთბაშად გაჩერდაო, ხეებიც კი აღარ იმძრეოდნენ ქარზე. რაღაცამ მაიძულა ცაში ამეხედნა, — ძალიან კარგად მახსოვს, — ცა ერთიანად ვერცხლისფერი შუქით იყო დაფარული. მაშინვე გამოილევა ფიქრმა: „ნეტავ მზეს რა დამეპართა-მეთქი?“ ამყარად ისეთი მიზე აღარ იყო, მე რომ ადრე ვხედავდი ხოლმე. კამკამა სინათლე სულ უფრო და უფრო დაბლა ეშვებოდა. ბოლოს უშუალოდ მომიახლოვდა, უეცრად ძლიერი ბიძგი ვიგრძენი და ნაეიქეცი, პირაღმა დავეცი. შუბლში ისეთი აუტანელი ტკივილი ვიგრძენი, რომ ვიფიქრე, სადაც არის თავი გამისკდება-მეთქი, იმ წაშში გონება დაკვარგე. არ ვიცი, რამდენ ხანს ვინეჭი ასე. ის კია, რომ როგორც კი გონზე მოვედი, წამოვსტი და უმაღ სახლისაკენ გავიქეცი, ყველაფერი დედას ვუამბე. დედა რატომღაც გამიჯვარდა, მე კი ინსტინქტურად ვიგრძენი, რომ მოხდარაღაც ძალიან მნიშვნელოვანი რამ.

შემდგომში მე ბევრჯერ

მოიბრუნებია ბაღში, იქნებ კიდევ დაეინახო ის კამკამა ვერცხლისფერი სინათლემთქი, მაგრამ ამოვიდე დედა ჩემმა, რა თქმა უნდა, ჩათვალა, რომ ყველაფერი ჩემი ბავშვური ფანტაზია იყო და არ დამიჯერა. მთელი სიცოცხლე ჩემთვის ვინახავდი ამ ფიქრებს, არავის ვუშედავებდი. დღეს კი, როცა ენერგეტიკულ ძალებთან დაკავშირებით ქვეყნად ამდენი რამ ხდება, მე სშირად ვფიქრობ იმ საოცარ შემთხვევაზე.

მიჭირს იმის ზუსტად თქმა, თუ პირველად როდის აღმოვაჩინე ჩემ თავში უცნაური უნარ-შესაძლებლობები.

სულ ექვსი წლის ვიყავი, როცა მამამ პირველი საათი მიყიდა. თავი მომწონდა ამ საათით. მინდა გითხრაო, რომ სკოლა თავიდანვე მძულდა. ვიჯექი გაკვეთილზე და სულ იმის მოლოდინში ვიყავი, ნეტავ შესვენების დრო როდის დადგება-მეთქი. საათი რომ გამიჩნდა, წამდაუნემ დავხედავდი ხოლმე, დასვენების ზარი როდის დაირეკება-მეთქი. ზოგ სასკოლო ოთახში კედლის საათი იყო. მახსოვს, ერთხელ ვზივარ კლასში და ჩემ საათს დავეჭერი, რომლის მიხედვითაც, გაკვეთილი უკვე უნდა დამთავრებულიყო, მაგრამ ზარი არა და არ ირეკებოდა. მაშინ კედლის საათს ავხედე და დაეინახე, რომ გაკვეთილის დამთავრებამდე მთელი ნახევარი საათი იყო დარჩენილი. რას ვიზამდი, ავდექი და ჩემი საათი ნახევარი საათით უკან გადავწვი.

მაგრამ მეორე დღეს იგი-

ვე განმეორდა — ჩემი საათი
წინ წავიდა, ბევრად გაუსწ-
რო სკოლის საათს. ავდექი
და ეს ამბავი დედას ვუამბე.
გადავწყვიტეთ, რომ ჩემი სა-
ათი მოიშალა და დედამ შინ
დამატოვებინა იგი. დედაჩე-
მი ყოველდღე ამოწმებდა —
საათი სავსებით ნორმალუ-
რად მუშაობდა, არაფერი გან-
საკუთრებული არ მომხდარა.
ასე გრძელდებოდა რამდენიმე
კვირა და მალე მე ისევ
გავიკეთე მაჯაზე ჩემი საათი.
ძალიან მინდოდა ის მომენ-
ტი დამეჭირა, როდის დაინ-
ყებდა მისი ისრები უჩვეუ-
ლოდ მოძრაობას. იმ დღეს
საათი მოვიხსენი, წინ დავი-
დე და ყურადღებით დავაკ-
ვირდი. ცხადია, ცოტა ხან-
ში, სულ დამაივინყდა, რომ
თვალი უნდა შედევენებინა, მე-
რე შემთხვევით დავხედე და
შევაშინე, რომ ისრები სულ
უფრო გამალებით ტრიალებ-
და, გეგონებოდათ საათი გა-
დაირობათ. მე მასწავლებელს
დავუძახე: შეხედეთ, ჩემს სა-
ათს შეხედეთ-მეთქი და საა-
თი მალა ავნიე, ყველას რომ
დაენახა, მაგრამ კლასმა სი-
ცილი დამაყარა. გამოხდა
დრო და კიდევ ერთი უცნა-
ური ამბავი გადამხდა თავს.
ერთხელ, კლასში ვსხედვართ
და ჩემს გვერდით მჯდომი
ამხანაგი მეუბნება: „ვაი, ბი-
ჭო, ნახე, ჩემი საათი ერთი
საათით წინ წასულა!“ ჩემთ-
ვის მოულოდნელად, ამხანაგს
მივუბრუნდი და ვეუბნები:
„ეს მე გავაკეთე“. ამხანაგი შე-
მეკამათა, ყოვლად შეუძლებე-
ლიაო და მაშინ მე ვთხოვე
საათი მოეხსნა. დამთანხმდა.
ავიღე მისი საათი, ციფერბ-
ლატს დავხედე და წარმოეთ-

ქვი: „იმოძრავეთ“.

როგორც კი ორჯერ თუ
სამჯერ გავიმეორე ეს სიტყ-
ვები, საათის ისრები კიდევ
რამდენიმე დანაყოფით წინ
გადახტნენ. კლასი ახმაურდა,
ყველა გაიძახოდა, ეს მსოფ-
ლიოში ყველაზე საოცარი
ფოკუსიაო. მე გავმხიარულ-
დი. მაგრამ მალე ისეთ რა-
მეს გადავანყდი, რასაც შემ-
დგომში მთელი სიცოცხლე
ვანყდებოდი. ყველა დარწმუ-
ნებული იყო, რომ ეს მხო-
ლოდ მარჯვე ფოკუსია და
სხვა არაფერი, ვერაფრით ვერ
დავაბტკიცე, რომ არ ვიტყუ-
ებოდი.

უცნაური ენერგეტიკული
ძალები მაშინაც იჩენდნენ
თავს, როცა მე, დედაჩემი და
ჩემი მამინაცვალი კიპროსზე
გადავსახლდით. მაგრამ მე ამ
ძალებს არაფერში ვიყენებდი
და მოყოლითაც არავის ვუყ-
ვებოდი მათ შესახებ, იმიტომ,
რომ კარგად მახსოვდა, რო-
გორ დამცინოდნენ თელ-
ავიოში. უნდა გამოეტყველ-
ა, რომ დროლადროს სწავლაში
პრობლემები მიჩნდებოდა.
ცუდი მოსწავლე არ ვყოფილ-
ვარ, მაგრამ არც კარგი მეთ-
ქმოდა. გამოცდებზე რაიმე
კითხვაზე პასუხს გაცემა რომ
გამიჭირდებოდა ხოლმე,
კლასს გადავხედავდი და მეჩ-
ვენებოდა, რომ ყველა ახერ-
ხებს პასუხის გაცემას, მე კი
ვერა. — ერთხელაც მათემა-
ტიკის საკონტროლოზე გიუნ-
ტიერს კეფაში მივაშტერდი,
გიუნტიერი ერთ-ერთი საუკე-
თესო მოსწავლე იყო კლას-
ში, და უეტრად ჩემს შინაგან
გონებრივ ეკრანზე ყველა პა-
სუხი დავინახე.

თავში თითქოს თავის თა-

ვად გამიჩნდა ტელეეკრანი და
გარკვევით დავინახე გიუნტი-
ერის ყველა პასუხი. ვერ ვიტყ-
ვი, რომ მე ვგრძნობამ საე-
ნებს, არა, უბრალოდ, ისინი
იხატება ჩემს თავში, თითქოს
რალაც მონაცრისფრო ეკრან-
ზე გამოიხასებო. თუ ვინმე
თავისთვის რაიმე ნახატს, ნო-
მერს ან სიტყვას ჩაიფიქრებს,
მე ადვილად შემიძლია მათი
გამოცნობა.

ცხადია, გადავწყვიტე მე-
სარგებლა ხოლმე ამით. ამო-
ვირჩევიდი ყველაზე ჭკვიან თა-
ნაკვანტელს, მთელ ჩემს ყუ-
რადლებას მის კეფაზე მოვყ-
რიდი თავს და საჭირო პა-
სუხებსა და ამოხსნებს ვლ-
ბულობდი, რა თქმა უნდა,
ამასთან ისეთივე შეცდომებს
ვუშვებდი, როგორსაც ისინი.

მასწავლებლებმა იფიქრეს,
სხვებისაგან ისინი. ცვადა,
დამერწმუნებინა ისინი, რომ
არავისგან არ ვინერდი, მარ-
თლა ხომ ასე იყო, რა თქმა
უნდა, არ მიჯერებდნენ. გა-
მოცდებზე ცალკე მაგიდასთან
დამსვეს, ოთახის შორეულ
კუთხეში, საიდანაც სხვა მოს-
წავლეების რვეულებს ნამდ-
ვილად ვერ დავინახავდი.
გარდა ამისა, მასწავლებლ-
ბი თვალს არ მაცილებდნენ,
პერსონალურად მიცავდნენ,
თავზე მადგნენ.

ჩემთვის კი სულ ერთი
იყო, ისევ მივაშტერდი კლას-
ის საუკეთესო მოსწავლეს და
ყველა მისი პასუხი დავინა-
ხე. მასწავლებლები გადაირი-
ენ... გაოგნებულები მომჩე-
რებოდნენ, იმიტომ, რომ
სწორ პასუხებსაც ვწერდი და
მცდარსაც. არ იცოდნენ, რა
მოუხერხებინათ, მე კი ვერ
კებდავდი, მეთქვა, რაც მჭირ-

და...

დიდხანს ვფიქრობდი, აქვს თუ არა აზრი ამ ეპიზოდის მოყოლას. როგორც არ უნდა ვეცადო, ამ ამბავს მაინც დაჰკრავს სამეცნიერო ფანტასტიკის ელფერი. მაგრამ რაც მოხდა, მოხდა. დროც და ადგილიც უტყუარად ნამდვილია. უბედურება მხოლოდ მომხდარის ფიზიკურ შეუძლებლობაშია. ფიზიკის კანონები, იმ სახით, რომლითაც ჩვენ მათ ვიცნობთ, ვერ ხსნის ამ ამბებს უბრალო დროისა და სივრცის თვალსაზრისით, მაგრამ ბოლოს და ბოლოს გადაწყვიტე, ვიდრე არსებობენ თვითმხილველები, რომლებმაც იციან სიმართლე და რომლებსაც შეუძლიათ დაადასტურონ იგი, ყველაფერი დანერვილებით შეამბნა.

მაშ ასე, პარასკევს 1973 წლის 9 ნოემბერს, დაახლოებით 16 საათზე გამოვედი ბინიდან, რომელსაც მანჰეტენში ისტ-საიდზე ვქირაობდი. ჩემი მეგობრისათვის დოქტორ ლუის შენკმანისათვის ბინოვლი უნდა მეყიდა. საკმაოდ მალე მივაგენი ბინოვლს, რომელიც მომეწონა, ვიყიდე იგი და მარია და ბაირონ ჯანისებთან წაშოვედი, რომლებიც იქვე, მეზობლად ცხოვრობდნენ. მარიას თავისი სახელოსნო აქვს სახლის სარდაფში და ის და ჩემი საუკეთესო მეგობარი შიპი შტრანგი ამ სახელოსნოში მარიას სურათებს საგამოფენოდ ამზადებდნენ. სახელოსნოში დაახლოებით ხუთის ნახევარზე მივედი. ცოტა ვილაპარაკეთ და მერე მე და მარია ზემოთ აშოვედით, ბაირონი უნდა შენახა. შიპი კი სარ-

დაფში დარჩა, სურათების ჩარჩოებში ჩასმას აგრძელებდა. მე, მარიამ და ბაირონმარაღაც საინტერესო თემაზე გავაბით დისკუსია, მაგრამ უეცრად გამახსენდა, რომ 18.30-ზე ქალიშვილთან მქონდა პაემანი დანიშნული. დაიქმულ დრომდე ერთი საათი-ლა რჩებოდა, მე კი საჩუქრის ყიდვაც უნდა მომესწრო, შინ შერბენაც, შხაპის მიღებაც და ტანზე გამოცვლაც.

მალაზიის ვიტრინებს ვათვალიერებდი, საათს დაგხედე, ექვსი სრულდებოდა. არ მინდოდა დამეგვიანა და ფეხს აუწუქარე, სახლისკენ გავიქეცი, რომელიც ამ ადგილიდან დაახლოებით ერთი კვარტლით იყო დაშორებული. საათი შეიღბის სუთ წუთს უჩვენებდა.

პროფესორი ანდრია პუხარინი ამ დროს ოსინინგში იმყოფებოდა, ნიუ-იორკის გარეუბანში, მანჰეტენიდან იქამდე დაახლოებით 30 მილი ანუ მატარებლით ან მანქანით ერთი საათის სავალია. როგორც მოგვიანებით დავადგინეთ, მაშინ ის ლოგინში წოლილა და ტელევიზორში სადამოს ახალ ამბებს უყურებდა, მალე სადგურში უნდა დასულიყო თავისი თანაშემწის სოლვეიგ კლარკის დასახვედრად, რომლის მატარებელი 19.04-ზე უნდა ჩამოსულიყო.

ე.ი. 18.05-ზე მე სახლისკენ გავიქეცი, ანდრია ოსინინგში ტელევიზორს უყურებდა. სოლვეიგი ოსინინგის მატარებელში ჯდებოდა, სადაც იგი ერთ საათში უნდა ჩამოსულიყო. იაშა და ვერნერი თავის ოფისში გველოდ-

ნენ მე და შიპის. მას შემდეგ რაც შიპი სახელოსნოში შესაობას მორჩა და წავიდა, მარია და ბაირონი შინ დარჩნენ.

ნათლად მახსოვს ის მომენტი, როცა ჩვენი სახლის მეზობელ სახლს გაუხსნორდი. ანაზღად მომჩვენდა, რომ ნინ კი არ მივრბოდი, არამედ თითქოს უკან იქნებ ასეც იყო. მერე კი ვიგრძენი, რომ მაღლა-მაღლა მივინფევი. ჩემი სხეულის წონას ვეღარ ვგრძნობდი. მოულოდნელობისაგან თვალები დაეხუჭე, მაგრამ მაშინვე გაუახილე და დავინახე, რომ პაერში ვიყავი და რომელიღაც ვერანდის ფანჯრებს ვუახლოვებოდი, ფანჯრებს კოლოების სანინა-ალმდეგო ბადე ჰქონდა აკრული. შევეცადე ამ ბადეს ავცდენოდი, არ შევსკდომოდი, მხარი ნინ წავიფრე და ხელები სახეზე ავიფარე. ბადე გავგლიჯე, ოთახში შევფრინდი და მსხვილი მინის პატარა მრგვალ მაგიდაზე დავეწარცხე. მაგიდა გადაყირავდა, მე კი ვერანდის იატაკზე აღმოვჩნდი. გონება არ დამიკარგავს, მაგრამ ბუნებრივია, გაოგნებული ვიყავი. ფეხი მტკიოდა. მაგრამ ყველაზე მეტად იმან გამაოცა, რომ ანდრიას ვერანდაზე ვიმყოფებოდი ოსინინგში. სულ რაღაც წამის ნინ მანჰეტენში ვიყავი, თვალის დახამამებაში კი აქ აღმოვჩნდი. ვერაფერს ვგრძნობდი, დარტყმით მიყენებული ტკივილის გარდა. რაც ძალი და ღონე მქონდა, ვიყვირე, ანდრიას ვეძახდი. მაგრამ თავიდან არავინ გამომმასუსებია. მახსოვს, რომ მციოდა და საშინლად მწყუ-

საქართველოს პარლამენტის

როდა. მოგვიანებით ანდრიამ ჩემი მონათხრობი შეავსო. მან ახალი ამბების გამოშვების დაახლოებით ნახევრის ნახვა მოახსრო. სადღაც 18.15-ზე გაურკვეველი ხმაური და დარტყმის ხმა გაიგონა, თითქოს სახლს რაღაც დაეცაო. მაშინვე წამოხტა ლოგინიდან, საივე სართულის ყველა ოთახი შემოირბინა, მაგრამ ვერაფერი აღმოაჩინა. მერე ვერანდის კარს მიუახლოვდა და თუმცა სიბნელეში ვერაფერს ხედავდა, შუქი ანთო და გაოცებულმა მე დამინახა, მაგიდისა და მინის ნამტვრევებში ვინეჯი. ფანჯრის ბადეში უზარმაზარი ნახვრეტი იყო. ანდრია განსაკუთრებით გაუოცებია იმ ამბავს, რომ ხელში რაღაც კოლოფი შეჭირა, რომელზეც ბინოლი აღმოჩნდა.

ნელ-ნელა მიბრუნდებოდა აზროვნების უნარი. ანდრიამ სასწრაფოდ გამსინჯა, საბედნიეროდ, სერიოზულად არ დავშავებულიყავი.

როგორც გახსოვთ, მარია ჯანისი თავის ბინაში იყო ნიუ-იორკში სადღაც 18.15-ზე. ანდრიას დაურეკა, ანდრიამ ყურმილი აიღო, მაგრამ ვერ ელაპარაკა იმიტომ, რომ შოკში იყო. გაუგებრად წაილულღულა, აქ ახლა ერთი მეგობარი ზის და შენთან ლაპარაკი უნდაო, ყურმილი გადმოშტა და მე წარმოვთქვი: „მე აქა ვარ“. ახლა უკვე მარია ჩავარდა შოკში. ერთი საათიც არ იყო გასული, რაც მან ნიუ-იორკში მნახა, მე ხომ 17.30-ზე გამოვედი მისი ბინიდან. მე მარიას ვუთხარი, თვითონ ვერ გამოვიდა, როგორ აღმოვჩნდი ოსი-

ნინგში-მეთქი. მერე ცოტაით გონზე მოსულმა ანდრიამ ჩამომართვა ყურმილი და დაწვრილებით აუწერა მარიას, როგორ და რა მდგომარეობაში მნახა თავის ვერანდაზე. თუმცა კვლავ სუსტად ვგრძნობდი თავს, მაინც მოვიკრიბე ძალა და იაშასა და ვერნერს დაურეკე. მოგვიანებით მათ მიხსრეს, ხმა უჩვეულოდ გითრთოდაო. საათი ამ დროს 18.20 უჩვენებდა. შიში ჯერ არ იყო მარიას სახელოსნოდან მოსული. იაშას ვუთხარი, მინდა, ყველაფერი კარგად დაიმასხოვროთ, რა და როდის მოხდა, მე კი ცოტა აზრზე მოვალ და დაგირეკავ-მეთქი.

შიში მაშინვე მისულა ოფისში. იაშა და ვერნერი შეშინებულები და აღელვებულები დახვედრიან. როცა ჩემზე უთქვამთ, ეს წუთია ოსინი-გიან დაგვირეკაო, არ დაუჯერებია, ყოვლად შეუძლებელიაო...

ეს ყველაზე დრამატული ფენომენი იყო, რაც კი მე ოდესმე გადამხდენია. სრულიად აშკარა იყო, რომ ვერანაირი ტრანსპორტი ვერ მიყვანდა ხუთ წუთში, 18.10 და 18.15- შუა, მანქანიდან ნიუ-იორკში ანდრიას სახლამდე. სულ ვეკითხებოდი ჩემს თავს: „კი მაგრამ, რატომ ვერაფერი ვიგრძენი, რატომ არ მქონდა იმის შეგრძნება, რომ მივფრინავდი? რა დაემართა ჩემ სხეულს? მართლა მოლექულებად დავიშალე თუ რაღაც უცნობი განზომილება გამოვიარე? რა შემემთხვა, რა დამემართა?“ არ ვიცოდი. ან ბინოკლმა როგორ გამოიარა ეს ყოველივე ჩემთან ერთად?

რაც უფრო მეტს ვფიქრობ, მით უფრო ცხადად ვხედავ, რამდენად პატარები ვართ ყველანი, რამდენი რამ არ ვიცით ჯერ კიდევ. კიდევ რამდენი რამ უნდა შევიცნოთ. რადიომიმღები დენის მეტისმეტად ძლიერ წყაროს რომ მივუერთოთ, გადაიწვება. ჩვენც ზუსტად ასე ვართ, ზუსტად ასე მოუვა ჩვენს ტვინს თუ ჩვენ უეცრად ერთობადად მეტისმეტად ბევრ რამეს გავიგებთ, შეიძლება გავიჟედეთ. იქნებ ამიტომ არც მინდა რამე ვიცოდე. დე, ყველაფერი ისევ ისე იყოს.

იღუმალი მოვლენები კი ამასობაში გრძელდება და ჯერჯერობით ახსნას ვერ მოვლობს. ყველაფერს, რაც მე მემართება ხოლმე, ზუსტად და მკაფიოდ ვინერ, დოკუმენტურად ვინახავ, ვცდილობ თვითმხილველთა ჩვენებებიც დავერთო თან, რათა ყველაზე გამოუსწორებელმა სკეპტიკოსებმაც კი ვერ შეიტანონ ეჭვი მათ უტყუარობაში. შეიძლება, როცა ყველაფერი დაჯამდება, ჩვენ ყვესაერსოთ ჩვენ კითხვებზე პასუხების მიღება. ჯერჯერობით კი მე მარტო ის ვიცი, რომ ეს ამბები, ეს შემთხვევები უმაღლესი გონებების არსებობას შემახსენებს, თითქოს მათ შორის კავშირს ახორციელებს. ჩემი თეორია იმაში მდგომარეობს, რომ ჩემში გამავალი ენერგიები რაღაც უმაღლესი კოსმოსური გონებიდან მომდინარეობს. მე აქ ღმერთზე არ ვლაპარაკობ, არამედ რაღაც მძლავრ ძალებზე, ღმერთის ხელთ რომ არსებობს...

მოამზადა
მარიამ სოსიტაშვილმა

სიფყვის კონა

ჩვენი მშობლიური ქართული ერთ-ერთი ყველაზე მდიდარი, ზუსტი, მოქნილი და გამომხატველი ენაა მსოფლიოში არსებული სამ ათასამდე ენას შორის. ენათმეცნიერთა აღიარებით, თავისი „შინაგანი თავისებურებით იგი მსოფლიო ენაა“.

მაგრამ, რომ იცოდეთ, რამდენი დიდებული სიტყვა უმოძრაოდ ძევს სიტყვიერ საღაროში და დაუსასურებლად იწირება სამუდამო დავიწყებისთვის! იმავდროულად ჩვენ ან უცხოური ენებიდან შემოჭრილ სიტყვებს მივმართავთ, ან ამა თუ იმ საგნის, მცნების ან მოვლენის ზუსტად გამომხატველი ერთი სიტყვის ნაცვლად რამდენიმე სიტყვას ვხმარობთ, რითაც ვაღატაკებთ და ვაკნი-

ნებთ მშობლიურ ქართულს.

„ნაკადულის“ ფურცლებზე ამ ახალი განყოფილების შემოღებისას იმ იმედით ვხელმძღვანელობდით, რომ „სიტყვის კონა“ სიტყვიერი მარაგის გამდიდრებაშიც დაგეხმარებათ და კიდევ ერთხელ შეგახსენებთ, რომ მშობლიურ ენას გაფრთხილება უნდა.

აბრავანი — ბურთის აღმა აკვრა (ფეხბურთში — ფეხით, ჩოგბურთში — ჩოგნით, ფრენბურთში, კალათბურთში, ხელბურთში — ხელით).

აბრეხი — უნაყოფო ვაზი.

აზარმანი — სიმძიმის ასანევი რკინის ან ხის გრძელი კეტი.

ალბანა — ქუსლებზე ან ცერთან გაცვეთილი წინდის ხელმეორედ გამონაქსოვი.

ალბში — მოგრებილი წკნელის ან მსხვილი მავთულის რგოლი, რომელშიც აწყობენ ტყეში მოჭრილ შუას და მაგრად გასჭედენ, რათა თრევა გაადვილდეს და თანაც არ დაიშალოს.

ალისპი — ხის აღვირი.

ალხი — ნაზამთრი მჭლე პირუტყვი.

ამყოლი — კარის აქეთ-იქითა ძელები, რომლებზეც ანჯამებით კარია ჩამოკიდებული.

ანჯამა — კარების მისაკრავი რკინის კილო.

თეატრი რთული ფენომენია!

ნათუნა ვულკაძე

2.

დიდასკალიებმა (საგანგებო ოქმები) შემოგინახეს თარიღი პირველი სპექტაკლის გამართვისა: 534 წელი ჩვენს წელთაღრიცხვამდე. დიდი დიონისეს დღესასწაული. წარმოადგენენ თესპიდის პიესას. სპექტაკლის დამდგმელი ორგანიზატორი თავად თესპიდია. გუნდმა ანუ ქორო (რომლის თითოეულ წევრს ქორეგეტი ეწოდება) ლამის გადაყლაპოს თავისივე სხეულიდან გამოყოფილი ერთადერთი მსახიობი. დრამატურგმა თესპიდმა ამ მსახიობის გამოყოფით თითქოს თავისი თავი გამოყო და წარმოაჩინა, მხოლოდ თავისი თავისთვის იზრუნა. მას არ სურდა მასში გათქვეფილიყო. სცენაზე ერთი ინდივიდი იდგა — მსახიობი თესპიდია. უფრო თესპიდია, ვიდრე მსახიობი, რადგანაც იგი უფრო გუნდის მოპასუხე (კორიფეჯის) იყო, ვიდრე მოქმედების განმავითარებელი მსახიობი. დღე დღეს მისდევდა, წარმოდგენები ერთმანეთს ცვლიდნენ, თეატრი ახალფეხადგმული ბავშვიები მიბაჯბაჯებდა მისთვის მეტად საძნელო გზაზე. ოდნავი წაბორძიკება და უამრავი განწველი ხელი უკვე მზად იყო მისაშველებლად. საყოველთაო სიყვარულით და მზრუნველობით ვარმოცული თეატრი ტყეშმარტივად საერი გახდა. ჩვიდმეტათასადგილიანი ათენის დიონისეს თეატრი მსურველებს ვერ იტივდა. ყველას ჰქონდა იქ შესვლის უფლება. დიდი თუ პატარი, ქალი თუ კაცი, ღარიბი თუ მდიდარი უწყვეტ ნაკადად მოედინებოდა. ბილეთის ფასი ღარიბ მოსახლეობაზე იყო გათვლილი. სახელმწიფო წარუწავდა როგორც თეატრზე, ისე მის მაყურებელზე. დემოკრატიულ ქვეყანაში სათეატრო წარმოდგენები, რომლებიც დიონისეს დღესასწაულებზე იმართებოდა, ყველასათვის უნდა ყოფილიყო განუყოფელი. „ყველაში“ პატივრებიც შედიოდნენ. საოცარი ფაქტია — სახელმწიფო მათ

თავისუფლებას ანიჭებდა იმდენი დღით, რამდენი დღეც სათეატრო წარმოდგენები უნდა გამართულიყო. დემოკრატიული პრინციპის გარდა აქ სხვა პრინციპიც მოქმედებდა. ის ეთიკური, ესთეტიკური თუ დიეოლოგიური ზეგავლენა, რასაც თეატრი ახდენდა პატიმარზე, სახელმწიფოს ნისკვილზე ასახამდა წყალს. დღეს ჩვენთვის წარმოდგენილია მსგავსი რამ — პატიმარი გამოუშვა ციხიდან იმი-სათვის, რომ სპექტაკლს დაესწროს. წარმოდგენილია და, ალბათ, არცთუ უსაფუძვლოდაც, რადგან ჩვენთან სპექტაკლით არც დღესასწაულებს წარმოადგენენ ხალხისათვის და არც ისეთ ზეგავლენას ახდენენ მასზე, სახელმწიფოს ნისკვილზე რომ დაასაშამ წყალს.

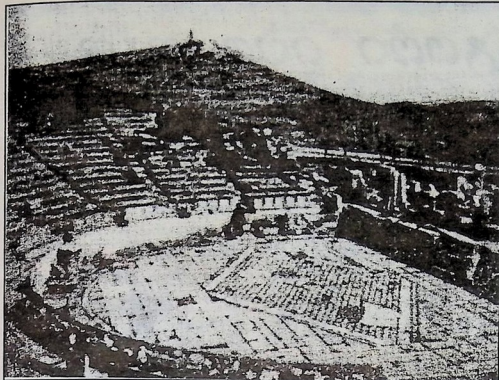
გრანდიოზული სათეატრო წარმოდგენები თავისი მასშტაბითა და გაქანებით იმ ნაგებობას შეესაბამებოდა, სადაც ეს წარმოდგენები იმართებოდა. თეატრი ღია ცის ქვეშ, კლდეში ამოკვეთილი ტერასებზედ განლაგებული ამფითეატრი მაყურებელთათვის, რომელსაც თეატრონი (ნიშნავს „უყუარენ“) ეწოდება, რკალისებურად გარს შემორტყმია მრგვალ სასცენო მოედანს — ორქესტრას (ნიშნავს „ვეცეკვა“), სადაც ქორო და მსახიობები გამოდიოდნენ და სქენეს (კარავი, სადაც მსახიობებიც ტანსაცმელს იცვლიდნენ), რომლის წინა კედელი — პროსკენიუმი, ტაძრის ან სახალის ფასადს წარმოადგენდა და დეკორატიული მიზნით გამოიყენებოდა.

მსახიობთა წინაშე რთული პრობლემები იდგა. ამ უზარმაზარი თეატრის ნებისმიერ ადგილას მჯდომი მაყურებლისათვის მის მი-

ერ წარმოთქმული ყოველი სიტყვა გასაგები უნდა ყოფილიყო, მისი ყოველი მოძრაობა, ყოველი ფესტი-დასანახი. მსახიობები ნიღბებს ატარებდნენ და კოთორნებზე (ხის ამაღლებული ფეხსაცმელი) იდგნენ, რათა მათი სახე, ტანი უფრო წარმოსაჩენი ყოფილიყო. ეცვათ გრძელი ქიტონები, რომლებიც კოთორნების არაბუნებრივ სიმაღლეს უზარადნენ. ნიღბების შიგნით კი ხმის გასაძლიერებლად დატანებული ჰქონდა სპეციალური რუპორები. ნიღბები მრავალნაირი იყო. ერთი და იგივე მსახიობი სპექტაკლის განმავლობაში რამოდენიმე ნიღბს იცვლიდა იმისდა მიხედვით, თუ რას გამოხატავდა მისი სულიერი მდგომარეობა: სიმშვიდეს, მრისხანებას, თუ ტანჯვა... კომედიურ სპექტაკლში კი კარიკატურული ნიღბები გამოიყენებოდა.

მსახიობი ქალი არ არსებობდა, ქალთა როლებსაც მამაკაცები ასრულებდნენ. ანტიკური თეატრის ორი მთავარი კომპონენტი — დრამატურგი და მსახიობი დიდ პატივში იყო. ზოგ მათგანს ელჩადაც გზავნიდნენ, მაღალ სახელმწიფო თანამდებობებზე ნიშნავდნენ.

ტრაგედიაში ქორო 12 კაცისაგან შედგებოდა (მოგვიანებით 15 კაცისაგან, რაც მის აქტიურობას ამცირებდა). კომედიის კი — 24 კაცისაგან. მათი მოშობა სპექტაკლისათვის გარკვეულ თანხებს მოითხოვდა, რასაც ათენის მდიდარი მოქალაქეები კისრულობდნენ. ისე რომ თეატრს არ უხდებოდა თხოვნა: მოგვეშველეთ, დახმარების ხელი გამოგვიწოდეთო. პირიქით, ისინი დიდ პატივს თვლიდნენ თუკი ქორეგოსად

(მდიდარი მოქალაქე, რომელიც გუნდის მომზადებას აფინანსებდა) აირჩევიდნენ. შეჯიბრებაში გამარჯვებული სპექტაკლის ქორეგოსი ხომ სახელსა და დიდებას იხვეჭდა. დრამატურგთან და პროტაგონისტ (მთავარი როლის შემსრულებელი) მსახიობთან ერთად ჯილდოს ისიც ინანილებდა. თითოეულ სპექტაკლს თავისი ქორეგოსი ჰყავდა.

დღიდან პირველი სპექტაკლის გამართვისა, სულ მოკლე ხანში, მესხეთე საუკუნეში ჩვენს ნეოთალრიცვამდე, ბერძნულმა თეატრმა თავისი განვითარების მწვერვალს მიაღწია. ეს პროცესი პირდაპირ კავშირშია დრამატურგიის განვითარებასთან. თუკი დღევანდელი ჩვენი თეატრი ძირითადად რეჟისორის თეატრია, ანტიკური თეატრი დრამატურგის თეატრია. იგი არის პიესის ავტორიც, მთავარი როლის შემსრულებელიც და სპექტაკლის დადგმის ორგანიზატორიც, ანუ დღევანდელი გაგებით რეჟისორიც, რადგან მაშინ ეს ტერმინი არ არსებობდა (სიტყვა „რეჟისორი“ ფრანგული წარმოშობისაა და ორგანიზატორს, მმართველს ნიშნავს). თეატრალური წარმოდგენები იყო შედგენილი დიონისეს დღესასწაულებზე დრამატურგთა შორის გამართული შეჯიბრებისა. დიონისეს დღესასწაულებზე სამი ტრაგიკოსი და სამი კომიკოსი სამი დღის განმავლობაში წარმოდგენდნენ საგანგებოდ ამ შეჯიბრებისათვის დანერგილ პიესებს. ტრაგიკოსი — სამ ტრაგედიას და ერთ სატირულ დრამას (მხიარული პიესა მითოლოგიურ სიუჟეტზე), ხოლო კომიკოსი —

ერთ კომედიას. აქედანაც ჩანს, რომ ანტიკურ თეატრში უპირატესობა ტრაგედიას განეკუთვნება. როგორც აღვნიშნე, ძველი საბერძნეთი ღმერთებისა და გმირების საბერძნეთია. მათი ჩვენება კი მთელი სიდიადითა და ბრწყინვალეობით ტრაგედიული ჟანრის ნაწარ-

მოებს შეუძლია. ყველა დროის მაცურებლის სურვილი ხომ ერთია: იხილოს სცენაზე თავისი თანამედროვეობა. გავა დრო და სიტუაცია შეიცვლება. პოლიტიკურად და ეკონომიკურად დაწინებულმა საბერძნეთი, უხერხულად და დამცირებულად რომ არ იგრძნოს თავი გუმინდელი დღის გმირულ საბერძნეთთან, მეტად ეშმაკურ ხერხს მიმართავს: დაცინვა დაუსუო იმას, ვისაც ვერასდროს გაუტოლდება, ვის გვერდითაც დგომა პირამიდების დამორგუნველი ჩრდილის ქვეშ დგომას მოასწავებს ქვიშის მარცვლად. წარსულ დიდებას მოკლებული საბერძნეთი სცენაზე თავისი დროის შესაბამისი ჟანრით — კომედიით წარსდგება. გმირული სული, ამალღებული პათოსი აქ უკვე აღარ არის საჭირო. მანამდე თეატრი და სახელმწიფო საერთო იდეოლოგიას გამოხატავდნენ, ახლა კი თეატრი უპირისპირდება სახელმწიფო ინტერესებს, რადგანაც ეს ინტერესები ხალხის კი არა, ერთეულების ინტერესებია. თუმცა მოკლენებს წინ გაუსწარი. ჯერ ისევ V საუკუნეა ჩვენს ნეოთალრიცვამდე.

მაინც ტოტორი იყო ცაცო?

მ. თუშანიშვილის არქივში მოკვლეული ნახატი

არც ამაში ჰქონია ბედი ნიკოლოზ ბარათაშვილს. ჯერ სომ ნათესავ-მეგობართა დაუდევრობით უკვალოდ მიიფანტა-მოიფანტა პოეტის ყველა დოკუმენტური სურათი, ამას ისიც დაერთო, რომ თბილისელი ფოტოგრაფის დუბელირის სახელოსნოში გაჩენილ ხანძარს შეეწირა ილიას მიერ აქ პირის გადასაღებად მიტანილი პოეტის დის კუთვნილი ძმის პორტრეტი-დაგეროტიბი. ისე რომ სამუდამოდ დაკარგული ბარათაშვილის შემოქმედების ნაწილის სხედრი გაიზიარა მისმა ნამდვილმა გამოსასულებამაც. შემოთებული საზოგადოება აქტიურად შეუდგა დიდი პოეტის სურათის ძებნას, გადაიხინჯა მისი ნათესავების, მეგობრებისა თუ თაყვანისმცემლების ალბომები, მოიხსნიეს არქივები. გაზეთ „დროებაში“ დაიბეჭდა მოწოდება, თუ ვინმეს სადმე გვაგულებათ ნიკო-

ლოზ ბარათაშვილის სურათი, გვაცნობეთო. ამაოდ. და მაშინ ერთადერთ სანუგეშო იმედსღა ჩაებლაუჭნენ — პოეტის განსვენებული მეგობრის მიხეილ თუშანიშვილის არქივში აღმოჩნდა მის მიერვე ფანქრით შესრულებული მამაკაცის ესკიზური პორტრეტი წარწერით „Н. В.“, რომელშიც ბერმა ნიკოლოზ ბარათაშვილი შეიცნო, თუმცა თუშანიშვილისეულმა ამ დილექტანტურმა ესკიზმა მაინც ვერ ჰპოვა საყოველთაო აღიარება და მისი დოკუმენტური უტყუარობა ბოლომდე საეჭვო დარჩა...

ბარათაშვილის დღეს არსებული ყველა პორტრეტი მისი უახლოესი ნათესავების, დების მიმსგავსებით, მათი და აზრთვე ნაცნობ-მეგობრების აღწერილობის საფუძველზე შექმნეს მხატვრებმა მოგვიანებით.

პოეტს ძალიან ამსგავსებენ

მხატვარი ა. მრევლიშვილი

მის დებს, განსაკუთრებით უმცროსს — სოფიო სუმბათაშვილისას. კოტე ყიფიანი იხსენებდა: „პოეტის და სოფიო,

როგორც დედაჩემი ამბობდა, ძალიან ჰგავდა ძმას, ნიკოს, ისე რომ სოფიოს უღვაშები რომ დაეხატა თავის ტუჩებზე, ვერ გაარჩევდით, ეს მარ-

მხატვარი თ. მომედიძე

თლა სოფიო არის, თუ ნიკო ბარათაშვილი“.

ტატოს სიყრმის მეგობრის, ლუკა ისარლიშვილის აღწერით, „ბარათაშვილი მოთეთრო სახისა იყო. პირსმული, შავი ცოცხალის თვალებით, ნაბლისფერი თმით, საშუალო ტანისა და სისქისა. სწორ-სწორი წარბები ერთმანეთთან გადაღობილი ჰქონდა. მოგრძო თვალები ცხვირისკენ იყო დახრილი. წვერს არ ატარებდა. სწირად არც უღვაშსაც...“

უფროსი დის, ბარბალე ვუზირიშვილის სიტყვით, „ნიკო ძალიან მალხაზი, მარდი იყო და მიზიღველი სახისა. შუათანა ტანის, არც გამსდარი, არც მსუქანი, ნაბლისფერი ფერი თმა, ბუდეშურად მოყვანილი თვალები, წარბები შეერთებული; წვერ-უღვაშს იპარსავდა, იც-

ვამდა ევროპიულს სამოქალაქო ტანისამოსს“...

ქალიან წუსდა მონინავე საზოგადოება ტატოს უსურათობას, ერთგვარად დამნაშავედგრძნობდა თავს პოეტის ხსოვნის წინაშე — დიდი თანამედროვის იერ-სახე ვერ შეინახა თაობებისთვის ხელი-ხელსაგოგმანებლად გადასაცემად. გასული საუკუნის მიწურულს ქართველთა შორის წერაკითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების თხოვნით მხატვარმა ალექსანდრე მრეველიშვილმა მოინახულა ნიკოლოზ ბარათაშვილის უახლოესი ნათესავი ქალი, რათა მისი სახე ჩაესახტა. აი, როგორ იხსენებს ქალბატონი მავყალა მრეველიშვილი მის მამასთან დაკავშირებულ ამ ეპიზოდს: „ის ხნიერი მანდილოსანი

თურმე ძლიერ მკვება ტატოს, მომხსნრეთა გადმოცემით (არ

მხატვარი ლ. გულიაშვილი

ვიცი, სოფიო სუმბათაშვილი-სა, ტატოს უმცროსი და? თუ უფროსი დის ბარბარეს უმცროსი ქალიშვილი ნინო). და მოასწრეს! ჩანახატი ინახებო-

და მცხეთაში, მის სახელთაში-ნოში: აკვარელით, ფანქრით, ტუშით, ზეთით... მწელი ამოცანა ედო წინ: გენიალური პოეტის შთაგონებულნი სახე ქაბუკობისა უნდა შეექმნა ხნიერი მანდილოსნისგან და ვაკაცური იერი შეეძინა მისთვის... მაინც ეს ალ. მრეველიშვილის პორტრეტი ითვლება პორტოტიპად, ზედმიწევნითი, უტყუარი ნაკვეთებით“. ერთგვარად ნააგავს და მრეველი შვილისეულ პორტრეტს მ. თოიძეს მიერ შექმნილი პორტრეტი. სულ სხვაგვარად წარმოიდგინეს და წარმოგვიდგინეს გენიალური პოეტის პორტრეტული გამოსახულება ლ. გულიაშვილმა, აკიგოლაშვილმა, თ. მომცემლიძემ.

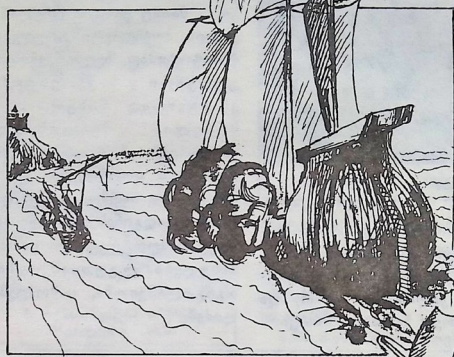
ნ. ბარათაშვილის ნათესაეები: მარცხნიდან მარჯვნივ — ბარბალე ვეზირიშვილისა, მეორე და ნინო ბარათაშვილისა, გიორგი — ბარბალეს შვილი, მესამე და სოფიო სუმბათაშვილისა. დგანან: ტასო ჩერქეზიშვილი, ნინო — ბარბალეს შვილი.

გრუნს ო'გეილი

მეკობრათა
დადოვალა

საქართველოს
კულტურის

მხატვარი მიხეილ შენსტროსკი

უბი, ეონ, ჩემო გზავილი! ვნელავ
საქმე გატეხდა!

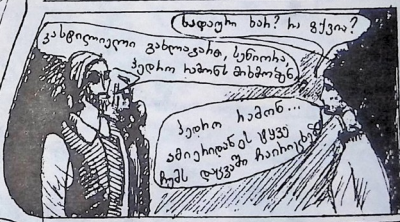
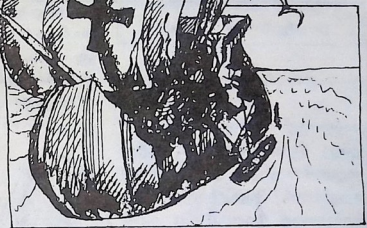
სარ გავთნილა ოსელი
დედაყურის მძიმოქ დავიხლო,
გუის!

დეიხს დრო ახ
მის! ჩემ თავს ხან
კენავ თუ მქეხი
დავკენინს!

დალახვოს ეშემა, სენოთ ხებო,
გეშე დედაყურია... თანაყ ...
ოხსელი... ახ გიხსლოთ!

ეს დედაყურე კი ახა, აქოჯ
ხომც ბავისხოლოთ,
ველაჩ მოვწვდებით

(სადაეხი ხი? ხა გქვია?)

ვასტილოელი ვბლავაჩი, სენოთა
ქედხო ხაზონ მიხმოვნ.

ქეთიო ხაძონ...
ამიქიდანს ყვე
ჩემს დეკვამ ჩაიოქვს!

მინე ეწვია გეისს
სიყვარული, ვადამიელი
კია; მგეხამ კახეი ვაუთია!

მგონი, შენქ თაკოში
მოვიღოდა ეს ჰედხო.
ფიხილოდ იყავი, გეისს
სიყვარულე ყოფილია
შეყვარებული.

გეისს, ქავითი ყყის ჩიხს ინგლოსოლები
დავლანდე, ჩუგუ. შორეკდენს აქეთან.

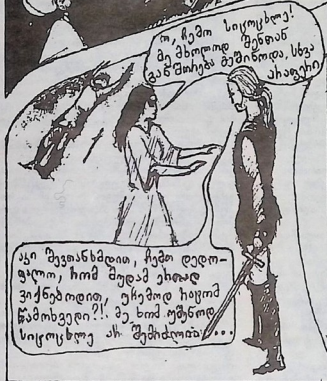
გვადლობთ, ვაქლოდ. რყოვნება
აღაჩ აგენს, ყველა ვამოყვს,
ვირე კი ამ ახს!

აჰა! უფნები ჩივნიან
გაუბნენ მახში, ვიწი
ხეობაში მოვიწყვდვდა...

თქვენთ დიდებულესობა,
მკობხეთა დღოვლო, სასივადლო
განაჩენი ვულოთ, მაკამ ახლა
მინდა, განთადუ ჩამოვქმნო.

ო, ჩემო სიყოყხო!
მი მხოლოდ შენთან
განმთხება მამონდა, სხვა
ახადი...

აი შევანხნდათ, ჩემო დღო-
ვლო, რომ მუდამ ეხად
ვიქნებოდი, უჩემოდ ჩიქომ
წამოხვედი?! მე ხომ უფროდ
სიყოყხო ახ შემიძლია...

დღოვლო, მე
ინგლისს გხადის
ციყელს ახადად
ვაქნევ, იქ ჩემს უემბლზე
გხადიყა ვაი და დღოვლოთ

კეთილი იყოს შენი მოძმობა!
იღანდილეხისთვის სიყეთე მინდა
-ოღენ. შენთვის ყი გხადის
წოდება მიბძობა

გაჩაიყვალა... მთელ ტუნძელზე
გლოჯა გამოაყხადუტ. გხეის წინაპრითა
ვექილით დავექძილავთ, სავეჯელო
სამახში.

ეს ხოგთი ვაჭრად ვასცილილვამა?! გხეის აქ უნდა
დავექძილუოთ... უნდა დავექძიუნოთ ჩვენი გლოადის
ყხედახი...

ნავები დავაღვენოთ! დავაძიუნო!

იყრეთ! გხეისმა დ ქედომ შევეყეს ეხიძაქეს რომ ახადის
დამოხედბდნენ... ვასცილიყო ბოლომდე დეყის ეხველო ახში...

რას უნდა გავხადო?

ვიცნობ აზრს განკვირვებულად?

ბანკი, ბანკირი, საბანკო საქმიანობა — ეს გამოთქმების სულ ახლახან შემოვიღო ჩვენი საზოგადოების აქტიური უმცირესობის მისი უკომპრომიტო განცხადებით, შეიძლება თქვას, სულ ახლახან ისევე როგორც სხვადასხვა ბანკირი, რეზერვები, სულ სხვა ლიანდგები გე გადასულმა ცხოვრებამ რომ მოიტანა ჩემში.

წახოთ, რა არის ბანკი, ვინ არიან ბანკირები, რა საქმიანობას ეწევიან ისინი, თვალის გადავხედოთ ამ სწავის ჩასახვა-განვითარების მოთავსი ტექსტს.

იტალიურენაშისიტყვა **banco** დასის, მერის, სავაჭროს ნიშნავს, ლექსიკონში კი სიტყვა „ბანკი“ ასეა განმარტებული — განსაკუთრებული ეკონომიკური ინსტიტუტი, რომლის ძირითადი ფუნქციებია: ფულადი დასხმების თავმოყრა, კრედიტების გაცემა, ფულადი დახმარებების მიწოდება, მონეტაჟის განხორციელება ამისთანა და რაიონების ფულადი გაცემა, ფულადი პლანდების მისისა და სხვ. შესაბამისად, ბანკირი (ფრ. **banquier**) ბანკის პატრონს ამ შის მსგავს აქციონერის შვიკა (**banq** - ნაფიცი, მერის, **banquier**, ანც ან ნაფიციად იპირიკიფებდა).

ფუნქციებისა და ხასიათის მიხედვით არსებობს შემდეგი სახეობების მიხედვით: ცენტრალური საბანკოს, კომერციული, საინვესტიციო, შემხმაველი, სპეციალური (ინთელექტური, საავიაციო, საავტომობილო, სასაფრეო-საპრეზერვო და სხვ.) ბანკის საკუთრების ფორმების მიხედვითაც ანსხვად, არსებობს სააგრო, კოპერატიული, მუნიციპალური, სასოფლისფერი, კომპლექსური, მრეწველ, სასოფლისფერი თითოა მორისის მიხედვით, აგრეთვე, საბანკო სახეობა.

ბანკი საბონლური-ფულადი ურთიერთობათა განვითარების შედეგად წარმოიშვა.

ისტორიულად ბანკირები გამოიღწენ ზარაფების წრედას, რომლებიც ეწეოდნენ ფულადი ვაჭრობას, კერძოდ, ადგილობრივი ფულის უცხოური ფულადი გაცემას. თავდაპირველად მათი ზარაფებისაგან განსხვავება წმფომარობადა მხოლოდ იმით, რომ გადახდებში დაეკუთვნებულ შეზავლობასთან ერთად ისინი ფულადი სესხების გაცემაც ეწეოდნენ. ბანკირები მორიგე წარსულში ტიპის ტიპად, მაგალითად, ჩგ.წ. აღ-მდე VII-V საუკუნეების ბაბილონში უმძიდრის ბანკირები იყვნენ ვაჭრები იგივე და ზღოშუ. ჩგ.წ. აღ-მდე IV საუკუნის ათენში მდიდარი ბანკირი იყო პლინი, რომელიც იმდენ ბანკირი იყო ვაჭარი და სახლის-ისინი მდიდრები. ძველ რომში ბანკირებს შორის უდიდესად გავრცულია სპეციულებიც, განდენენ მესარტების, არტისტებისა და სხვებზე არიან.

მესარტების სახე წარადება წარმოადგენს სიტყვად „**mensa**“ — მაგიდა, რომელთანაც ისინი აწარმოებდნენ თავიანთ ვაჭრობებს. მესარტები ეწეოდნენ ფულადი ვაჭრობას, ანაბრობის მიღებას და სესხების გაცემას. საბანკო წარმოების

განვითარებისთან ერთად მესარტებს შორის სდებოდა სპეციალიზება და ისინი დაიწყენ არტეტიკორებს და ნუმულარობებს. არტეტიკობის მიხედვით ანაბრობის მიღებას, სესხების გაცემას და თავიანთ კლენტებს შორის უდიდეს ანაბრობაში ირბინეს, ხოლო ნუმულარობები — ადგილობრივი მონეტების უცხოური მონეტებზე გადაცემის, ძირე უპირატესად სოფლებზე, ესპანურებიდან, რომლებიც უცხო ქვეყნებში იყრიდნენ ვაჭრობის იტალიელი ბანკირები ეფუძნენ ანაბრობის ვაჭრებისა და გაცემების სესხების უთავიერად საცემში იყოფნე და ნაწილობრივ სოფლებზე ხე უდიდესად კვებენენ ბანკირების საწარმოებლად. XIII საუკუნეში როგორც ვაჭრობების დიდი იპირატება პლენს მობრძიდებლმა ვაჭრებმა, ხოლო XIV საუკუნეში — ეფუცილებმა, კერძოდ, სარაცკომ, ვაჩკონბში, ის ნაბის, ვეროლი, პრელომ, ბარბი, ხიგრა და სხვებმა. მათი საქმიანობა ეფუძნება იმ კანონით იყო რეგლამენტირებული. მაგალითად, 1270 წლის იტალიის საბანკო საქმიანობის უდიდესი მხოლოდ იმ პირებს აძლევდა, რომლებიც გერაიად შეიძლებდნენ 3000 ლირას, 1318 წელს გერაიოს მიკუნულობა გაიზარდა 5000 ლირად; 1403 წლის კანონმა შეზღუდა ბანკირების საავტორიზირებუმი. ამ კანონების მიზანს მდგომარეობდა იმაში, რომ ბანკირების სახელმწიფოების უდიდესი სესხები გაეზარდათ.

შუა საუკუნეების ბანკირები თავიანთი რესურსების იმდენად ვაჭრობის დასაყრდენობდად არ იყვნებდნენ, რამდენადც სახელმწიფო ხე სესხების გაცემებად. მხოლოდ მთავრები არ აბრუნებდნენ სესხებს და ბანკირები კრას განვიღწენ, კორპორაციოდნენ. 103 ეფიციელი ბანკირი იან 96 ანაბრობა 1584 წლისათვის გაიცურება.

კაპიტალისტური ტიპის ბანკირები, რომლებიც განდენენ ინგლისში XVII საუკუნის დამდეგს, ვაჭარი და მრეწველი მეწარმების დაკრედიტებას ეწეოდნენ. კაპიტალიზმის განვითარების კვილოზად საქმიანი ბანკებმა და მსხვილმა საბანკო სახეობებმა თანდათან შევიწყრივეს წარილი და საშუალო ბანკირები.

საბანკო სახეობები, ანუ კანტორები წარმოადგენენ ცალკეულ ბანკირებს ამ ბანკირების ჯგუფის კუთვნილ საბანკო საქმეობებს, რომლებიც ვაჭრობებულნი არიან ამზარებენენ მეტარეს-ნაგებობა პასუხისმგებლობაში. შუა საუკუნეების იტალიელი ვაჭრების ბარდის, პრეზერვის, ალბერტის, მედიისა და სავაიანამ წამოიჭრეს იმ დროისათვის მსხვილი სახეობა ტიპის საბანკო სახეობა, რომლებიც ვაჭრებდნენ მნიშვნელოვან სესხებს შვეფელსა და რესპუბლიკურ მე. მაგალითად, XIV საუკუნის შუა ნახევრში ინგლისის მფუფუნად მესარტის ბარდისაგან მდილი 900 ათასი ფლორინის სესხი, ხოლო პრეზერვისგან 600 ათასი ფლორინი.

XVI საუკუნეში მსხვილი საბანკო სახეობის როლის მარულებდა ფუნქციების საავტორი კომპა-

ნია, რომელმაც 1527 წელს სესხებში დააბანდა 17 მილიონი ფლორინი, 1536 წელს — 2.3 მილიონი ფლორინი, ხოლო 1563 წელს — 5.3 მილიონი ფლორინი. კაპიტალისტური საბანკო სახეობის სავაჭრო მნიშვნელობა სახეობის იმეორებას სავაჭრო ფირმების, რომლებიც ეფუძნებოდნენ მხოლოდ ვაჭრობას ეწეოდნენ. შემდეგ ვაჭრობის მიუხადავს ბანკირის იპირატება და ბოლოს მართლად გადადგებენ მხოლოდ ამ იპირატების წარმოებაზე. მაგალითად, ნორტჰამპტონის ვაჭრობა ტიპის სმიტმა, რომელმაც 1688 წელს დაასრულა მრეწველობით ვაჭრობის ფორმა, შემდგომში დაეწყო ანაბრობის მიღება, შეიზარდათ უდიდესი ანაბრობის წარმოება, სესხების გაცემა, თამასკრების განაღდება და სხვა, ხოლო მისი მრეწველობით შეიღწენ ამზარებლობაში ლონდონელ ბანკირ კაითას, შეიქცნენ საკონსული ვაჭრობა და დაასრულა საბანკო სახეობის სახლი „სმიტი და პაითი“. განსაკუთრებით განვითარდა საბანკო საქმე XVII-XIX საუკუნეების ინგლისში.

განვითარებული კაპიტალიზმის დროს მისი მნიშვნელობა როგორც მარულებენ ახალი ტიპის საბანკო სახეობის, რომლებიც წარმოადგენენ უმსხვილესი ფინანსური ჯგუფების ცენტრებს. მათი განსაკუთრებული უდიდესობა მდგომარეობს იმაში, რომ იმეორებულად მათ აქვთ იმდენი ფულიანი ფორმის ის ამზარებლობის ფორმა და მონაშენებლობის სესხების შეზღუდვით შეზღუდული არიან დაეკუთვნებულნი საკონსული კომპანიებთან და უდიდეს აქციების საავტორილო ჰაუტებს. კუფილი მთავიან ფაილი მას შემდეგ ეწევა ფულადი პლანდების მისისა და მათი განთავსებას, მაგალითისათვის წარმოადგენს რამდენიმე მაგალიტს:

„მორგან გერანტი ტრასტ კომპანი“ არის აშშ-ს უმსხვილესი კორპორაციული ბანკი, რომელიც დაფუძნებული იან 1860 წ. როგორც მორგანების ფინანსური ცენტრი. ამერიკაში მას აქვს 4 მილიონი, ხოლო საზღვარგარეთ — 16 განეკუთვნება და 9 წარმოამადგენლობა. მისი საბანკოსი თანხა 60 მილიარდი დოლარი აღებრება.

„პარიზინა“ წარმოადგენს აშშ-ს მონომოპოლისტური კაპიტალის ჯგუფს, რომელიც ჩამოყალიბდა XIX საუკუნის დამდეგს. მისი გადართის სტრუქტურა ბანკიც, სადა უდიდესი საზღვარგარეთის, საბანკო მსახურების და საკონსული კომპანიებისა. ამ ჯგუფის ფინანსური ცენტრია საბანკო სახლი „გრანოზ ბრადერზ“, პარიზინა წინ კომპანია.

XVIII საუკუნეში საფრანგეთში დაფუძნებული იან რობინსონის საბანკო სახლი მორიგ მსოფლიო ომის შემდეგ იყო უდიდესი ვაიო — ინგლისურ და ფრანგულ მრეწველობის მრეწველი შტოს ფინანსური ცენტრია ლონდონის ბანკი „რობინსონ ფინანსი“, რომლის გავლენის სფეროებია მსოფლიო მნიშვნელობის მონომოპოლისტური საბანკო სახეობა და ფრანგი მრეწველობა, ხოლო ფრანგული შტოს ფინანსური მითითია რობინსონის ბანკი, რომლის აქტივების თანხა 80-იანი წლების დამდეგისათვის 400 მილიონ დოლარს აღემატებოდა და პოლანდიური კომპანია „პოსიციტ დ ნესციტისმ დ მონო“, რომლის აქტივების თანხა 100 მილიონ დოლარს აჭარბებს. მათი წარმოამადგენებლებ უკუთვით მრავალრიცხოვანი პოსტიგის სხვადასხვა საავტორი საზოგადოებების საწარმოებლებსა და დამკვერველობა საკვირებს.

გვამალ სავაჭრონი,

ეკონომისტთა თეოსისის საფრე ინსტიტუტი „კეზიასი“ ფინანსებისა და კრედიტების კავთერის თანამშრომელი.

ცხრამკლი ტყე

1. „დაპკარ, დაუხვი“ და „არ გაუშვა“ — აი, რა არის ჩვენი მამული — ეს ირაკლი აბაშიძის ლექსის სტრიქონია, რატომ არის ბრჭყალებში სიტყვები: დაპკარ, დაუხვი, არ გაუშვა?

2. რომელი დიდი ქართველი პოეტი იყო ამოფარებული ფსევდონიმს — შირიან ავერი?

3. „რას მეთოხმებები, შე კაი კაცო, აბა რომ არაფერი დამიშავებია თქვენთვის?“ რას ნიშნავს ხატოვანი გამოთქმა: „რას მეთოხმებები“ და საიდან მომდინარეობს იგი?

4. რა ერქვა ავსტრალიას ადრე, ვიდრე მას ევროპელები აღმოაჩენდნენ?

5. „ღმერთო, შენი მაქვს იმედი! ფეხზე ააყენე ჩვენი მამული, ჩვენი შემფერხებელი ისტორია, მოგვეტე განახლების ძალთა ღონიერება! ღმერთო, შენ დაამხე მტერი ქართველთააბა!“ — გიორგი ლეონიძის რომელი მოთხრობის რომელი გმირს ეუთვნის ეს სიტყვები?

6. რას ნიშნავს მატერიკის სახელწოდება ანტარქტიდა?

7. „ქართველი ნინაბარნი ჩვენი იყვნენ თუმცა კირთებასა შინა სხვათა და სხვათა მყრობელთა მიერ, — მაკედონელთაგან, რომელთაგან, ბერძენთაგან, ეგვიპტელთაგან, სპარსთაგან, სკვითთაგან, ოსმალთაგან და ჩინგიზთაგან, მაგრამ სიყვარული მამულისა და სიბაგრე სულისა ვერა დაბატოებებს, იძლევენ და სძლიეს, იძვენენ და განდევნეს და ესრეთ მოიგეს უკვდავებისა სახელი!“ — ეს ნაწყვეტი „კოლმასობიდანაა“ ალბუღი, ვინ არის ამ თხზულების ავტორი?

8. გახსოვთ ალბათ, გრ. ორბელიანის „მუხამბაზიდან“ „ორთაჭალის ბაღში მნახე ვინა ვარ?“ ისიც გაგონილი გქნებათ, რომ სწორედ ორთაჭალის ბაღ-

ში მოუწყო შეხვედრა ა. პუშკინს თბილისის საზოგადოებაში. რა იცით ამ ბაღის შესახებ?

9. საიდან მოდის კურორტი აბასთუმნის სახელწოდება?

პასუხები №1-2-ში გამოქვეყნებული „ცხრამკლი“ კითხვებზე.

1. მსოფლიოში არსებობს შემდეგი თოხმები ანბანი, დამწერლობა: არაბული, ბერძნული, ებრაული, ეთიოპური, იაპონური, ინდური, კორეული, ლათინური, მონღოლური, სირიული, სლავურ-კირილური, სომხური, ქართული, ჩინური.

2. კვირის დღეთა ძველქართული სახელებია — მზისა (კვირა), მთოვარისა (ორშაბათი), არიასი (სამშაბათი), ერმისა (ოთხშაბათი), აფროდიტისა (ხუთშაბათი), დიონისა (პარასკევი), კრონოსისა (შაბათი).

3. 1884 წ. არტურ ლაისტი I თვით ჩამოვიდა საქართველოში, გერმანიაში დაბრუნებულმა გაბმოსცა ნიგანი „საქართველო, ბუნება, ადამ-ნესები და მოსახლეობა“. ერთი წლის შემდეგ იგი კვლავ ეწვია საქართველოს და ილიასა და ივ. მაჩაბლის ხელშეწყობით შეუდგა „ვეფხისტყაოსნის“ გერმანულად თარგმნას. 1892 წლიდან ა. ლაისტი სამუდამოდ დაემკვიდრა საქართველოში. იგი აქტიურად მონაწილეობდა ჩვენი ქვეყნის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში. გამოსცა ნაშრომი „ქართველი ხალხი“, მინეული იყო თბილისის უნივერსიტეტში გერმანული ენის ლექტორად. დაკრძალულია დიდუბის პანთეონში.

4. სიტყვა „ქორონიკონი“ ბერძნულია და ნელთადრიცხვას ნიშნავს.

5. XII საუკუნიდან ბიზანტიის იმპერიაში გაბატონებული მდგო-

მარეობა დაიკავეს იტალიის ქალაქ-სახელმწიფოებმა, რომელთა წარმომადგენლები დიდი რაოდენობით დასახლდნენ შავი ზღვის სანაპიროზე. იტალიელები პონტოს ზღვას „მარე მაიუსს“ — დიდ ზღვას უწოდებდნენ. სიტყვა „მაიუს“ კი ფონეტიკურად ძალიან ახლოა ბერძნულ „მაუროსთან“, რაც ამ ენაზე შავს ნიშნავს. ამიტომ ბერძენებმა „მაიუს“ „მაუროდ“ გაიპარეს, პონტოს ზღვასაც „მაუროს თალასსა“ ანუ შავი ზღვა უწოდეს.

6. თბილისის ალექსანდრეს („ალექსანდროვის“) ბაღი სხვადასხვა დროს სხვადასხვა სახელს ატარებდა: „ყაბახი“, „ასპარეზი“, „სალალო“, „დიდი მოედანი“, „სახმედრო მოედანი“, „მუზეუმის ბაღი“, „კომუნარების ბაღი“. გახსული საუკუნის 50-იან წლებში ეს ადგილი მთავარმართებელ ბარიატინსკის შეუქმნია. მას შემდეგ, რაც „ასპარეზს“ რუსეთის იმპერატორი ალექსანდრე III ეწვია და თავისი ხელით დარგოს ხე, ბაღს იმპერატორის სახელი უწოდეს. როგორც ქალაქის ბაღი იგი 1855 წ. გაიხსნა. 1892 წ. მის ტერიტორიაზე „დიდების ტაძარი“ (ამჟამად სურათების გალერეა) აიგო.

7. პირველი ქართული ტექსტით ნაბეჭდი ნიგნია ქართული-იტალიური ლექსიკონი, რომელიც 1629 წელს დაიბეჭდა რომში. ლექსიკონის ავტორები არიან ქ. ასიზის წმ. ბასილის წესის პერი, კახეთის მეფის თეიმურაზ I ელჩი ევროპაში ნიკოლოზ ირუბაქიძე-ჩოლოყაშვილი და იტალიელი პატრი სტეფანე პაოლინი.

8. გორში აღმართული ძეგლის ავტორია მოქანდაკე ელგუჯა ამპუაშვილი.

9. სურათზე აღბეჭდილია აწყურის ციხე.

კუპკურნალოთ

საქართველო
საქართველო

წიბნებს!

დაიწყო ახალი წელი და შენც და შენი მშობლებიც ანრიადლით, სახელმძღვანელოებს ემბთ. ზოგს შოულობთ, ზოგს — ვერა, ზოგს ყიდულობთ, ზოგს — ვერა. იქნებ ახლა მაინც, ასე რომ ჭირს სახელმძღვანელოების შექენა, მოუარო წიგნებს, იფიქრო იმაზე, რომ შენი ნახმარი სახელმძღვანელო გაისად შენ უმცროს დაძმას, ბიძაშვილ-დეიდაშვილ-მამიდაშვილს თუ მეზობელსაც გამოადგება.

თუ ცუდად ნახმარი წიგნი შეგვცდა, ან თუ სახელმძღვანელოს თხელმა ყდამ გიმტყუნა, ან სულაც ფურცელი დაგიზიანდა უნებურად, ჩვენი რჩევები დაგეზ-

მარება. მოიმარჯვე ნებო, მაკრატელი, ქაღალდი, მუყაო და სახელმძღვანელოებს „მკურნალობას“ შეუდექი, მუშაობაში შემოთავაზებულ რჩევებთან ერთად ნახატებიც დაგეზმარება.

თუ ფურცელი გახეულია — ორივე მხრიდან თხელი, გამჭვირვალე ქაღალდით დაანებე.

თუ კიდეები შემოეჭეცა — ქაღალდის ზოლი დაანებე.

თუ კუთხეები გაიჭეცა — ქაღალდისაგან თარგი გამოჭერი და კუთხეებს დაანებე.

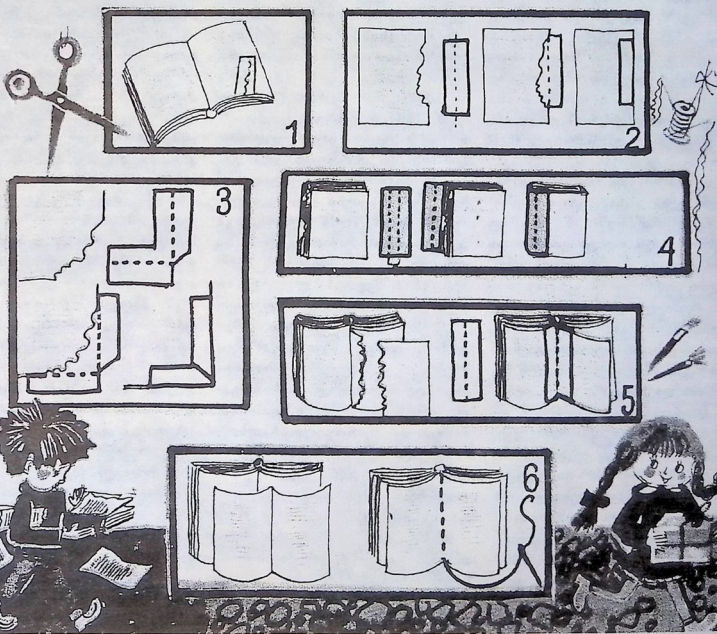
თუ ყუა დაიხა — სქელი ფერადი ქაღალდი ან ქსოვილი შემოანებე.

თუ ფურცელი ამოგლეჯილია — სქელი ქაღალდის ზოლით ჩაანებე ის.

თუ წიგნი დაირღვა, დაიშალა — ფურცლები მაგარი ძაფით ჩააკერი.

თუ სახელმძღვანელოს ყდა დაზიანდა ან სულაც მოძვრა — თანაბრად შემოაჭერი ძველ ყდას კიდეები, სქელი ქაღალდისგან გამოჭერი საჭირო ზომის კვადრატის და ნებოთი ქვემოდან ამოკარი ყდას.

ნუ იჩქარებ, გულმოდგინედ და ფაქიზად იმუშავე და ნახავ, როგორ გაახალგაზრდავდება, როგორ გაყოჩაღდება შენი სახელმძღვანელო.

მოდით, პიპეპოპროთ

რედაქციაში გამუდმებით მოდის წერილები მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან, რომლებშიც თქვენი თანაგონებელი გვითხვენ საქართველოში მეგობრების შეძენაში დაეხმარათ.

ვეუქრობთ, არც თქვენ იცხვიით უარს და სიამოვნებით გაუწვდით ხელს სამეგობროდ იმ გამაწვილებს, რომელთა ინტერესების სფერო თქვენსას უახლოვდება.

გთავაზობთ რამდენიმე წერილს „ნაკადულის“ ფოსტადან.

Dear Sir or Madam,

I have got your address from the Library, and I hope you can help me along.

I am a 15 years old boy (student) from Sweden. I am looking for Georgian pen-friends between the age of 12 to 19 years old.

My hobbies and interests are:

Listening to Short Wave Radio, collecting stamps @ postcards, lifestyles, camping, Scouting, collecting scout badges, music, swimming, pets, etc.

If you cannot help me out with my request, I would be most grateful if you pass this letter on to a magazine, newspaper, or supplement, devoted to youth interests, or to students.

1000 thanks in advance

Best greetings from Göteborg Sweden.

Very truly yours
Malte Aronsson

MR. MALTE ARONSSON,
PENNYGANGEN 53,
41482 GÖTEBORG,
SWEDEN.

Здравствуйте, уважаемая редакция журнала "Накадули"

К Вам обращаются из города на Неве. Мы бы очень хотели наладить связь с нашими сверстниками из Грузии и очень надеемся, что Вы нам в этом поможете, напечатав наш адрес на страницах Вашего журнала.

192296 г. С-Петербург

аб\я 31

Вийра Наталия (15 л.)

Интересы: музыка, литература, география, история, кроссворды и др. Коллекционирую марки, монеты, почтовые конверты.

Иийра Яна (13 л.)

Интересы: музыка, спорт, литература, история, иностранные языки, кроссворды и др. Коллекционирую марки, почтовые конверты, открытки, календарики.

Здравствуй, дорогой "Накадули" ("Родник") Пишут тебе Дина и Рина. Мы живем в С-Петербурге, где у нас много друзей, но мы очень хотим найти новых друзей и в других городах.

Очень-очень вас просим, напечатайте, пожалуйста, наш адрес и тогда мы сможем найти друзей и в Грузии.

Вот он:

г. С-Петербург

192284

аб\ ящик 265

для Дины и Рины

amitié

სსსრ-ის მემკვიდრეები

მხიარული მკვამლე

საფრანგეთის მეფე შარლ IX (1550-1574) იმით ერთობოდა, რომ სასახლეში გამართულ ხალხზე განთქმულ ჭიბის ქურდებს იყვებოდა. იგი უფროსადა, როგორც აცილინდენ ქურდების მის სტუმრებს ჭიბიდან ფულით საყენ ქისებს, როგორც არაბულად პარავდენდენ ძვირფასეულობას და ამით ერთობოდა. მეფის ნებართვით ქურდები მთელ ნაჭერადღს თავისთვის იტოვებდნენ.

პოპარული საპაფოს მონება

როდესაც პრუსიის მეფე ფრიდრიხ მეორემ სილეზია დაიპყრო, ალდილობრივ, კერძოდ, ვროსლაველ ფულის მომჭერელ ოსტატს მისი გამოსახულებიანი ტალღების მოჭრა უბრძანა. მე-

პირაბული ანდამი

ფრანგი გრაფინია ელიზაბეტ-ანელიცა მე ბოუტოლი (1607-1696) 20 წლისა დაქვარდა. მისმა მეუღლემ — სენლისის გუბერნატორმა დატოვა ანდამი, რომლის თანამადაც კერძობის პირველ წელს გრაფინიას 1 ოქროს მონეტა ეძლეოდა და იმ პირობით თუ იგი აღარ გათხოვდებოდა, ყოველ მომდევნო წელს წინა წელთან შედარებით ორჯერ მეტი.

გრაფის ქვრივმა კიდევ 69 წელი იცოცხლა და ხელახლა აღარ გათხოვია. ამ წნის მანძილზე მან 147 573 952 314 798 506 112 ოქროს მონეტა მიიღო, ეს თანხა 737 კვინტალიონი თანამედროვე დოლარის ტოლია.

დღის შემდეგ ალამის დედოფლის ხელში ბრილიანტად იქცა.

ლონდონი ხელშეწყობა

ლათინური იმპერიის ბოლო იმპერატორი (ხვ.წ. XII ს. ლენტიანო — კონსტანტინოპოლი) ბალდუნ II მისთვის დადგინდა რიტუალის შესაბამისად დოკუმენტებზე საკუთარი ხელმოწერის აღებმდგას ორ დღეს ანდომებდა. პირველ დღეს იგი თავისი გვირგვინს პირველ ნახევარს წერდა, მეორე დღეს — მეორეს.

ფის ბრძანება მაშინვე შესრულდა. მაგრამ მას შემდეგ, რაც მოჭრილი ტალღები ხაზინის ჩაბარდა, მათი მომჭერელი ოსტატ უკვალოდ გააქრა. თურმე სიტყვების „ეინ რეისხალურის“ („საიმპერიო ტალღის“) ნაცვლად ოსტატს მონეტაზე ამოუტვივთარგას სიტყვები „ეინ რეისხალური“ („მან სამეფო მოაპარა“).

თურქი დროს იმედი

რომის იმპერატორმა ვიტელიუსმა მეოთხედ მილიონი არ და მუხარა იმდენი ჯნა, რომ გალიის პროვინციის მოავარ ქურდებს, რომელიც გაზაფხულის დასაწყისისა და დასასრულის დამდგინელი იყო, გამოსთხოვა თანხმობა ერთი წუთით გაუხარდროდებინა ჩვენი წყლოვლიციცვის რეწოლისა გაზაფხული. ვიტელიუსი იყვანდა, მე დროს ვიცი, რომლის არც გაყვავდა შეიძლება და არც ყოველი.

ვალისფარში შემოსება 14 თვეს იმის

გალიის მმართველმა ლიცილიუსმა წელიწადი 14 თვედ დაყო, რათა ყოველწლიურად დამატებით კიდევ ორჯერ აეკრებოდა მეგრადომებისაგან ყოველთვიური გადასახადი.

ომიკოპოლი დელოვლი

1849 წელს ინგლისის დედოფელ ვიქტორიას უდიდეს ალამს „კოხანური“ მთავრებს საჩუქრად. საჩუქრით აღტაცებული დედოფალი სულ მალე სასონებელში ჩაივარდა, ვერ გადუქმებია, ვისთვის მიენდი ალამისის დახეწვა-დამუშავება. ხან რამდელი ოქრომჭედელი შესაბამის, ხან რომელი, მაგრამ დედოფალმა ვერაფერს ანდოალმასი, კვლი ოქრომჭედელი თაღლითია, განაცხადა და თვითონვე მიუძღნა ჩარხს. 38

ტიტულაჟანი მარგაგანევი

თურმე ნუ იტყვი, ტიტულაჟანთა შორისაც ყოფილიან ისეთები, ძვირფას სურათებსა და წიგნებს იპარავდნენ. მაგალითად, ცნობილია, რომ პაპმა პავლე მეხუთემ ბორჯესის კაპელისაგან რაფაელის სურათი მოაპარა, რომელიც ამჟამად ლუვრშია გამოფენილი. იტალიისა და ბურგუნდიის მეფე რუდოლფ მეორე, სტურარდ წოფინის მასპინძელია ბიბლიოთეკიდან ძველ წიგნებს იპარავდა. კარდინალი მახარინი, რომელიც პარიზიდან შროს იმყოფებოდა იმ დროს, როცა საფრანგეთის დედაქალაქში მიმდინარე დედოფალი ქრისტინა სტურმობდა, იძულებული გახდა ლუვრის მცველებისათვის მიეწერა: „გთხოვო, არ შეუშალო დედოფალი ჩემს ოთახებში, იმტომ რომ იგი დევეკლად მოაპარავს ძვირფას სურათებს“.

საწოვარდობის ნაწავი

ერთხელ პრუსიის მეფე ფრიდრიხ მეორე (XVIII ს.) ბერლინის ციხეს იწვიდა. პატარხეობითი მეორის მიყოლებით იყარებოდა მუხლს მეფის წინაშე, შესილიდნენ და არწმუნებდნენ უღანსაშელობებით ვართ და ტყველად დაგვაპატარავსო.

მხოლოდ ერთი პატარხეობი იღვა მორიდლებით განხედ ხსნის არ იდებდა.

— შენ, — მამარია მის მეფემ, — შენ შეცლილთ მოხვდი აქ?

— არა, თქვენი აღმატებულეებზე მე დამსახურებათის საგარეს ვიხილ, შენაიხედულთაძრევისათვის მისი გასამოხურებელი ული.

— ეგვი, დაცევი! — დუშახა მამარხა. — დუყოფენებზე გააფთო აყენდ ეს ყანალი, რათა თავისი აქყოფით პატომანი დამინანებს საწოვარდობა არ წაახდინოს!

რომორც შემოსახადი

ძველ რომში ერთმა მოხალეულმა მომწვენი ბითი მზრუნველობითა და რადით თვიე მოაპარა კონსტანტინოპოლის, ხომ არ შეგაწუხებ, დღითად დღე რომ მოვიდო.

— არა, — უთხრა კრასმა.
— მამ, უბრძანებ, მე რომ მოვალ, გაგაფთობ.
— რისთვის? ავი ჩემი შეწუხება არ გინდობა?

ალბათ მიხვდით, ეს დონ კი-ხოტის როსინანტია თავად მწუხარე სახის რაინდი კი არ ჩანს. მაგრამ თუ ნახატს ყურადღებით დააცქერდებით, უსათუოდ აღმოაჩნთ მას.

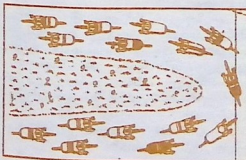
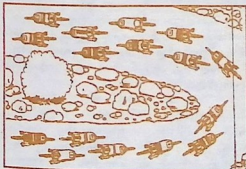
რამდენი წლისაა დემოსარი?

ეს ამოცანა ჩვენ ნელთალრიცხვამდე მეთოხე საუკუნეში შეთხზა ბერძენმა ფილოსოფოსმა მეტროდორმა.

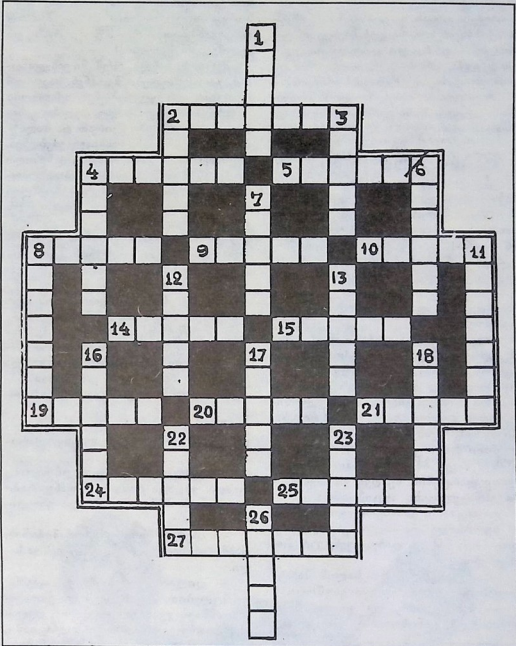
დემოსარი თავისი სიცოცხლის ერთი მეოთხედი ბიჭი იყო, ერთი მეხუთედი — ჭაბუკი, ერთი მესამედი — მამაკაცი, ხოლო 13 წელი მოხუცი.

სულ რამდენი წელი უცოცხლოა დემოსარს?

რობლის აზარტში შესულმა ველოსიპედისტებმა მარტო მაისურებზე მიმაგრებული ნომრები კი არ დაკარგეს, არამედ ერთ-ერთი ამხანაგიც. დააკვირდით და დაადგინეთ, რომელი სპორტსმენი გამოეთიშა შეჯიბრებას.

პროსპორდი

თარგმნადა 2. ალ. დიუმას რომანის „სამი მუშვეტერის“ პერსონაჟი; 4. ფრანგი ფიზიკოსი და მათემატიკოსი; 5. მუსიკალური საკრავი; 8. თვე; 10. ზ.ფალიაშვილის ოპერა; 14. სატვირთო გემი, რომელიც ბუქსირით მოძრაობს; 15. სუსტი ქარი, რომელიც დღისით ზღვიდან ხმელეთისაკენ ქრის, ღამით კი — ხმელეთიდან ზღვისკენ; 19. ქიმიური ელემენტის უმცირესი ნაწილაკი; 20. ორანჟიანი სოშაღლი; 21. უნგრული კომპოზიტორი; 24. ჩრდილოეთ ამერიკის ნახევარკუნძული; 25. მფრინავი ძუძუმწოვარი ცხოველი; 27. კონტინენტი.

შეუკადა 1. დროშა, ანუ? 2. ქალაქი საბერძნეთში; 3. ერთჯარი ყავისფერი კანფეტი; 4. პარკოსანთა ოჯახის მერქნიანი მცენარე; 6. მდინარე რუსეთში; 7. სისხლის მიმოქცევის შთავარი არტერია; 8. აშშ-ს შტატი; 11. კავკასიონის მწვერვალი; 12. იტალიელი კომპოზიტორი; 13. ქალაქი ევროპტეში; 16. სულთმობრძავის მდგომარეობა; 17. თვალსაჩინო ადგილზე გამოკრული კულტურული ან სპორტული ღონისძიების მასშვებელი განცხადება; 18. დაბა საქართველოში; 22. ქალაქი ერაყში; 23. ტექნიკური კულტურების წარმომადგენელი მცენარე; 26. გარეული ცხოველი.

დეტექტიური

თავსაბუხი

ამერიკელი მწერლის დიხანლ სობლის დეტექტიური მოთხრობა-გამოცემების გზიერა ერთი აბაზარ ქალაქის პოლიციის უფროსის მიერ დაწერილი ბრუნა და მისი თანაგვლები ერთ-ერთი კლუბიდან, სადა კამბო და სხვა ვიცი-გო-ბი-ბი არის. გარდა ამისა, რომ მათს ხისხებს სამართლის საქმეების გამოძიებაში ეხმარება, ლეონო საკუთარი დეტექტიური სააგენტო დააარსა და ამოუკლებლად ეწევა გამოძიებას.

მოთხრობა, რომელსაც დღეს ვთავაზობთ, დეტექტიური გამოცემების ამ სერიისადაა.

აბეზარი მინი

ენციკლოპედიის დანახვაზე აბეზარ მინის ერთადერთი სურვილი უჩნდებოდა — მონიშნავდა მისი კიბიების-სათვის თავისი მუშტის ძალა ეგვიპტისა. მაგრამ ხელეც კი არასდროს მოუხუწებია. როგორც კი მუშტების ქა-ვილს იგრძნობდა, ენციკლოპედიის უმცროსი პარტნიორი სალი კომპოლი ახსენებოდა და ყბა ჩამოუვარდებოდა ხოლმე.

სალი ყველაზე ღამაში იყო მეხუთვალეულ გოგონებში. სპორტსმენი ყველაზე უკეთესი იყო. სალიმ აბეზარი პირველად მამინ ნახა, როცა იგი პატარა ბიჭს სცემდა. სალი ველის-შიდიდან გადმოსტა და მარცხენა ყბაში შემოკრა აბეზარ მინის, მერე მარჯვენაში მოუხვევდა. პირველი დარტყმის შემდეგ აბეზარი ნამოჭარხლდა. მეათე დარტყმის შემდეგ კი თვალე-ში იარსკვლები აუცილიძდა.

— აბეზარი გასაბერი ლეიბივითაა, — აფრთხილებდა სალის ენციკლოპედიის. — სანამ არ დაჩუტავნი, ვერ მოისვენებს...

ერთხელაც დილით სალიმ პარტნიორს რაღაც ფურცელი გაუწერდა.

— ნახე, ერთი, რომ ვიპოვე ჩემი კარის ქვეშ, განცხადება!..

სააქციო საზოგადოება "ვეფხვები". კერძო დეტექტივე-ბი. ყველა საკითხის ექსპერტიზა. დღემო ოცი ცენტრ მუშა ხარჯები.

— აბეზარს შენი კლიენტურის გადართობა მოუნდომებია. — სალი აღმთხოვებული იყო. — ხუთი ცენტრით ნაკლებს იღებს.

— ვერცერთ ცენტრსაც ვერ მიიღებს, — უთახუბა ენციკლოპედიამ, — ჯერ ხომ მისთვის არაფერი დღუვატობი.

— საქმეც ის არის, რომ დაბავ-ლეს! მართი მარტინელიმ დაიქირავა და თავისი ვიოლინოს მოძებნა დაავა-ლა!

ენციკლოპედიის სუნთქვა შეერა.

— ერთმა! მართი ისე გულმოდ-გინედ ემზადებოდა ორკესტრთან ერთად გამოსვლაზე! ხვალ კიდევ რეპეტიცია აქვს...

— აბეზარი ვერაფერი ვერ იპო-ვის ვიოლინოს დროულად, — შე-სიტყვა სალი. — თუ მე და შენ არ დავემხროებით, მართის კონცერტზე არ დაუშვებენ! ნაკვიდით!

მართის სახლს რომ მიუახლოვ-დნენ, გაოგნებულად შედგნენ. საკუთარი თვალეხს ვერ უშვებდნენ. იქაურობა "ვეფხვები" იყო სავეე, ხელში გამა-დიდებული შუშები ეჭირათ და ბალახ-ბი დაძვებოდნენ. სახილს ეჭებდნენ. აბეზარს ფანჯრის რაფაზე ფხვნილი მოყვარა თითების ანაბეჭდების გამო-საყვარად. გამდარი, თერმომეტრი ნლის მართი მოსუვენრად ადგენდა და თვალ-მთელ ამ ფაიფუფეს.

— ანაბეჭდები არ არის — გამო-ახვდა აბეზარმა. — ქურდი გულმოდ-გინედ გაუნდებია რაფა. საქმე გა-მოცდილ ბოროტმოქმედთან გვაქვს!

— ეი. შენ ჩემ ვიოლინოს ვერ იპოვი? — შემოთხდა მართი.

— დანყნად, მაქსტრო! მე რა-ღაც-რადიკებს მიჭებდი, ისე რომ... — ამ დროს აბეზარმა ენციკლოპედიის და სალის მოკრა თვლილი და თავის ბი-ჭებს დაუძახა: — ეი. "ვეფხვები", ნაკვიდით აქედან!..

როცა "ვეფხვები" მოუყვან, ენცი-კლოპედიამ გამოვიხვება დაუფყო მართი.

— ყველგორი ძალიან უბრალოდ მოსდა. ვილაც ღამე ღია ფანჯარაში გადმოქრავ ჩემს ოთახში და ვიოლი-ნო მოიპანა...

— აბეზარ მინის რატომ მიმართე დახმარებისათვის? — დაინტერესდა სა-ლი.

— დილადარია მომადგა თავისი ფურცლები, მეც ავედივ და ვიოლი-ნოს ამახვი ვუმახვი. მართალია, დედას უკვე დარეკული მქონდა პოლიციამ, მაგრამ აბეზარმა დაარწმუნა, ნების-მიერ პოლიციანზე უკეთ გაჯართმეე თა-სი.

— რაღაც საეტყოა, "ვეფხვები" ოცი-ოდ ცენტრისთვის იკლავდნენ თავს! — ხმაოდდა მსაყვლოდ სალი. — არა, აქ ნაღდად რაღაც ამახვია...

— არა, იცი, ვინც დღევანდის არის, ათი დოლარი, — გააცხადა მართიმ. — აბეზარმა დედაჩემს უფროს, ვიოლი-ნოს მოუხა გაადვილებდა, თუ მყო-ვნელს ჯილდოს აღუთქვამთ.

— ნახე, რა ოხერი ვილაცა ეს აბე-ზარი მინი! — უსმება სალიმ. — და-გენაშლელოთ, ვიოლინო მაგისივე მო-პარული იქნება!

სამივე პარმაზე ჩამოჯდა. სხვა გზა არ იყო. უნდა მსხდარიყვნენ და ეცა-

დნო, სანამ აბეზარი მოპარული ვი-ოლინოიერი არ დაბრუნდებოდა და დაიპირებულ უფროსს არ მოეხიჯა-და.

ერთი საათის შემდეგ "ვეფხვები" გამიჩნდნენ, რისიანად მოიხუტებნენ. ნინ აბეზარი მიუძღოდით, ცხელი-ხელში ვიოლინო ეჭირა.

— ზოგიერთები, თავი კერძო დეტექტივეები რომ ჰგონიან, სხედან აქ დაბნეულები და ვერაფერი გაუწყნი-თ, — დაგუსლა მონიშნავდა აბე-ზარმა.

— მე კი გულზედაპირული არ ემჯდარები, ტუჩის ვიჭებდები. იმი-სათვის, რომ მოპარული ნივთი იპო-ვნო, საკუთარი თავი ქურდის ადგილ-ზე უნდა დადგინო და მასაივი უნდა დაიწყო თქირი...

— შენ ეს არ უნდა გაგვიჩინო, დიდი პრაქტიკა გაქვს, — არ დამ-თავიერინა სალიმ.

ენციკლოპედიამ გადაწყვიტა მანა-დე ჩარეულიყო საქმეში, ვიდრე აბე-ზარი მარტინისათვის გაემოხდებოდა.

— როგორ მოახერხე ვიოლინოს მოვნა?

— ნამოდიო, გაჩვენებო, — უთა-სუბა აბეზარმა და რაივლა სალისთან ჩუხებს გადაურჩა, შუებით ამისიუნ-თა. ყველანი მას გაეყენა. აბეზარმა რ-ოლინგ-როსოვლისკენ აიღო გზი. იქ პ-ატარა ტყე იყო და იქით გაემურა. თან დაპარავდა:

— უნიშარეს ყოვლისა, გადაწყვი-ტე, რომ ჯილდოს მოლოდინში ვი-ოლინო მიტეხილდა მოიპანა ვინმე! მონიშნული რომ ყოფილიყო ვინმე, უშვალ ვერცხლის დანა-ჩანგალს ანა-ხინდა...

— სალად აზროვნებ, — დეთანხმა მართი.

— ცხადია, ქურდი მოპარული ვი-ოლინოიტი შინ არ მივიღოდა. თუ ჯილდოს მიღება უნდადა, ვიოლინო ისე უნდა შეენახა, რომ არ დაზიან-ებულყო, პოდა, მეც ვიფიქრე, ყველა-ზე შესაფერისი ადგილი ხეზე-შეთი-ასეც აღმოჩნდა — ახე, იმს კენე-როზე მოვყარი თვლილი...

— კი მაგრამ კენერო დაბეჭდა რომ არ ჩანს, ძალიან მხირი ფოთლე-ბია.

— აა, არა ჩანს? — ენა დაბეა აბე-ზარს — მე... მე... ციცივი დაღებმარა. ხო, მართლაც, იქ ხევიტი რაღაცეა და-აფრთხობ და... ნელ-ნელა უკან-უკან მო-ბობლავდა და როგორც კი მიამდე ჩამოვინდა, უკან მოსუბედად მამო-სურცხლა.

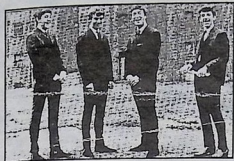
— და შენ, რაღა თქმა უნდა, მი-სწინე ხეზე აძვერი, რაბა გაჯერკვი, რატომ იქცეოდა ციცივი ასე უსწა-რად. და თურმე ვიოლინოც იქ არი იყო დამაღული... თითქოს შენ გელო-დებოდო...

— ზუსტად ასე იყო! რომ იცოდნე შენგან ნაღდი დეტექტივი დაგებდა, — აყვავა აბეზარი — ახლა კი მაპატიო, ველოდოს მისაღებად უნდა წავიდე.

— მატყუარების რომ ჯილდოს არ აძლებდი?! — მკვებდა მოუჭრა ენცი-კლოპედიამ.

რატომ არ დაუჯერა ენციკლოპე-დიამ აბეზარ მინის?

საქართველოში

ანსამბლი „ბითლზ“

ჭერ — თვით ანსამბლის სახელწოდების შესახებ, აი, როგორ ხსნის მას პოლ მაკარტნი: „სახელწოდება „ბითლზ“ შეგებული ორთოგრაფიული შეცდომიდან მომდინარეობს. თითქოს დარღვევას ახდენდა ამერიკული ჯგუფი „კრივეს“, რომელ შეგ ბადი პოლი უყვარდა. ჩვენ გაგვაცა ამ ვაიფებოდა, რომ ამ სახელწოდებას ერთდროულად ორი მნიშვნელობა ჰქონდა: ინგლისური თამაშის „კრივეტი“ და ამერიკული „კლასიკა“. გადავწყვეტეთ, ჩვენ იმდენ გზით ვაფასოთ ვაიფი, „ბითლზ“ ერთდროულად „ბოჭოებსაც“ ნიშნავდა და იმხანად გაფრთხილებულ მუსიკალურ მიმართულებადაც“.

დიდი ხანტანეთის საპორტალი ქალაქი ლივერპოლი. ადგილობრივი მუსიკოსები ნელ-ნელა ვიხივებოდნენ ტრენდს და სკიფს, რომელსაც მანამდე უყვარდნენ და მუდმივად იხივებდნენ ჩამოტანილი გრამფიფიების შემკობით გაფრთხილებულ რუკ-ნარკოზე გდადობდნენ. ბლიუზ-როკი თოქლ დივი ბრიტანეთის მრეულ, განსა და აბოლი მიმართულების უპირველესი ჯგუფი. 1961 წ. როკია მუსიკის ერთ-ერთი გახვედრის გამოყოფის შემდეგ რუკ-ნარკოსის 350 ჯგუფს შორის ყველაზე პოპულარული „ბითლზ“ იქნა აღიარებული.

მოუკავშირის პერიოდში, სანამ ერთად შეიყვებოდნენ, პოლ მაკარტნი, ჯონ ლენონი, რინო სტარი და ჯორჯ ჰარისონი სხვადასხვა სკიფლბუნებში უყვარდნენ. ჯერ პოლმა და ჯონმა გააცნეს ერთმანეთი შემოხვევით, მერ სხვებიც გამოხდნენ და ოთხეულად შეკრულმა მიიწვიეს უმწველუბმა ადგილობრივ კლუბ „კავერნიში“ დიწყეს განოსვლა ბითლები მერეც სიაზონებით იგონებდნენ პირველი წარმატების წლებს, როკია მხოლოდ მშობლიური ქალაქის მასშტაბის ვარსკვლავები იყვნენ. თაიდან, ვიდრე საკუთარ, სხვებისაგან სრულიად განსხვავებულ შემოქმედებით სახეს და ხელწერის მიაგნებდნენ, ბიჭები სრულიად აშკარად ბაძავდნენ ამერიკულ როკ-ვარსკვლავებს. 1963 წლიდან კი ოთხეულმა თვითონ მოჰკიდა ხელი მუსიკისა და ტენესის შეთხზვას. თამამად შეუტყის დადგინულ სტილისტურ თუ ესთეტიკურ ჩარჩოებს; ჯერ იყო და სხვადასხვა საკრავები ჩართეს, უჩვეულოდ გააუმჯავალფეროვეს როკ-მუსიკის არტები და აუროდები. მას გრძელთმობანი ახალგაზრდობის თავისებური ჩაცმა-დახურვა თუ გარეგანი ცნობილიც დემატა და „ბითლებმა“ საყოველთაო ყურადღება მიიზიდეს. მას შემდეგ, რაც მათი გამოხველა ლონდონის „პოლიდუმის“ დარბაზში ტელევიზიით გადაცემა ჯგუფის პოპულარობამ საარყო მასშტაბი მიიღო, რამდენიმე დღის შემდეგ ლივერპოლი ოთხეული საერთო ერთობა ტელეპროგრამით უჩვენეს. მაშინ სამეფო ვაიფიც-

ში გამართულ კონცერტში ისინი კინოვარსკვლავ მარულ დიტრიხთან ერთად მონაწილეობდნენ. ამერად „ბითლებს“ სხვა იმდენ ჰქონდათ — ტყუის ქრთულების ნაცულად სავა, კლასიკური კოსტიუმები ეცვათ და თმავე მებრალოდ, ჩვეულებრივად ჰქონდათ შეკრებილი ლივარცხილი. სწორედ ამ კონცერტზე იყო ჯონ ლენონმა ადუფსამან ადგილებზე მსბოლო მსმენელებს რომ მიმართა, თვეს ტაში დაგვავართო, მერე სამეფო ლოკისეც მიბრუნდა და, თვეს კი ბრილიანტები ააჩრიალეთო. ლენონის ამ თამაშმა გამოხდნის შემდეგ „ბითლზმა“ საბოლოოდ დაიპყრო მრავალმილიონიანი პუბლიკა და ე.წ. ბითლიზმად, შემოღება ითქვას, მიუღო მსოფლიო შეპყრო. მეტად თვისებური, ნათელი, მულოდური, სავა, დემოკრატიული მუსიკის წყალობით ანსამბლი XX საუკუნის უმსიკალურ მოვლენაც იქცა.

სიმღერებს ძირითადად ჯონ ლენონი (სწორეგულად ტექსტს, წარმოიდგინე, რომ საკუთრება არ არსებობს“), მეიკი მსოფლიოს მანსა, „დილა მშვიდობისა“, „სხვებების ერთ დღე“, „სტრეიტერი ფილს“, „სამუდამოდ“, „ველიანი მისტერ კაიტის ბენფისზე“, „ლუისი აღმსებობანი ცაში“, და სხვ. და პოლ მაკარტნის („შე დავინახე, იგი იქ იდგა“, „პენი ლეი“, „მშვიდნიერი რიტა“, „სულ უკეთ და უკეთ“, „როკია 64 წლის ვინები“, „იგი სასულ ტრევის“, „როკია სიროში ვებრები“ და სხვ.) წერდნენ. ბევრი სიმღერა პოლმა და ჯონმა ერთად შექმნეს. თუმცა ჯორჯ ჰარისონიც საინტელისონაწირობებს ოსზავდა („გადისახადების ამერიკა“, „რაიმე“, „შენთან და უშენთან“, „ვიდრე ჩემი გიტარა ნახავ მღების“), „ბითლებს“ ყველა ფირფიტა თუ აბოში ეღვს უსწრაფესად ვირელებდა. ასე იყო, როკია მათი მიბეული ფირფიტა გრამფილა და მერეც, როკია აბოში „Abbey Road“ 10 მილიონიანი ტირაჟით გამოედო.

1970 წელს კი ლამის ლენონად ქცეული ანსამბლი დაშალა.

პოლ მაკარტნი ასე ხსნის ამ ამბავს: „ჩემი ბ-

რით, ერთი რაიმე კონკრეტული მიზეზი არ ყოფილა. ერთდროულად ძალზე ბევრმა სუბიექტურმა ფაქტორმა მოიყარა თვისი ვეფერა. ყველაფერი „თერთა აბოშით“ დიწყე-ვად, დღევანდელი ერთმანეთს, ჩვენი ერთობითობა რალციანარად არაბუნებრივი ვახდა. მაიანი გავებრდა ერთად ყოფნა...“ ჯონ ლენონი საკუთარი ჯგუფის შემწის რდენი შეიპყრო, ვეფადჯორჯ ჰარისონი, მას ჩინოვ სტარი მიჰყვა. და თუმცა პოლ მაკარტნის ვერა და ვერ დავეფერებინა, არამაშასბო სებოლოოდ დიშავლა, ეს ასე იყო. პოლის ყველა ცდას, ავლორბინებინა „ბითლზ“ ჯონი ლაკონურად პასუხობდა: „მადლობით. მე არ ვაბირებ ამაში მონაწილეობას“, „ეს არ მართერესებს“, „მე ბითლი არა ვარო“. ცალკეად მუშაობდნენ ჯორჯი და რინოც. მალე პოლი საბოლოოდ დამშვიდობა ჯგუფის გაერთიანების იმეს, ხოლო ეურბინისტებისათვის მიცეულ ერთ-ერთ ინტერვიუში ჯგუფის და მისი მიზეზად კომერციასა და მუსიკალურ შეხედულებებს მსგავსად დასახელა. ხოლო ეურბინისტებს სთავის მხრივ, ფრთხილად დასძინა: „როგორც ამბობენ, მისტერ მაკარტნი და ნარკოლოგი ბითლები უკავშირდებიან ივენენ მისტერ ლენონის მზარდი ზეგავლენით და არამც და არამც არ უნდალათ მიზეზთ ბითლის მოსვლა“.

ერთი სიტყვით, „ბითლზი“ დაშალა.

1980 წელს კი ჯონ ლენონი მანიაკის მსგავსი გახდა.

მოვიკინებთ ისევ და ისევ მაკარტნის მოწადინებით ყუფილმა ბითლებმა კვლავ სკადეს გაერთიანება, ამ ცდას შედეგებიც მალე გახდება ცნობილი.

პოლ მაკარტნი, ჯონ ლენონი, რინო სტარი, ჯორჯ ჰარისონი — მათ დღესაც „ბითლზ“-ს უწოდებენ, ალბათ იმიტომ, რომ არც დროავდის, მით უფრო აშკარა ხდება ამ ოთხეულის უღდესი წევლილი XX საუკუნის მუსიკავა.

44-96

98-113

4267/12

ეროვნული
გამართობა

საქართველოს
№ 113
20/11 1998
საქართველოს